

Oripään kunta

Perusopetuksen
opetussuunnitelma
luokat 1-6
-TAVOITTEET JA
SISÄLLÖT-

1.8.2016

SISÄLLYS

LUKU 1 PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN MERKITYS JA LAADINTA	s. 3
LUKU 2 PERUSOPETUS YLEISSIVISTYKSEN PERUSTANA	s. 3
LUKU 4 YHTENÄISEN PERUSOPETUKSEN TOIMINTAKULTTUURI	s.9
LUKU 5 OPPIMISTA JA HYVINVOINTIA EDISTÄVÄ KOULUTYÖN JÄRJESTÄMINEN	s. 11
LUKU 6 OPPIMISEN ARVIOINTI	s. 13
LUKU 7 OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI	s.14
LUKU 9 KIELEEN JA KULTTUURIIN LIITTYVIÄ ERITYISKYSYMYKSIÄ	s. 15
LUKU 12 VALINNAISUUS PERUSOPETUKSESSA	s. 16

OPETUS VUOSILUOKILLA 1-2 s. 22

ÄIDINKIELI	S.22
ENGLANTI	S. 25
MATEMATIIKKA	S. 25
YMPÄRISTÖOPPI	S. 31
USKONTO	S. 39
MUSIIKKI	S. 43
KUVATAIDE	S. 45
KÄSITYÖ	S. 51
LIIKUNTA	S. 53

OPETUS VUOSILUOKILLA 3-6 s. 55

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS	S. 59
SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS	S. 70
RUOTSIN KIELI, B1-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 3-6	S. 75
ENGLANTI, A-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 3-6	S. 78
MATEMATIIKKA	S. 82
YMPÄRISTÖOPPI	S.96
USKONTO	S. 120
HISTORIA	S. 129
YHTEISKUNTAOPPI	S. 139
MUSIIKKI	S. 144
KUVATAIDE	S.147
KÄSITYÖ	S.155
LIIKUNTA	S. 163
LIITE 3 PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄN OPPILAAN OMAN ÄIDINKIELEN OPETUKSEN TAVOITTEET, SISÄLLÖT JA OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI	S.170

LUKU 1 PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN MERKITYS JA LAADINTA

Opetussuunnitelman tehtävänä on edistää opetuksen laadun jatkuvaa kehittämistä ja vahvistaa koulutuksellista jatkumoa. Se luo perustan esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtymiselle. Laadinnassa otetaan huomioon muut paikalliset suunnitelmat kuten

- Arviointisuunnitelma
- Tietostrategia
- Oppilashuoltosuunnitelma
- Oripään koulun pelastautumissuunnitelma
- Oripään koulun turvallisuus- ja kriisisuunnitelma
- Aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma

Kaikki oppilaiden yksilölliset suunnitelmat rakennetaan yhteisen opetussuunnitelman varaan¹. Lukuvuosisuunnitelmalla täsmennetään, miten opetussuunnitelmaa toteutetaan kussakin koulussa lukuvuoden aikana. Perusopetusasetus velvoittaa tiedottamaan oppilaille ja näiden huoltajille keskeisistä lukuvuosisuunnitelmassa päätetyistä asioista.²

LUKU 2 PERUSOPETUS YLEISSIVISTYKSEN PERUSTANA

- *Yhteiskuntakelpoisuus*

Perusopetuksen arvoperustaan kuuluu myös kulttuuriperinnön siirtäminen sekä oppivelvollisten kouluttaminen ja sivistäminen yhteiskunnan täysivaltaisiksi jäseniksi.

Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet

Kasvu ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen

Tarpeelliset tiedot ja taidot

Sivistyksen, tasa-arvoisuuden ja elinikäisen oppimisen edistäminen

Tavoitteena laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Siihen, miten oppilaat käyttävät tietojaan ja taitojaan, vaikuttavat oppilaiden omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia. Laaja-alaisen osaamisen lisääntynyt tarve nousee ympäröivän maailman muutoksista. Ihmisenä kasvaminen, opiskelu, työnteke sekä kansalaisena toimiminen nyt ja tulevaisuudessa edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista.

¹ Perusopetuslaki 16 a §, 17 § ja 17 a § (642/2010)

² Perusopetusasetus 9 §

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet täsmennetään luvuissa 13, 14 ja 15 vuosiluokkakokonaisuuksittain. Tavoitteet on otettu huomioon oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden määrittelyssä. Oppiainekuvauksissa osoitetaan oppiaineiden tavoitteiden yhteys laaja-alaiseen osaamiseen.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että *tieto voi rakentua monella tavalla*, esimerkiksi tietoisesti päättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heidä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailta tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. *Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat* sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen

edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan *hyviä tapoja*. Oppilaat saavat mahdollisuuksia *kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä*. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeitä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisun välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestävään elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä

hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunteita ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesääntelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

Monilukutaito (L4)

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. *Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla.* Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien

ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologinen (tv) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella:

- 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa.
- 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti.
- 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä.
- 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeitä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeitä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. *Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.*

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjäyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. *Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.*

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuessaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten

yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

Paikallisesti päätettävät asiat

- (L2) yhteistyö seurakunnan kanssa, kulttuuritapahtumat- ja vierailut
- (L4) Monilukutaidon hankkimisessa käytetään erilaisia tietolaitteita monipuolisesti esim. tiedon rakentamiseen yhteisöllisesti.
- (L5) Tvt-strategian luominen
- (L6) työelämätaidot ja yrittäjäyys: yhteistyö paikallisten yrittäjien kanssa. Huomioidaan paikallinen maatalousyrittäminen.
- (L7) yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja tasa-arvon kasvattamiseen sekä oppilaiden osallistuminen koulun toimintaan esim. oppilaskuntatoiminnan kautta

LUKU 4 YHTENÄISEN PERUSOPETUKSEN TOIMINTAKULTTUURI

Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

Koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti eri työtapoja ja oppimisympäristöjä ja työskentelyä pyritään säännöllisesti viemään *ulos luokkahuoneesta*. Luodaan mahdollisuuksia *projektimaiseen työskentelyyn ja kokonaisuuksien opiskeluun* sekä yhteistyöhön koulun sisällä ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Koulun aikuisten keskinäinen yhteistyö sekä vuorovaikutus ympäröivän yhteiskunnan kanssa tukevat oppilaiden kasvua hyvään vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Yhdessä tekeminen edistää oman erityislaadun tunnistamista ja taitoa työskennellä rakentavasti monenlaisten ihmisten kanssa. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään edistämään vuorovaikutusta sekä työskentelyn moniaistisuutta ja monikanavaisuutta.

Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Oppilaat osallistuvat oman kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. He saavat kokemuksia kuulluiksi ja arvostetuiksi tulemisesta yhteisön jäsenenä. Yhteisö kannustaa demokraattiseen vuoropuheluun ja osallistumiseen sekä luo niille toimintatapoja ja rakenteita. *Oppilaskuntatoiminta* tarjoaa yhden tärkeän väylän oppilaiden osallistumiselle. Muut toimintamuodot kuten tukioppilas- ja *kummitoiminta*, vapaaehtoistyö tai erilaiset kestävän kehityksen toiminnat täydentävät sitä. Samalla ne vahvistavat yhteistyötä ja vuorovaikutusta koko koulu yhteisössä. Yhteistyö eri hallinnonalojen, seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa syventää käsityksiä yhteiskunnasta ja kansalaisyhteiskunnassa toimimisesta. Yhteydet eri maissa toimivien koulujen kanssa lisäävät globalisoituneessa maailmassa toimimisen taitoja.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöt

Monipuoliset työtavat tuovat oppimiseen iloa ja onnistumisen kokemuksia sekä tukevat eri ikäkausille ominaisen luovaa toimintaa. Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat sekä eri aistien käyttö ja liikkuminen lisäävät oppimisen elämyksellisyyttä ja vahvistavat motivaatiota. *Motivaatiota vahvistavat myös työtavat, jotka tukevat itseohjautuvuutta ja ryhmään kuulumisen tunnetta.* Draamatoiminta sekä muut taiteelliset ilmaisukeinot edistävät oppilaiden kasvua itsensä tunteviksi, itsetunnon terveiksi ja luoviksi ihmisiksi. Tällöin oppilaat pystyvät ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja toimimaan rakentavassa vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten ja ryhmien kanssa. Työtapojen valinnalla voidaan tukea myös yhteisöllistä oppimista, jossa osaamista ja ymmärrystä rakennetaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa rooleissa, jakamaan tehtäviä keskenään ja olemaan vastuussa sekä henkilökohtaisista että yhteisistä tavoitteista.

Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen. Eheyttämistä voidaan toteuttaa mm:

- rinnastamalla eli opiskelemalla samaa teemaa kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti
- *jaksottamalla* eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat peräkkäin opiskeltaviksi
- toteuttamalla toiminnallisia aktiviteetteja kuten teemapäiviä, erilaisia tapahtumia, kampanjoita, opintokäyntejä ja leirikouluja
- suunnittelemalla monialaisia, pitempikestoisia oppimiskokonaisuuksia, joiden toteuttamiseen osallistuu useampia oppiaineita ja joihin voi sisältyä edellä mainittuja eheyttämistapoja
- muodostamalla oppiaineista integroituja kokonaisuuksia
- kokonaisopetuksena, jossa kaikki opetus toteutetaan eheyttynä kuten esiopetuksessa.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppilaiden osallistuminen suunnitteluun on välttämätöntä. Oppimiskokonaisuuksien tarkoituksena on käsitellä toiminnallisesti oppilaiden kokemusmaailmaan kuuluvia ja sitä avartavia asioita, jolloin tavoitteena on

- vahvistaa oppilaiden osallisuutta ja tarjota mahdollisuuksia olla mukana opiskelun tavoitteiden, sisältöjen ja työskentelytapojen suunnittelussa
- nostaa esiin oppilaiden merkityksellisiksi kokemia kysymyksiä sekä luoda tilaisuuksia niiden käsittelyyn ja edistämiseen
- lisätä mahdollisuuksia opiskella erilaisissa ja eri-ikäisten oppilaiden ryhmissä ja työskennellä useiden eri aikuisten kanssa

- tarjota mahdollisuuksia yhdistää koulun ulkopuolinen oppiminen koulutyöhön
- antaa tilaa älylliselle uteliaisuudelle, elämyksille ja luovuudelle sekä haastaa monenlaisiin vuorovaikutus- ja kielenkäyttötilanteisiin
- vahvistaa tietojen ja taitojen soveltamista käytäntöön sekä harjaannuttaa kestävästä elämäntavan mukaista toimijuutta
- innostaa oppilaita toimimaan yhteisöä ja yhteiskuntaa rakentavalla tavalla.

Paikallisesti päätettävät asiat

Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavien periaatteiden pohdinta on keskeinen osa opetussuunnitelmatyötä ja samalla toiminnan jatkuvaa kehittämistä edistävä tekijä. Paikallisesti päätetään, miten oppilaat ja huoltajat osallistuvat toimintakulttuurin kehittämiseen sekä mitä muuta yhteistyötä ja keiden toimijoiden kanssa tehdään toimintakulttuurin kehittämiseksi. Suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös toimintakulttuurin jatkuvuuteen esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksen eri vaiheissa.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien järjestäjänä Oripään koulu

Monialaiset oppimiskokonaisuudet hyväksytään lukuvuosittain elokuussa lukuvuosisuunnitelman laatimisen yhteydessä. Oripään koulussa monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa käytetään toiminnallisia ja tutkivia työtapoja, joita toteutetaan eri oppiaineissa. Laajuudeltaan monialaiset oppimiskokonaisuudet ovat 16-20 oppituntia lukuvuoden aikana. Toteuttamisessa otetaan huomioon paikallinen historia ja kulttuuri.

Esim. Oripään koulussa toteutetaan lukuvuoden 2016 - 2018 aikana monialaiset oppimiskokonaisuudet *Suomi 100 vuotta* teemaan liittyen. Tarkempi suunnitelma tehdään syksyllä 2016 koulun lukuvuosisuunnitelmaa laadittaessa.

LUKU 5 OPPIMISTA JA HYVINVOINTIA EDISTÄVÄ KOULUTYÖN JÄRJESTÄMINEN

Paikallisesti päätettävät asiat

Yhteinen vastuu koulupäivästä sekä yhteistyö

- tavoitteena on iloinen oppiminen, oppilaiden ja henkilökunnan päivittäiset kokemukset onnistumisesta työssä ja opiskelussa.
- koko koulun henkilökunta on osaltaan vastuussa kouluyhteisön hyvinvoinnista ja viihtyvyydestä. 6. luokan oppilaat huolehtivat osaltaan 1. luokan kummioppilaiden hyvinvoinnista ja turvallisuudesta
- koulutyö järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti yhdessä toimien ja työtä jakaen monenlaisissa opetusryhmissä.

- oppilaita osallistetaan mm. oppilaskuntatoiminnalla. Valinnan mahdollisuuksia annetaan myös oppituneilla oppisisältöjen ja työtapojen suhteen.
- opetuksen järjestämisessä huomioidaan koulun yhteistyötahot kuten kirjasto tai paikalliset yhdistykset ja seurat
- vanhempainillat ja vuosittain toteutettavat vanhempainvartit

Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetuksen järjestäjä vastaa kasvatuskeskusteluja ja kurinpidollisia keinoja koskevan suunnitelman laatimisesta. Suunnitelma voi olla osa paikallista opetussuunnitelmaa tai erillinen suunnitelma, jolloin siitä tulee mainita opetussuunnitelmassa. Suunnitelmassa päätetään ja kuvataan

- kasvatuskeskustelu ensisijainen kurinpitokeino
- rikerekisteri: pienet rikkeet merkitään rikerekisteriin, ja kolmas merkintä johtaa jälki-istuntoon
- jälki-istunto: jälki-istuntoa annetaan 30-120 min isommista rikkomuksista. 3. rikkeestä yhteydenotto kotiin. Jälki-istunto lukukauden aikana tarkoittaa käytösnumeroa 4-7.
- kirjallinen varoitus
- määräaikainen erottaminen
- välituntivalvoijalla on ensisijainen selvittämistä vastuu välitunnin tapahtumista
- uhkaavissa tilanteissa aina kaksi aikuista läsnä
- miten huolehditaan henkilökunnan perehdyttämisestä ja osaamisen varmistamisesta kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä uuden työntekijän kansio
- miten suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpidollisista keinoista tiedotetaan eri tahoille tiedotetaan ja keskustellaan vanhempainilloissa, keskustellaan luokissa ja koko koulun yhteisissä kokoontumisissa
- mitkä ovat menettelytavat suunnitelman seuraamista sekä toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten. Arviointisuunnitelman mukaisesti hankitaan palautetta työrauhasta ja kurinpidosta.

Opetus erityisissä tilanteissa

Erytisissä tilanteissa annettavan opetuksen mahdollisuus on syytä kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan. Erytisesti sairaalassa annettavan opetuksen osalta opetussuunnitelmassa kuvataan, miten yhteistyö ja oppilaan tukeminen hoidetaan oppilaan siirtyessä omasta koulustaan sairaalaopetukseen ja palatessa jälleen omaan kouluun. Yhteistyön ja tuen kysymykset ovat tärkeitä myös muissa tilanteissa. Opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa ovat mukana sekä erityisopettaja että luokanopettaja.

Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Opetuksen järjestäjä päättää opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukevan muun toiminnan linjauksista ja tähän liittyvästä yhteistyöstä kotien sekä muiden sidosryhmien kanssa sekä oppilaiden osallistumisesta suunnitteluun.

- kerhotoiminnan tavoitteena on tarjota oppilaille virikkeellistä, aktiivista toimintaa vapaa-ajalla. Tavoitteena on myös innostuttaa oppilaita uusiin harrastuksiin, olla vuorovaikutuksessa ja oppia tuntemaan toisia vapaamuotoisemmassa ympäristössä
- mitkä ovat kouluruokailun toteuttamista ohjaavat periaatteet sekä ruoka-, terveys- ja tapakasvatukselliset ja kestävään elämäntapaan liittyvät tavoitteet pyritään totuttamaan oppilaat kaikenlaisiin ruokiin ja makuihin maistamisvelvollisuus ruokalusikallinen/ruokalaji tai lisuke
- miten oppilaiden ruokailuun liittyvät erityistarpeet otetaan huomioon dieettiruokaa tarjotaan lääkärintodistusta vastaan
- miten koulumatkoista ja kuljetuksista sekä niihin liittyvistä toimintatavoista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Koulumatkoista ja kuljetuksista tiedotetaan kunnan nettisivuilla (kuljetusperiaatteet) ja 1.- luokkalaisille jaettavasta lukuvuositiedotteesta.

LUKU 6 OPPIMISEN ARVIOINTI

Paikallisesti päätettävät asiat

Oppimisen arviointia koskevaa opetussuunnitelmaosuutta valmisteltaessa pohditaan erityisesti, miten arviointia ja palautteen antamista kehitetään oppimista edistävänä pedagogisena kokonaisuutena. Paikallisesti varmistetaan monipuolisten arviointimenetelmien käyttö, arviointiperusteiden yhteinen käsittely ja käyttäminen sekä päättöarvosanojen muodostaminen yhtenäisin perustein.

Valtakunnalliset arviointikriteerit 6. vuosiluokan loppuun sekä päättöarvioinnin kriteerit ja päättöarvosanan muodostamisen periaatteet siirretään opetussuunnitelman perusteista paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan.

- miten opintojen aikainen arviointi toteutetaan
 - o opintojen aikaisen formatiivisen arvioinnin ja palautteen antamisen periaatteet, kokonaisuus ja pedagoginen tehtävä oppimisen edistämässä: kunkin jakson alussa käydään oppilaiden kanssa yhteisesti läpi tavoitteet ja hyvän osaamisen kriteerit käsiteltävän kokonaisuuden oppimisessa, mikä edistää arvioinnin läpinäkyvyyttä
 - o lukukauden ja lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi
 - o vähintään kerran lukuvuodessa käytävä arviointikeskustelu luokanvalvojan, huoltajan ja oppilaan välillä.
 - o itsearvioinnin edellytysten tukeminen; itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin periaatteet: yhtenäiset itsearvioinnin lomakkeet kaikille luokka-asteille
 - o opinnoissa etenemisen, luokalta siirtymisen ja luokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt
 - o toisen ja kolmannen vuosiluokan sekä kuudennen ja seitsemännen vuosiluokan nivelvaiheisiin liittyvät arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt.
 - o valinnaisten aineiden arviointi: hyväksytty/hylätty
 - o käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet ja arviointiperusteet; käydään läpi arviointikeskustelussa (ks. yllä).

- todistukset ja niiden antamiseen liittyvät käytännöt sekä sanallisen ja numeroarvioinnin käyttö todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa: 1.-4. –luokilla sanallinen arviointi ja 5.-6. –luokilla numeerinen arviointi. Käyttäytymistä arvioidaan 1.-4. –luokilla sanallisesti todistuksen yhteydessä. 5.-6. –luokilla käyttäytyminen arvioidaan pelkästään numeerisesti.
- muut tiedottamisen ja arviointipalautteen antamisen muodot ja ajankohdat sekä yhteistyö huoltajien kanssa

LUKU 7 OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI

Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan tuen järjestäminen käytännössä mahdollisimman konkreettisesti alla olevissa asioissa.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytännön järjestämiseen liittyvät keskeiset paikalliset linjaukset

- ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen puuttumisen toimintamallit (loppu omaksi kohdaksi) -tukivalikko (verkkolevyllä)
- Nivelvaiheet: varhaiskasvatus > esiopetus > alkuopetus > 3. lk > 7. lk
Koululaisen osaamisen taso selvitetään ja mahdollisesti tarvittavan tuen antaminen suunnitellaan nivelvaiheissa. Siirrettäessä oppilaita esikoulusta 1. luokalle ja 6. luokalta 7. luokalle pidetään siirtopalaveri, jossa apuna ovat siirtolomakkeet. Yhteistyötä tehdään esikoulun, alakoulun ja yläkoulun välillä ainakin näissä kohdin.
- oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden suunnitelmallinen seulonta tuen järjestämiseksi ks. seulontatesti
- yhteistyö, vastuut ja työnjako opetustoimessa sekä muiden hallintokuntien kanssa
Luokanopettajat ja erityisopettajat tekevät keskenään yhteistyötä. Heillä on ensisijainen vastuu tuen tarpeen havaitsemisessa ja varhaisessa puuttumisessa ja koulu tekee yhteistyötä sosiaalitoimen koulukuraattorin kanssa, jonka vastuulla on mm. oppilaan sosiaalinen ja emotiivinen hyvinvointi. Koulupsykologi ensisijaisesti kartoittaa oppimisvaikeuksia ja ratkoo oppimisen pulmia. Kouluterveydenhoitaja keskittyy terveyden edistämiseen.
- yhteistyö oppilashuollon palveluista vastaavien ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa tuen tarpeen arvioinnissa, tuen suunnittelussa, järjestämisessä sekä käytännön toteuttamisessa
Oppilashuollon palveluja:
 - Oppilashuoltoryhmä (koulun asiat)
 - Moniammatillinen asiantuntijaryhmä (oppilaan asiat)
 - Koulukuraattori auttaa oppilasta ja/tai perhettä koulunkäynnin vaikeuksissa sosiaalityön keinoin
 - Koulupsykologi apuna lähinnä oppimisvaikeuksissa tai koulunkäyntiongelmassa, myös kouluvalmiustestit ja psykologiset selvitykset
 - Perheneuvola (perheen ihmissuhteet, lasten kasvatus ja kehitys, koulunkäyntiongelmien ratkaiseminen)

- Muut tahot kuten sos.toimi, OTUK, lastenpsykiatrian poliklinikka Loimaa ja lastenpsykiatrian osasto TYKS, terapeutit
- kotien kanssa tehtävän yhteistyön keskeiset toimintaperiaatteet oppimisen ja koulunkäynnin tuen kysymyksissä Yhteydenpitoa kodin ja koulun välillä harrastetaan varhaisen puuttumisen periaatteella huolen herätessä. Vanhempia kuullaan ja heidän kanssaan yhdessä suunnitellaan koulukäynnin ja oppimisen tukea pedagogisissa arvioinneissa, selvityksissä, erilaisissa oppimisen suunnitelmissa sekä toistuvissa vanhempainilloissa ja –varteissa.
- oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvät toimivaltuudet eri hallintopäätöksissä Luokanopettaja tai erityisopettaja toimii kokoonkutsujana moniammatillisessa asiantuntijaryhmässä, hän kirjaa myös oppilashuoltokertomukseen tarvittavat asiat (yksilölliset asiat) Arviot, selvitykset ja hojksit laaditaan yhteistyössä opilasta opettavien kanssa Oppilashuoltoryhmä käsittelee koulun (yhteisöllisiä) asioita. Sivistysjohtaja tekee hallintopäätöksen erityisestä tuesta.

LUKU 9 KIELEEN JA KULTTUURIIN LIITTYVIÄ ERITYISKYSYMYKSIÄ

Paikallisesti päätettävät asiat

Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon paikalliset, kieleen ja kulttuuriin liittyvät erityiskysymykset ja ratkaistaan, miten opetus järjestetään. Opetussuunnitelman laadinnassa tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä kyseisten kieli- ja kulttuuriyhteisöjen kanssa.

- oppilaalle laaditaan henkilökohtainen oppimissuunnitelma (vastaa osin tehostetun tuen oppimissuunnitelmaa)
- oppilaalle järjestetään s2- opetusta tarpeen vaatiessa, tarpeen mukaan voidaan painottaa s2-kielen tuntimäärää lukujärjestyksessä
- arvioinnissa huomioidaan oppilaan s2-kielen osaamisen taso, apuna käytetään erityistä s2-arviointiin tarkoitettua materiaalia
- arviointi voi olla sanallista, numeerista tai niiden yhdistämistä
-
-

LUKU 12 VALINNAISUUS PERUSOPETUKSESSA

Valinnainen kurssi: Ilmaisutaito

5.-6. luokka

Valinnaisten aineiden tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisena aineena voidaan tarjota perusopetuksen yhteisten aineiden syventäviä ja soveltavia opintoja. Oripään koulussa yhtenä valinnaisena aineena tarjotaan ilmaisutaitoa, jossa syvennetään äidinkielen oppimäärän sisältöjä draaman osalta. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Kurssi arvioidaan hyväksytty/ hylätty periaatteella.

Valinnainen kurssi: Tieto- ja viestintätekniikka

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Opetuksen sisältöalueet
Opetuksen tavoitteena on kehittää ja rohkaista oppilasta itseilmaisuun oman persoonansa avulla. Oppilasta autetaan havaitsemaan omat ilmaisun vahvuutensa ja kehittämään sekä käyttämään niitä. Vahvistaa oppimisen elämyksellistä ja esteettistä luonnetta.	S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Keskittymis- ja rentoutumisharjoituksia Draamatyötapoja kuten pantomiimi, roolileikit, improvisointi Erilaiset pienet projektit kuten ohjelman tekeminen koulun juhliin.

Oripään koulun tieto- ja viestintäopetussuunnitelman tavoitteena on jäsentää tv:n opetusta sekä tehdä tv:n opiskelusta kumulatiivista ja monipuolista huomioiden kaikki tv:n piiriin kuuluvat asia- ja taitokokonaisuudet. Tv-osaamisen merkitystä on korostettu opetussuunnitelmaperusteissa nostamalla se yhdeksi laaja-alaiseksi kokonaisuudeksi (L5). Tv:n osalta erikseen mainitaan näppäintaidot ja koodaustaidot.

Oripään koulun tarjoamalla valinnaisella tv-kurssilla syvennetään näitä taitoja, keskittyen neljään tv:n osa-alueeseen: koodaamiseen, hyötyohjelmiin, videoiden tekemiseen ja kymmensormijärjestelmän alkeisiin. Kurssin sisällöllinen painopiste on edellä mainituilla käytännön taidoilla.

Käytännön taitojen opiskelun lomassa ja lisäksi korostetaan internetin vastuullista käyttöä sekä yhteistyön, vuorovaikutuksen ja verkottumisen merkitystä. Samalla tuetaan oppilaan oppimismotivaatiota ja edistetään hänen aktiivisuuttaan, itseohjautuvuuttaan ja luovuuttaan tarjoamalla kiinnostavia haasteita ja elämyksiä.

Valinnaisen tv-kurssin tavoitteet, sisällöt ja arvioinnin kriteerit:

<i>Koodaaminen</i>	<i>Tavoite</i>	<i>Sisältö</i>	<i>Arvioinnin kriteerit</i>
	Tutustutaan koodauksen periaatteisiin. Opitaan, että myös ilman tietokonetta voi koodata. Tutustutaan kouluikäisille tarkoitettuihin koodausohjelmiin (esim. koodaustunti.fi, Scratch, Scratch Junior, Beebot)	Harjoitellaan pienimuotoista ohjelmointia ilman koneita (esim. kaverin ohjaamista ”sokkona” piirtämis- ym. tehtävissä, erilaisia luokittelutehtäviä, leikkejä, helminauhojen tekoa, unkarilaista matematiikkaa). Tehdään pieni esitys tai harjoitelma jollain koodausohjelmalla.	Oppilas ymmärtää mitä koodaus on. Oppilas osaa järjestellä ohjelmarivejä pieniksi, toimiviksi ohjelmiksi. Oppilas osaa käyttää jotain ikäiselleen tarkoitettua koodausohjelmaa.
<i>Hyötyohjelmat</i>			
	Tutustutaan tekstinkäsittelyohjelmiin (esim. Microsoft Word, Google Docs). Tutustutaan esitysohjelmiin (esim. PowerPoint, Google Slides, Prezi). Tutustutaan taulukkolaskentaohjelmiin (esim. Excel, Google Sheets). Oppilas jakaa tuotoksiaan muille, saa palautetta ja editoi sen perusteella tuotostaan.	Luodaan pieni kertomus tai tutkielma tekstinkäsittelyohjelman mahdollisuuksia hyödyntäen. Luodaan pienimuotoinen esitys esitysohjelmaa hyödyntäen. Harjoitellaan esim. budjetin (todellisen tai kuvitellun) laskemista taulukkolaskentaohjelmalla hyödyntäen. Harjoitellaan tuotoksien jakamista ja palautteen antamista toiselle.	Oppilas hallitsee yleisimmät ominaisuudet tekstinkäsittelyssä, esitysohjelmassa ja taulukkolaskennassa. Oppilas tuntee jakamisen ja julkaisemisen periaatteet ja nettietiketin säännöt.
<i>Videoiden tekeminen</i>			
	Tutustutaan videon tekemisen periaatteisiin. Pohditaan tekijänoikeuksiin liittyviä kysymyksiä. Mietitään videoiden julkaisemiseen ja jakamiseen liittyviä kysymyksiä.	Perustetaan oma YouTube-kanava ja harjoitellaan videon tekemistä YouTuben ohjelmalla. Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan myös muihin video- ja elokuvaohjelmiin (esim. iMovie, WeVideo). Luodaan oma video/elokuva.	Oppilas osaa luoda videon tai pienen elokuvan jotakin ohjelmaa käyttäen. Oppilas kunnioittaa tekijänoikeuksia. Oppilas tuntee nettietiketin ja ymmärtää sähköisen viestinnän tarjoamat mahdollisuudet ja uhat.
<i>Kymmensormijärjestelmä</i>			
	Oppilas tutustuu 10-sormijärjestelmään.	Kirjoitusharjoituksia, joko	Oppilas käyttää näppäimistöä

		tekstinkäsittelyohjelmalla tai erityistä näppäinopetusohjelmaa käyttäen (esim. TypeMaster, SanomaPron aineisto).	sujuvasti kahdella kädellä.

Valinnainen kurssi arvostellaan asteikolla hyväksytty/hylätty.

Valinnainen kurssi: palloilu

Opetuksen pääpaino on erilaisiin palloilulajeihin tutustumisessa. Näillä vuosiluokilla korostuu oppilaiden osallistaminen opetukseen, suunnitteluun ja toteutukseen. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun ja vastuulliseen toteuttamiseen esimerkiksi ohjaamalla omia liikuntatuokioita. Oppilaat myös tutustuvat tarkemmin eri lajien sääntöihin ja harjoittelevat toimimista tuomarin ja valmentajan tehtävissä.

Kurssilla perehdytään yleisimpien sisäpalloilulajien tekniikkaan, taktiikkaan ja pelinohjaukseen. Lajeiksi voidaan valita oppilasryhmän toiveita huomioiden mm. jalkapalloa, koripalloa, lentopalloa, salibandya, käsipalloa, sulkapalloa ja kaukalopalloa. Oppilasryhmän toiveet otetaan huomioon painottaessa kurssin aikana kahta palloilulajia. Opetus keskittyy itse pelin opettamiseen itse pelin ja erilaisten viitepelien kautta.

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Fyysinen toimintakyky (S1)			
Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetus koostuu erilaisista leikeistä ja peleistä, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten juoksua ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä). Tutustutaan monipuolisiin ja turvallisiin tehtäviin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä.	Tavoitteena on kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia pelejä, pelaamaan ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Osallistuminen ja yrittäminen
	Tavoitteena on ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään pallopeleihin sopivia ratkaisuja niin pelaajana, valmentajana kuin tuomarinakin.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Monilukutaito (L4)	Ratkaisujen teko erilaisissa pelitilanteissa, niin pelaajana, valmentajana kuin tuomarinakin. Kehotietoisuus suhteessa aikaan, tilaan ja voimaan.
	Tavoitteena on ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa	Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Tasapainotaidot Liikkumistaidot Välineenkäsittelytaidot

	oppimisympäristöissä eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.		
	Tavoitteena on ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.	Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Välineenkäsittelytaidot
	Tavoitteena on kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.	Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Nopeus Liikkuvuus Kestävyys Voima
	Tavoitteena on ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.	Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Toiminta liikuntatunneilla
Sosiaalinen toimintakyky (S2)			
Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta. Opetuksessa tutustutaan eri palloilulajien sääntöihin ja tuomarin tehtäviin peliä ohjattaessa.	Tavoitteena on ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa, sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. Tavoitteena on ohjata oppilasta toimimaan tuomarin tehtävässä niin, että oppilas pystyy tarkastelemaan omaa toimintaansa niin pelaajan kuin tuomarinkin roolista.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Pettymyksen sietokyky Joustavuus ja toiminta vuorovaikutustilanteissa Toisten huomioonottaminen Sääntöjen noudattaminen ja soveltaminen
Opetuksessa tutustutaan valmentajan tehtäviin pelin aikana. Valmentajan tehtävissä painotetaan erityisesti peliin reagoimista ja pelaajien peluuttamista.	Tavoitteena on ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella, sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista. Tavoitteena on ohjata oppilasta havainnoimaan	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa

	peleä niin pelaajan, tuomarin kuin valmentajankin katsantokannalta.	Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	
Psyykinen toimintakyky (S3)			
Opetukseen valitaan iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita kuten leikeissä, kisailuissa tai peleissä koetut tilanteet.	Tavoitteena on kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Työskentelytaidot
	Tavoitteena on huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä. Tavoitteena on, että oppilas nauttii erilaisten pelien pelaamisesta yhdessä muiden oppilaiden kanssa.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	Itsearviointitaidot

Oppilaan oppimisen arviointi palloilun valinnaiskursilla

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Palloilun valinnaisaine kurssi arvioidaan joko hyväksytyksi tai hylätyksi. Hyväksytystä kurssista annetaan todistukseen suoritusmerkintä. Kurssin hyväksyminen edellyttää aktiivista osallistumista tunneilla.

Valinnainen kurssi : Kotitalous ja arjentaidot

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 Kannustaa oppilasta vuorovaikutteiseen toimintaan, yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	S1, S2	L1, L2, L7
T2 Innostaa oppilasta tekemällä oppien kokeilemaan	S1, S2	L1, L2, L3, L7
T3 Työn arvostaminen ja loppuun saattaminen	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L6, L7
T4 Ohjata oppilasta vastuulliseen kuluttamiseen	S2, S3	L1, L3, L5, L7

Kotitalous ja arjen taidot - valinnaisaineeseen liittyvät keskeiset sisältöalueet

S1 Leivonta ja ruuanlaitto: Opetuksen keskeisiksi sisällöiksi valitaan leivontataitojen ja ruoanvalmistustaitojen kehittyminen ja tutustuminen erilaisiin menetelmiin.

S2 Arjen perustaidot: Opetuksen keskeisiksi sisällöiksi valitaan omaan hyvinvointiin liittyviä taitoja, käytöstavat, puhtaanapito ja omasta ympäristöstä huolehtiminen.

S3 Kuluttaja: Opetuksen sisällöt valitaan niin, että oppilaat oppivat asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja tehdessään. Kestävä kehitys otetaan huomioon.

Kotitalous ja arjen taidot - valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokille 5 - 6

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Tavoitteena on tarjota oppilaille käytännön työtapoja kotitalouteen liittyen. Helpot ja terveelliset välipalat kannustavat oppilaita valmistamaan itse pieniä aterioita. Huomataan myös, että tekemällä itse säästää rahaa.

Arjentaitoja opettamalla kannustetaan oppilaita huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia.

Valinnainen kurssi, Kotitalous ja arjen taidot, perustuu käytännön toimintaan ja ryhmässä työskentelyyn. Siinä korostuu oppilaan oma aktiivisuus. Kurssin tavoite on tukea oppilaiden arjen hallintaa.

Valinnaisen aineen arviointi perustuu oppilaiden aktiivisuuteen ja ryhmässä toimimiseen. Opettaja arvioi oppilaita koko kurssin ajan antamalla oppilaille suullista palautetta heidän työskentelystään. Kurssi arvioidaan hyväksyty / hylätty periaatteella ja siitä tulee merkintä todistukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki Kotitalous ja arjen taidot - valinnaisaineessa vuosiluokilla 5 - 6

Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa erilaisten työtapojen valinnoilla. Eriyttämällä tuetaan oppilaan itsetuntoa ja motivaatiota sekä turvataan oppimisen rauhaa.

VUOSILUOKAT 1-2

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS

Vuosiluokilla 1–2 opetuksen painopiste on luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen, ilmaisuun ja erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.

Tavoitteet ja sisällöt luokilla 1–6

Perusopetuksen aikana oppilas oppii sujuvan luku- ja kirjoitustaidon, hän ymmärtää lukemaansa ja hänen tiedonhankintataitonsa karttuvat. Oppilaan tekstitaidot syvenevät lähiympäristössä tarvittavista taidoista kohti yhteisön ja yleiskielen käytön asettamia vaatimuksia. Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat niin, että hän oppii toimimaan eri viestintätilanteissa aktiivisena puhujana ja kuuntelijana. Tavoitteena on, että oppilas rakentaa vuorovaikutusta ja luo sille myönteistä ilmapiiriä. Oppilas asettaa itselleen tavoitteita kielenkäyttäjänä ja viestien vastaanottajana. Oppilaan kyky eritellä ja tulkita tekstejä kehittyy. Hän oppii havainnoimaan tekstien kielellisiä keinoja ja arvioimaan lukemaansa. Hän pystyy kriittisesti tarkastelemaan mediatekstejä ja niiden luomaa kuvaa todellisuudesta. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan mielikuvitusta, luovuutta, lukutaitoa ja ilmaisuvaroja. Oppilasta kannustetaan lukemaan ja harjaannutetaan omien lukukokemustensa jakamiseen. Hänen lukuharrastuksensa monipuolistuu, ja hän saa lukemastaan esteettisiä elämyksiä. Tavoitteena on, että oppilas ymmärtää kielen ja kirjallisuuden yleissivistävän ja kulttuurisen merkityksen.

1. luokka

Vuorovaikutustaidot		
T1 Oppilas osaa kertoa omista asioistaan ja kokemuksistaan toisille ja vastavuoroisesti kuunnella toisia. T2 Oppilas osallistuu ilmaisuharjoituksiin omien persoonallisten kykyjensä mukaan.	• harjoitellaan suullista ilmaisua luonteivissa puhetilanteissa ja leikeissä • harjoitellaan keskittyvää kuuntelemista	L1 L2
Lukeminen ja kirjoittaminen		
T3 Oppilas osaa jakaa sanoja ja yhdistää kirjaimen sitä vastaavaan äänteeseen ja	• opetellaan runoja ja loruja • harjoitellaan kielellistä tietoisuutta, esimerkiksi	L1 L5

päinvastoin. T4 Oppilas lukee lyhyitä sanoja ja lauseita sekä ymmärtää lukemaansa. T5 Oppilas osaa luetella kirjaimet aakkosjärjestyksessä. T6 Oppilas tuottaa oikein pienten tai isojen tekstauskirjainten hahmot ja kirjoittaa ne sanelusta yksittäisinä kirjaimina oikein. T7 Oppilas kirjoittaa tuttuja sanoja virheettömästi. T8 Oppilas tuottaa tekstiä tietotekniikan avulla.	riimien, sanaleikkien ja arvoitusten avulla • luetaan ääneen • harjoitellaan oikeinkirjoitusta • puretaan merkityksellisiä sanoja tavuiksi, äänteiksi ja kirjaimiksi ja kootaan vastaavasti kirjaimista sanoja • tutustutaan tekstin ymmärtämisen strategioihin • harjoitellaan isoja ja pieniä tekstauskirjaimia • harjoitellaan oikeaa kynäotetta ja kirjoitusasentoa • tutustutaan tekstinkäsittelyohjelman käyttöön	
Kirjallisuus ja kieli		
T8 Oppilas on kiinnostunut kirjoista ja lukee omaa lukutaitoaan vastaavia tekstejä. T9 Oppilas tuntee käsitteet äänne, kirjain, tavu, sana.	• tutustutaan monipuolisesti kirjallisuuteen opettajan luentaa kuunnellen, kuvia katsellen ja vähitellen itse lukien • tutustutaan kirjastoon	L1 L2 L4

2. luokka

Vuorovaikutustaidot T1 Oppilas osallistuu pienryhmä-keskusteluun kysymyksiin, mielipitein ja ajatuksiin ilmaisemalla. T2 Oppilaalla on oma rooli ilmaisuharjoituksissa.	• harjoitellaan keskittyvää, tarkkaa ja päättelevää kuuntelemista • harjoitellaan monipuolisesti ilmaisutaitoa draaman ja leikin avulla	L1 L2

Lukeminen ja kirjoittaminen		
T3 Oppilas lukee mekaanisesti melko sujuvasti ja pystyy keskittymään lukemisen ymmärtämiseen. T4 Oppilas kirjoittaa pieniä tarinoita. T5 Oppilas kirjoittaa pitkäköjiä sanoja melko virheettömästi ja kirjoittaa lyhyitä lauseita. T6 Oppilas osaa etsiä tietoa ikäkaudelleen sopivista tietoteksteistä. T7 Oppilas osaa käyttää tekstinkäsittelyohjelmaa omissa tuotoksissaan. T8 Oppilas tutustuu johonkin verkko-oppimisympäristöön.	• harjoitellaan kielellistä tietoisuutta • siirytään ääneen lukemisesta äänettömään lukemiseen • tutustutaan ja totuttaudutaan tekstin ymmärtämisen strategioihin • kirjoitetaan omista kokemuksista ja havainnoista • harjoitellaan oikeinkirjoitusta • lisätään lausetietoisuutta: harjoitellaan ison alkukirjaimen, sanavälien ja pisteen merkitsemistä • avataan painettuja ja verkkotekstejä yhdessä keskustellen, tutustutaan erilaisiin tietoteksteihin • tekstin avaamisessa käytetään apuna esim. sisältöön liittyviä kysymyksiä ja kuvia. • harjoitellaan kirjoitettua kielimuotoa ja yleispuhekieltä • tehdään pienimuotoinen työ verkko-oppimisympäristössä	L1 L2 L4 L5
Kirjallisuus ja kieli		
T9 Oppilas oppii valitsemaan itselleen sopivaa ja mieluisaa luettavaa. T10 Oppilas lukee ikäkaudelle tarkoitettuja tekstejä ja kirjoja. T11 Oppilas osaa soveltaa	• harjoitellaan kirjaston käyttöä mieluisan ja itselle sopivan luettavan löytämiseksi • luetaan ja käsitellään kirjoja elämyksellisiä keinoja käyttäen	L1 L3 L4

aakkosjärjestyssä pienissä tehtävissä, esimerkiksi löytää kirjan aakkosjärjestyksen mukaan kirjastosta. T12 Oppilas erottaa tarinan tietotekstistä. T13 Oppilas tuntee käsitteet lause, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva.	• keskustellaan kirjoista käyttämällä käsitteitä päähenkilö, juoni, tapahtuma-aika ja -paikka • tutustutaan ikäkaudelle tarkoitettuihin tietoteksteihin ja avataan niitä	

ENGLANTI

Koulussa ensimmäinen vieras kieli tai toinen kotimainen kieli alkaa useimmiten 3. vuosiluokalla. A-oppimäärän opetus voidaan kuitenkin aloittaa jo ennen 3. vuosiluokkaa. Tällöin noudatetaan A-oppimäärän opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon oppilaiden ikä. Oripään kunnan tuntikehyksessä A-oppimäärän opetus aloitetaan 2.vuosiluokalla englannin opetuksena 1h viikossa. Kielen alkeita opitaan laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Aiheet valitaan oppilaita kiinnostavista asioista yhdessä oppilaiden kanssa. Oppimäärän opiskelusta ei anneta omaa arviointia, mutta lukuvuositodistukseen tulee maininta englannin opiskelusta.

MATEMATIIKKA

Vuosiluokkien 1–2 matematiikan opetuksessa oppilaille tarjotaan monipuolisia kokemuksia matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostumisen perustaksi. Opetuksessa hyödynnetään eri aisteja. Opetus kehittää oppilaiden kykyä ilmaista matemaattista ajatteluaan konkreettisin välinein, suullisesti, kirjallisesti ja piirtäen sekä tulkiten kuvia. Matematiikan opetus luo vahvan pohjan lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämiseksi sekä laskutaidolle.

Toiminnallisuus ja konkreettiset esimerkit korostuvat erityisesti alkuopetuksen matematiikan opetuksessa. Oripään koulussa vuosiluokkien 1–2 matematiikan opetuksen tehtävänä on luoda vahva pohja myöhemmälle oppimiselle. Opetuksessa voidaan hyödyntää esimerkiksi seuraavia välineitä: kymmenjärjestelmä -välineet, munakennot, kuvat, lukusuorat, helmitaulut, multilink -palikat ja leikkirahat. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan myös tieto- ja viestintäteknologiaa.

Opetuksen tavoitteet ja arvioinnin kohteet vuosiluokalla 1

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Merkitys, arvot ja asenteet			
Ajattelun taidot (S1) Luvut ja laskutoimitukset (S2) Geometria ja mittaaminen (S3) Tietojenkäsittely ja tilastot (S4)	Tavoitteena on tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Opettajan toiminta. Ei vaikuta oppiaineen arviointiin.
Työskentelyntaidot			
Ajattelun taidot (S1) Luvut ja laskutoimitukset (S2) Geometria ja mittaaminen (S3) Tietojenkäsittely ja tilastot (S4)	Tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa. Tavoitteena on kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan.	Monilukutaito (L4) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Matemaattiset havainnot Tehtävien tulkinta Oman ajattelun sanallistaminen Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen Omien ratkaisujen perustelu Oman ajattelun sanallistaminen Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen Omien ratkaisujen perustelu
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet			
Ajattelun taidot (S1) Luvut ja laskutoimitukset (S2) Geometria ja mittaaminen (S3) Tietojenkäsittely ja tilastot (S4)	Tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö
Luvut ja laskutoimitukset (S2)	Tavoitteena on tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä. Tavoitteena on perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4) Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Lukukäsitteen ja lukumäärän ymmärtäminen Yhteen- ja vähennyslaskutoimitusten hallinta

	Tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässälaskustrategioita.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen Päässälaskustrategiat
Geometria ja mittaaminen (S3)	Tavoitteena on tutustuttaa oppilas geometriisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Geometrian käsitteet Geometristen ominaisuuksien havainnointi
	Tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Mittaaminen
Tietojenkäsittely ja tilastot (S4)	Tavoitteena on tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin.	Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Taulukoiden ja diagrammien tulkinta
Ajattelun taidot (S1)	Tavoitteena on harjaannuttaa oppilasta laatimaan vaiheittaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Ohjeiden noudattaminen Ohjeiden laatiminen

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 1

S1 Ajattelun taidot: Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla yksinkertaisia vaiheittaisia toimintaohjeita.

S2 Luvut ja laskutoimitukset: Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja (lukualue 0-100). Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin ja kymppipareihin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 10, sitten lukualueella 0-20 ja lopuksi mahdollisuuksien mukaan lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

S3 Geometria ja mittaaminen: Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuvioita myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään erilaisia suureita sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot: Pohjustetaan oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä. Tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja ja mahdollisesti myös laaditaan niitä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita matematiikassa ovat

- edistyminen lukukäsitteen ymmärtämisessä ja lukujonotaidoissa
- edistyminen kymmenjärjestelmän ymmärtämisessä
- edistyminen laskutaidon sujuvuudessa
- edistyminen kappaleiden ja kuvioiden luokittelun taidoissa
- edistyminen matematiikan käyttämisessä ongelmanratkaisussa.

Opetuksen tavoitteet ja arvioinnin kohteet vuosiluokalla 2

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Merkitys, arvot ja asenteet			
Ajattelun taidot (S1) Luvut ja laskutoimitukset (S2) Geometria ja mittaaminen (S3) Tietojenkäsittely ja tilastot (S4)	Tavoitteena on tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Opettajan toiminta
Työskentelyntaidot			
Ajattelun taidot (S1) Luvut ja laskutoimitukset (S2) Geometria ja mittaaminen (S3) Tietojenkäsittely ja tilastot (S4)	Tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa. Tavoitteena on kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan.	Monilukutaito (L4) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Matemaattiset havainnot Tehtävien tulkinta Oman ajattelun sanallistaminen Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen Omien ratkaisujen perustelu Oman ajattelun sanallistaminen Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen Omien ratkaisujen perustelu
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet			
Ajattelun taidot (S1) Luvut ja laskutoimitukset (S2) Geometria ja mittaaminen (S3) Tietojenkäsittely ja tilastot (S4)	Tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö
Luvut ja laskutoimitukset (S2)	Tavoitteena on tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä. Tavoitteena on perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4) Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Kymmenjärjestelmän ja lukukäsitteen ymmärtäminen Peruslaskutoimitusten hallinta

	Tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässä-laskustrategioita.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen Päässä-laskustrategiat
Geometria ja mittaaminen (S3)	Tavoitteena on tutustuttaa oppilas geometrisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Geometrian käsitteet Geometristen ominaisuuksien havainnointi
	Tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Mittaaminen
Tietojenkäsittely ja tilastot (S4)	Tavoitteena on tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin.	Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Taulukoiden ja diagrammien tulkinta
Ajattelun taidot (S1)	Tavoitteena on harjaannuttaa oppilasta laatimaan vaiheittaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Ohjeiden noudattaminen Ohjeiden laatiminen

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 2

S1 Ajattelun taidot: Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin jatkuu laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

S2 Luvut ja laskutoimitukset: Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja (0-1000). Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan edelleen laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla entistä suurempia lukumääriä. Vahvistetaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Kerrataan lukujen 1 – 10 hajotelmia.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 100 ja sitten lukualueella 0 – 1000. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

S3 Geometria ja mittaaminen: Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuvioita myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot: Pohjustetaan oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä. Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja.

YMPÄRISTÖOPPI

Vuosiluokat 1-2

Vuosiluokilla 1-2 ympäristöopin opetus jäsenetään kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan oppilaiden omaa ympäristöä sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Leikkiin perustuvien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Lisäksi harjoitellaan ympäristön jäsentämistä ja nimeämistä sekä omaan hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä asioita.

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet ja arvioinnin kohteet vuosiluokalla 1

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Merkitys, arvot ja asenteet			
Kasvu ja kehitys (S1)	Tavoitteena on tarjota oppilaalle	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Osallistuminen ja yrittäminen

Kotona ja koulussa toimiminen (S2)	mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuutta ja auttaa häntä kokemaan ympäristöopin asiat merkitykselliseksi itselleen.	Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	Kiinnostus oppiainetta kohtaan
Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi (S3)		Työelämätaidot ja yrittäjäyys (L6)	
Tutkiminen ja kokeileminen (S4)	Tavoitteena on ohjata oppilasta toimimaan kestäväällä tavalla lähiympäristössä ja koulu yhteisössä.	Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	
Elämän perusedellytysten pohtiminen (S5)			
Kestävän elämäntavan harjoittelu (S6)			
Tutkimisen ja toimimisen taidot			
Kasvu ja kehitys (S1)	Tavoitteena on ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään.	Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	Harrastuneisuus ja mielenkiinto
Kotona ja koulussa toimiminen (S2)			
Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi (S3)	Tavoitteena on kannustaa oppilasta ihmettelemään ja kyselemään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Omien ratkaisujen perustelevuus
Tutkiminen ja kokeileminen (S4)		Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	
Elämän perusedellytysten pohtiminen (S5)			
Kestävän elämäntavan harjoittelu (S6)	Tavoitteena on ohjata oppilasta tekemään havaintoja ja kokeiluja koulussa ja lähiympäristössä erilaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä esittelemään tuloksiaan eri tavoin.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Havaintojen ja kokeilujen tulosten esittäminen
	Tavoitteena on ohjata oppilasta kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan monipuolisesti eliöitä, elinympäristöjä, ilmiöitä, materiaaleja ja tilanteita sekä nimeämään niitä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Havaintojen tulkinta
	Tavoitteena on opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluita.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Ohjeiden noudattaminen
	Tavoitteena on ohjata oppilasta tutustumaan arjen teknologiaan sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään,	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3) Monilukutaito (L4)	Kiinnostuneisuus Oppiaineeseen

	rakentamaan ja luomaan uutta yhdessä toimien. Tavoitteena on ohjata oppilasta ryhmässä toimimisen taitoihin ja itsensä ja muiden arvostamiseen. Tavoitteena on ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa.	Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Ryhmässä toimiminen
Tiedot ja ymmärrys			
Kasvu ja kehitys (S1)	Tavoitteena on ohjata oppilasta jäsentämään ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Käsitteiden ymmärtäminen
Kotona ja koulussa toimiminen (S2)			
Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi (S3)			
Tutkiminen ja kokeileminen (S4)	Tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja ympäristön kuvaajina.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Tulkittamisen taito
Elämän perusedellytysten pohtiminen (S5)	Tavoitteena on rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään ja harjoittelemaan näkemystensä perustelemista.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Monilukutaito (L4)	Itseilmaisun taito
Kestävän elämäntavan harjoittelu (S6)	Tavoitteena on ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä.	Itsestä huolehtiminen ja arjen lukutaidot (L3)	Oman hyvinvoinnin arvostaminen

Ympäristöopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 1

S1 Kasvu ja kehitys: Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämäncyklistä ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

- *kehon osat*

- *ihmisen elämäncykli*

- *tunnetaitoja, mielen hyvinvointia*

- *itsensä ja muiden arvostaminen*

S2 Kotona ja koulussa toimiminen: Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Pehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

- *käytöstavat, yhteiset säännöt*
- *fyysinen ja henkinen koskemattomuus*
- *turvataitoja, omat rajat, avun hakeminen, hätänumero*
- *kiusaamisen ennaltaehkäisy*
- *vuodenaikoihin liittyvä liikennekasvatus*

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi: Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

- *luonto, esim. lähiympäristön eliöitä eri vuodenaikoina*
- *sää luonnonilmiönä*
- *kartan idea*

S4 Tutkiminen ja kokeileminen: Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

- *pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia, esim. kasvien kasvuun liittyen*

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen: Pehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Pehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

- *ravinto, vesi, ilma, lämpö, huolenpito*

S6 Kestävän elämäntavan harjoittaminen: Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan

kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

- luonnon tärkeäksi kokeminen, ympäristöherkkyys

- omista ja yhteisistä tavaroista huolehtiminen

- lajittelu, kierrätys

- lähiympäristön siisteydestä huolehtiminen

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita ympäristöopissa ovat

- edistyminen lähiympäristössä tutkimisessa sekä toimimisessa ja liikkumisessa
- edistyminen havaintojen tekemisessä
- edistyminen turvallisen toimimisen taidoissa
- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa.

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet ja arvioinnin kohteet vuosiluokalla 2

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Merkitys, arvot ja asenteet			
Kasvu ja kehitys (S1) Kotona ja koulussa toimiminen (S2) Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi (S3) Tutkiminen ja kokeileminen (S4) Elämän perusedellytysten pohtiminen (S5) Kestävän elämäntavan harjoittelu (S6)	Tavoitteena on tarjota oppilaalle mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuutta ja auttaa häntä kokemaan ympäristöopin asiat merkitykselliseksi itselleen. Tavoitteena on ohjata oppilasta toimimaan kestäväällä tavalla lähiympäristössä ja kouluyhteisössä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Osallistuminen ja yrittäminen Kiinnostus oppiainetta kohtaan
Tutkimisen ja toimimisen taidot			
Kasvu ja kehitys (S1) Kotona ja koulussa toimiminen (S2) Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi (S3) Tutkiminen ja kokeileminen (S4)	Tavoitteena on ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään. Tavoitteena on kannustaa oppilasta ihmettelemään ja kyselymään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten	Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3) Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä	Harrastuneisuus ja mielenkiinto Omien ratkaisujen perustelevuus

Elämän perusedellytysten pohtiminen (S5) Kestävän elämäntavan harjoittaminen (S6)	tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana.	tulevaisuuden rakentaminen (L7)	
	Tavoitteena on ohjata oppilasta tekemään havaintoja ja kokeiluja koulussa ja lähiympäristössä erilaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä esittelemään tuloksiaan eri tavoin.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Havaintojen ja kokeilujen tulosten esittäminen
	Tavoitteena on ohjata oppilasta kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan monipuolisesti eliöitä, elinympäristöjä, ilmiöitä, materiaaleja ja tilanteita sekä nimeämään niitä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Havaintojen tulkinta
	Tavoitteena on opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluita. Tavoitteena on ohjata oppilasta tutustumaan arjen teknologiaan sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään, rakentamaan ja luomaan uutta yhdessä toimien. Tavoitteena on ohjata oppilasta ryhmässä toimimisen taitoihin ja itsensä ja muiden arvostamiseen. Tavoitteena on ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Ohjeiden noudattaminen Kiinnostuneisuus oppiaineeseen Ryhmässä toimiminen
Tiedot ja ymmärrys			
Kasvu ja kehitys (S1) Kotona ja koulussa toimiminen (S2) Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi (S3)	Tavoitteena on ohjata oppilasta jäsentämään ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Käsitteiden ymmärtäminen
Tutkiminen ja kokeileminen (S4)	Tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja ympäristön kuvaajina.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Tulkittamisen taito
	Tavoitteena on rohkaista oppilasta ilmaisemaan	Kulttuurinen osaaminen,	Itseilmaisun taito

Elämän perusedellytysten pohtiminen (S5)	itseään ja harjoittelemaan näkemystensä perustelemista.	vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Monilukutaito (L4)	
Kestävän elämäntavan harjoittaminen (S6)	Tavoitteena on ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä.	Itsestä huolehtiminen ja arjen lukutaidot (L3)	Oman hyvinvoinnin arvostaminen

Ympäristöopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 2

S1 Kasvu ja kehitys: Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänculusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

- ihmisen elintoimintoja
- tunnetaitoja, mielen hyvinvointia
- itsensä ja muiden arvostaminen
- erilaiset perheet

S2 Kotona ja koulussa toimiminen: Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

- käytöstavat, yhteiset säännöt
- fyysinen ja henkinen koskemattomuus
- itsehoitotaidot, ravinto, liikunta, lepo, puhtaus
- turvataidot ja turvallisuusohjeiden mukaan toimiminen
- kiusaamisen ehkäisy
- vuodenaikoihin liittyvä liikennekasvatus

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi: Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen

ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

- *luonto eri vuodenaikoina*
- *lähiympäristön eliöitä*
- *eläinten luokittelua, selkärangaiset - selkärangattomat, nisäkkäät, linnut, kalat, matelijat*
- *sää luonnonilmiönä*
- *kartan laatiminen tutusta ympäristöstä*
- *erilaisiin luonnon ja rakennettuihin ympäristöihin tutustuminen retkeillen*

S4 Tutkiminen ja kokeileminen: Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

- *kasvin kasvatuskokeilu ja raportoiminen esim. piirtämällä*
- *oman tutkimusprojektin toteutus ja raportointi, tutkimuksen vaiheet*

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen: Pehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Pehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

- *ravinto, vesi, ilma, lämpö, huolenpito*
- *juomaveden alkuperä*
- *ravinnon tuotanto*

S6 Kestävän elämäntavan harjoittaminen: Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

- *luonnon tärkeäksi kokeminen, ympäristöherkkyys*
- *omista ja yhteisistä tavaroista huolehtiminen*
- *lajittelu, kierrätys ja syntyvän jätteen vähentäminen*
- *omien tekojen merkitys itselle ja lähiympäristölle*

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 2

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä.

Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa vuosiluokalla 2

Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen itseään koskevissa henkilökohtaisissa asioissa. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden minäkuvan vahvistumista ympäristöopissa. Oppilaille annetaan mahdollisuus myös syventymiseen ja rauhoittumiseen.

USKONTO

Uskonnon opetuksen tavoitteet ja sisällöt EVANKELISLUTERILAISUUDEN oppimäärän mukaan vuosiluokilla 1-2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Evangelisluterilaisen oppimäärän sisällöt	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa	S1 Suhde omaan uskontoon S2 Uskontojen maailma S3 Hyvä elämä	Minun juureni - oma perhe ja suku Jumala Luojana ja turvallisena Isänä Jumalan rakkaus jokaista ihmistä kohtaan – Jumalan huolenpito	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin Oppilas tutustuu Jeesuksen syntymään ja lapsuuteen sekä pääsiäisajan tapahtumiin. Tutustutaan Raamattuun ja kristilliseen elämäntapomukseen.	S1 Suhde omaan uskontoon	Jeesuksen lapsuus ja Jeesus ihmisten kesellä Luomiskertomus ja muutamia Raamatun keskeisiä kertomuksia Rukous - Isä Meidän rukous Tutustutaan kristinuskoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenvuorokiertoon, juhliin ja tapoihin Oppilas tutustuu kirkkovuoteen adventin, joulun ja pääsiäisen juhla-aikojen avulla.	S1 Suhde omaan uskontoon	Tutustuminen kirkkovuoteen Opiskellaan kirkkovuoteen ja lapsuuteen liittyviä virsiä ja musiikkia. Kristilliseen elämäntapaan liittyvät juhlat, niiden sisältö ja merkitys.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin Oppilas tutustuu kotiseurakuntaan ja sen toimintaan.	S2 Uskontojen maailma	Luokkatovereiden ja lähiympäristön uskonnollinen elämä - suvaitsevaisuus Oma seurakunta - lapsille suunnattu seurakunnan toiminta Tutustutaan omaan kirkkorakennukseen Oman seurakunnan kirkko ja seurakunnan työntekijät Lähialueen uskonnolliset seurakunnat	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan Oppilas ymmärtää, että itsekkin saa pyytää ja antaa anteeksi.	S1 Suhde omaan uskontoon S3 Hyvä elämä	Tunnetaidot ja arkipäivän etiikka – anteeksi antaminen ja anteeksi saaminen, rehellisyys, riita ja sopiminen, hyvät tavat, kateus, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta, kultainen sääntö	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

			L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia Oppilas oppii ymmärtämään elämän ainutkertaisuutta ja suhtautumaan suvaitsevaisesti ja oikeudenmukaisesti toisiin ihmisiin.	S1 Suhde oman uskontoon S3 Hyvä elämä	Erilaiset perheet, arvot ja erilaiset tavat Tutustutaan kouluuyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin. Otetaan huomioon myös kristinuskon monimuotoisuus.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta Oppilas oppii luonnon kunnioitusta ja pohtimaan oikeaa ja väärää lasten elämässä	S3 Hyvä elämä	Oikea ja väärä – omatunto, lapsen elämän eettisiä kysymyksiä Vastuu ympäristöstä ja luonnosta	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä	S1 Suhde oman uskontoon S3 Hyvä elämä	Oikea ja väärä – omatunto, lapsen elämän eettisiä kysymyksiä Vastuu ympäristöstä ja luonnosta	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta. Esitellään Oripään kirkko ja paikallisen seurakunnan toimintaa, perinteitä ja tapoja.

S2 Uskontojen maailma: Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaan kouluyhteisön sekä lähiympäristön uskonnot ja niiden keskeiset tavat ja juhlat. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon myös uskonnottomuus.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittymistä.

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun historiasta, uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa huomioidaan erilaiset perhemuodot. Tutustutaan kirkkovuoden keskeisiin juhliin joulun ja pääsiäiseen sekä niihin liittyviin Raamatun kertomuksiin ja perinteisiin. Opetuksessa käsitellään myös kristilliseen elämänkaareen liittyviä juhlia, niiden sisältöä ja merkitystä. Tarkastellaan perheiden erilaisia tapoja viettää vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyviä juhlia. Opiskellaan kirkkovuoteen ja lapsuuteen liittyviä virsiä ja musiikkia. Tutustutaan kristinuskoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin. Tutustutaan kristilliseen jumalakäsitykseen ja kirkkorakennukseen. Tutustutaan Oripään kirkkoon ja paikallisen seurakunnan toimintaan, perinteisiin ja tapoihin yhteistyössä seurakunnan kanssa.

S2 Uskontojen maailma: Tutustutaan kouluyhteisössä ja Oripään koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin. Otetaan huomioon myös kristinuskon monimuotoisuus sekä uskonnottomuus.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa käsitellään elämän kunnioittamisen, ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitystä. Opetuksessa aloitetaan oppilaan elämänkysymysten pohdinta ja avataan kristillistä näkökulmaa niihin. Keskeisiä sisältöjä ovat eettinen pohdinta, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja Kultainen sääntö. Pohditaan oppilaiden arjesta nousevia kysymyksiä ja yhdistetään niitä valittuihin Raamatun kertomuksiin. Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan sekä eläytymään toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta. Pohditaan omia tekoja ja niiden seurauksia sekä vastuuta toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta.

MUSIIKKI

Musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
Osallisuus		
T1 ohjata oppilasta toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä oppilaan myönteistä minäkuvausta rakentaen	S1-S4	L2, L7
Musisointi ja luova tuottaminen		
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä	S1-S4	L1, L2, L4
T3 kannustaa oppilasta kokemaan ja hahmottamaan ääniympäristöä, ääntä, musiikkia ja musiikkikäsitteitä liikkuen ja kuunnellen	S1-S4	L1, L4
T4 antaa tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvisoinnille sekä ohjaa heitä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä	S1-S4	L5, L6
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito		
T5 innostaa oppilasta tutustumaan musiikilliseen kulttuuriperintönsä leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttimaan musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta	S1-S4	L2, L4
T6 auttaa oppilasta ymmärtämään musiikin merkintätapojen peruseräitä musisoinnin yhteydessä	S1-S4	L4
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa		
T7 ohjata oppilasta toimimaan vastuullisesti musisoinnissa	S1-S4	L7
Oppimaan oppiminen musiikissa		
T8 tarjota oppilaille kokemuksia tavoitteiden asettamisen ja yhteisen harjoittelun merkityksestä musiikin oppimisessa	S1-S4	L1

Sisältö 1. lk: Suomalainen musiikki

- Laulaminen
lastenlaulut, leikkilaulut, juhla laulut, kansanmusiikki
- Soittaminen
keho-, rytmi- ja laattasoittimet
- Kuunteleminen
äänien kuunteleminen ja luokittelu

- musiikkikappaleita ja –satuja
- Musiikillinen ilmaisu
myös musiikkiliikunta
- Rytm
tempo, taa ja ti-ti
- Sointiväri
erilaiset äänet, rytmisoitinten tunnistaminen
- Muoto
säe, säkeistö, kysymys-vastaus, AB,ABA
- Melodia ja harmonia
sävelkulku, nuottiviivasto, duuri ja molli
- Dynamiikka
hiljainen/voimakas, hiljentyvä/voimistuva

Sisältö 2. lk: Suomalainen musiikki

- Laulaminen
lastenlaulut, leikkilaulut, juhlalaulut, kansanmusiikki
- Soittaminen
keho-, rytm- ja laattasoittimet
- Kuunteleminen
äänien kuunteleminen ja luokittelu
musiikkikappaleita ja –satuja
- Musiikillinen ilmaisu
myös musiikkiliikunta
- Rytm
tempo, taa ja ti-ti, taa-aa, tasa- ja kolmijakoinen
- Sointiväri
erilaiset äänet, rytmisoitinten tunnistaminen
- Muoto
säe, säkeistö, kysymys-vastaus, AB,ABA
- Melodia ja harmonia
sävelkulku, nuottiviivasto, duuri ja molli
- Dynamiikka
hiljainen/voimakas, hiljentyvä/voimistuva

KUVATAIDE

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen tavoitteet	Sisällöt	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		
- kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5
- havainnoista ja ajatuksista keskusteleminen	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6
- havaintojen ja ajatusten ilmaiseminen erilaisten kuvallisen tuottamisen tapojen kanssa	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5
Kuvallinen tuottaminen		
- innostaa oppilasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan kuvallisia ilmaisutapoja	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6
- pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn pyrkiminen yksin ja yhdessä muiden kanssa	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5
- kuvallisen vaikuttamisen tarkasteleminen omilla ja muiden kuvissa	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7
Visuaalisen kulttuurin tulkinta		
- kuvataiteen käsitteistöön perehtyminen	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6
- erilaisten kuvatyyppejä tarkasteleminen	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
- taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tunnistaminen omassa lähiympäristössä	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6
- omien kuvien tuottaminen oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta		
- taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvä kulttuurinen moninaisuus		
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen		
- ohjata oppilasta tunnistamaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7
- kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen huomioiminen omassa kuvailmaisussa	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1-2

Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla. Sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tarkastellaan myös niiden välisiä yhteyksiä. Sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt. Sisällöt rakentavat yhteyksiä oppilaille tuttujen ja heille uusien kuvakulttuurien välille. Oppilaita kannustetaan ottamaan osaa opetuksen sisältöjen, tarkasteltavien kuvastojen, työskentelymenetelmien ja välineiden valintaan. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia.

SISÄLLÖT

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Keskeisimmät tavoitteet

1. luokka

- visuaalisen havaitsemisen ja ajattelun herättely

- kuvallisen tuottamisen tapojen kokeileminen
- visuaalisen kulttuurin tunnistamisen ja tulkitsemisen harjoittelu
- esteettisten, ekologisten ja eettisten kysymysten tunnistaminen

2. luokka

- visuaalisen havaitseminen ja ajattelun herättely sekä harjaantuminen
- kuvallisen tuottamisen tapojen kokeilemisen laajentaminen
- visuaalisen kulttuurin tunnistamisen ja tulkitsemisen harjoittelu
- esteettisten, ekologisten ja eettisten kysymysten tunnistaminen ja pohtiminen

1. luokka

Oripään koulun tavoitteena on kannustaa ja innostaa visuaaliseen havaitsemiseen ja ajatteluun moniaistisesti. Kokeillaan ja tutustutaan erilaisiin kuvallisen tuottamisen tapoihin ja harjoitellaan pitkäjänteistä työskentelyä yksin. Tarkastellaan omia kuvia ja harjoitellaan tulkitsemaan visuaalista kulttuuria. Tutustutaan myös kuvataiteen käsitteistöön, työvälineiden ja –vaiheiden nimityksiin sekä kuvataiteen esteettiseen, ekologiseen ja eettiseen näkökulmaan. Kokeillen ja tutkien tutustutaan monenlaisiin välineisiin monipuolisesti sekä myös erilaisiin maalaustekniikoihin muun muassa laveeraukseen. Tutuksi tulevat myös värien sekoittaminen ja päävärit. Harjoitellaan siveltimen oikeaa otetta ja erilaisia siveltimen jälkiä. Käytetään monipuolisesti erilaisia värejä muun muassa vesivärejä, pullovärejä ja sormivärejä. Muita välineitä ovat lyijykynä, vahaliidut, puuvärit ja tussit. Keskeisiä sisältöjä ovat myös luonnostelu, piirtäminen, maalaaminen ja paperin taittelu ja leikkaus. Tutustutaan valoon ja varjoon, pisteeseen, viivaan, pintaan ja muotoon sekä sommittelun perusteisiin. Materiaaleina käytetään muun muassa paperia, kartonkia, kierrätysmateriaaleja ja luonnonmateriaaleja.

2. luokka

Tavoitteena on harjaannuttaa visuaalista havaitsemista ja ajattelua sekä tuottaa kuvia tekemällä itse. Tärkeää myös omien ajatuksien ilmaiseminen ja niistä keskusteleminen. Laajennetaan kuvallisen tuottamisen tapoja ja harjoitellaan visuaalisen kulttuurin tunnistamista ja sen tulkitsemista. Oripään koulussa harjoitellaan työskentelyä yhdessä muiden kanssa ja tarkastellaan sekä omia että muiden kuvia. Perehdytään kuvataiteen käsitteistöön ja tuotetaan omia töitä tarkastelemalla omaa elinympäristöä, eri aikoja ja eri kulttuureja. Ohjataan oppilasta pohtimaan ja tunnistamaan esteettisiä, ekologisia ja eettisiä kysymyksiä. Keskeisiä sisältöjä ovat kylmät ja lämpimät värit sekä välivärien ymmärtäminen. Harjoitellaan ja tutustutaan valoon ja varjoon, pisteeseen, viivaan, pintaan, muotoon, tilaan, rytmiin ja liikkeeseen. Laajennetaan kuvallisen tuottamisen tapoja lisäämällä tekniikoita esimerkiksi leimasinpainanta ja 3-ulotteisuus erilaisilla materiaaleilla. Oppilas opettelee valitsemaan ilmaisulleen sopivan välineen ja materiaalin.

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet, sisältöalueet ja arvioinnin kohteet vuosiluokilla 1-2

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu			
Omat kuvakulttuurit (S1) Ympäristön kuvakulttuurit (S2) Taiteen maailmat (S3)	Tavoitteena on kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Oppilas osallistuu opetukseen aktiivisesti. Oppilas hyödyntää kuvien tuottamisessaan aistejaan monipuolisesti. Oppilas asettaa tavoitteita omalle työskentelylle.
	Tavoitteena on havainnoista ja ajatuksista keskusteleminen.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Oppilas osallistuu keskusteluihin ja ilmaisee omia ajatuksiaan. Oppilas oppii arvostamaan myös toisten näkemyksiä ja ymmärtää, että toisella voi olla erilainen näkemys asiasta kuin itsellä.
	Tavoitteena on havaintojen ja ajatusten ilmaiseminen erilaisten kuvallisen tuottamisen tapojen kanssa.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Oppilas harjoittelee ilmaisemaan omia ajatuksiaan kuvataiteen keinoin, samalla erilaisia kuvallisia tapoja harjoitellen. Luovuuden ja mielikuvituksen käyttö.
Kuvallinen tuottaminen			
Omat kuvakulttuurit (S1) Ympäristön kuvakulttuurit (S2) Taiteen maailmat (S3)	Tavoitteena on innostaa oppilasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan kuvallisia ilmaisutapoja.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Oppilas kokeilee eri materiaaleja ja tekniikoita rohkeasti ja kokeilee erilaisia kuvallisia ilmaisutapoja. Oppilas edistyy materiaalien kokeilemisessa ja tekniikoiden harjoittelussa. Ilmaisutaitojen kehittyminen.

	Tavoitteena on pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn pyrkiminen yksin ja yhdessä muiden kanssa.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Oppilas jaksaa keskittyä itsenäiseen työskentelyyn yksin sekä yhdessä.
	Tavoitteena on kuvallisen vaikuttamisen tarkasteleminen omissa ja muiden kuvissa.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Monilukutaito (L4) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Oppilas osaa tarkastella kuvia ja suhtautua niihin kriittisesti. Oppilaan ajattelu kehittyy.
Visuaalisen kulttuurin tulkinta			
Omat kuvakulttuurit (S1) Ympäristön kuvakulttuurit (S2) Taiteen maailmat (S3)	Tavoitteena on kuvataiteen käsitteistöön perehtyminen.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Oppilas tutustuu kuvataiteen käsitteistöön ja tunnistaa tärkeimpiä käsitteitä.
	Tavoitteena on erilaisten kuvatyypin tarkasteleminen.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Oppilas tarkastelee ja tutkii erilaisia kuvatyyppejä huomatakseen niiden eroavaisuuksia.
	Tavoitteena on taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Oppilas havainnoi ympäristöään ja tuottaa

	tunnistaminen omassa lähiympäristössä. Tavoitteena on myös omien kuvien tuottaminen oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta sekä taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvä kulttuurinen moninaisuus.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	kulttuurisen tarkastelun pohjalta erilaisia taideteoksia. Oppilas tutustuu kulttuuriseen moninaisuuteen. Oppilas osaa ilmaista itseään kuvallisesti.
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen			
Omat kuvakulttuurit (S1) Ympäristön kuvakulttuurit (S2) Taiteen maailmat (S3)	Tavoitteena on ohjata oppilasta tunnistamaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Oppilas pohtii ja tunnistaa kuvataiteessa ilmeneviä arvoja. Oman ajattelun kehittyminen.
	Tavoitteena on kulttuurisen moninaisuuden ja kestävä kehityksen huomioiminen omassa kuvailmaisussa.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Monilukutaito (L4) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Oppilas huomioi ja toteuttaa kuvataiteessa kestävä kehityksen näkökulmaa. Oppilas tutustuu kestävä kehityksen periaatteisiin.

KUVATAITEEN SISÄLTÖALUEET

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

KÄSITYÖ

Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 1

Rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön. (T1)

Ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertomaan valmiista tuotteesta. (T2)

Ohjata oppilasta valmistamaan käsityötuotteita tai teoksia. (T3)

Opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti ja turvallisesti. (T4)

Tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen ja oivaltamisen kokemusten kautta. (T5)

Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 2

Rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön. (T1)

Ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertomaan käsityön tekemisestä ja valmiista tuotteesta. (T2)

Ohjata oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuotteita tai teoksia luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa. (T3)

Opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti ja turvallisesti. (T4)

Tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta. (T5)

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 1

Sisällöt valitaan siten, että kokonaisen käsityön prosessi toteutuu ja erilaiset materiaalit ja työtavat tulevat tutuksi. Työskennellään yhteisten ilmiöiden parissa useiden oppiaineiden kanssa.

S1 Ideointi: Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä. Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta. Pohditaan säilyttämistä käsityön avulla. Mahdollisuuksien mukaan integroidaan muiden oppiaineiden kanssa ja hyödynnetään ajankohtaisia teemoja.

S2 Kokeilu: Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin. Materiaaleina esim. askarteluhuopa, juuttikangas, vohvelikangas, nahka, helmet ja luonnonmateriaalit.

Harjoitellaan esimerkiksi

- leikkaamista
- liimaamista
- naulaamista
- ompelemista etupistoin
- tekemään nyörejä, tupsuja
- pujottelua
- sormivirkkausta

S3 Suunnittelu: Harjoitellaan työskentelyä kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti. Harjoitellaan tuotteen kuvailun taitoja.

S4 Tekeminen: Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia. Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla.

S5 Dokumentointi: Tieto- ja viestintätekniikan käyttöön tutustutaan ideoinnin osana. --

S6 Arviointi: Tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan palautetta toisille oppilaille.

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 2

Sisällöt valitaan siten, että kokonaisen käsityön prosessi toteutuu ja erilaiset materiaalit ja työtavat tulevat tutuksi. Työskennellään yhteisten ilmiöiden parissa useiden oppiaineiden kanssa.

S1 Ideointi: Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä. Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta. Tutkitaan liikettä ja tasapainoa. Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla. Mahdollisuuksien mukaan integroidaan muiden oppiaineiden kanssa ja hyödynnetään ajankohtaisia teemoja.

S2 Kokeilu: Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.

Harjoitellaan esimerkiksi

- langan neulaan pujotus, solmun tekeminen, päättely
- vohvelipujotus

- etupisto ja pykäpisto
- leikkaaminen
- tekemään nyörejä, tupsu
- virkkaamaan koukulla ketjusilmukoita
- mittaamaan
- naulaamaan
- sahaamaan
- hiomaan

S3 Suunnittelu: Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti. Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.

S4 Tekeminen: Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia. Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla.

S5 Dokumentointi: Tieto- ja viestintätekniikan käyttöön tutustutaan ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana.

S6 Arviointi: Tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan palautetta toisille oppilaille.

LIIKUNTA

”Liikutaan yhdessä leikkien”

Alkuopetuksen liikunnan opetuksen pääpaino on motoristen perustaitojen oppimisessa ja sosiaalisten taitojen kehittämisessä leikkien ja pelien avulla. Opetuksessa harjoitellaan erityisesti ryhmässä toimimista ja emotionaalisesti vaihtelevien tilanteiden kohtaamista.

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Fyysinen toimintakyky (S1)			
Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksua ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä).	Tavoitteena on kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan itsenäisesti ja yhdessä uusia, erilaisia liikuntatehtäviä sekä rohkaista ilmaisemaan itseään liikunnan avulla.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Osallistuminen ja yrittäminen
Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelu- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmien mukaan liikkumista.	Tavoitteena on ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Monilukutaito (L4)	Ratkaisujen tekeminen eri tilanteissa
	Tavoitteena on vahvistaa motoristen perustaitojen (tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitot) oppimista niin, että oppilas oppii soveltamaan niitä eri	Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Tasapainotaidot Liikkumistaidot Välineenkäsittelytaitot Em. taitojen soveltaminen eri tilanteissa

Tutustutaan monipuolisin ja turvallisin tehtävin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.	oppimisympäristöissä, eri tilanteissa ja eri vuodenaikoina.		
	Tavoitteena on harjaannuttaa oppilasta liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä, erilaisilla välineillä ja telineillä.	Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Toiminta liikuntatunnilla.
	Tavoitteena on tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuimataito.	Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Kastautuminen Kelluminen Liukuminen Alkeisuintitekniikat
	Tavoitteena on ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.	Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Toiminta liikuntatunnilla
Sosiaalinen toimintakyky (S2)			
Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta.	Tavoitteena on ohjata oppilasta säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan vuorovaikutuksellisisa liikuntatilanteissa.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Pettymyksen sietokyky Joustavuus vuorovaikutustilanteissa Toisten huomioonottaminen
	Tavoitteena on tukea yhdessä työskentelyn taitoja, kuten yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamista, ohjaamalla oppilasta ottamaan vastuuta yhteispelien ja -leikkien onnistumisesta.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Yhteistyötaito Sääntöjen noudattaminen
Psyykinen toimintakyky (S3)			
Opetukseen valitaan iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita kuten leikeissä, kisailuissa tai peleissä koetut tilanteet.	Tavoitteena on tukea oppilaan myönteisen minäkäsityksen vahvistumista, ohjata itsenäiseen työskentelyyn sekä itsensä monipuoliseen ilmaisemiseen.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Toiminnanohjaus
	Tavoitteena on varmistaa myönteisten liikunnallisten kokemusten saaminen ja rohkaista oppilasta kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	

VUOSILUOKAT 3-6

Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Samalla kehittyvät oppilaiden edellytykset tunnistaa pohdittavaan asiaan liittyviä erilaisia näkökulmia ja löytää uusia oivalluksia sekä harjaantua vähitellen asioiden kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan huomaamaan asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä. Heitä kannustetaan kuuntelemaan toisten näkemyksiä ja samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti pääättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Vertaisoppimista eli parin ja ryhmän kanssa työskentelyä ja oppimiseen tähtäävää vuorovaikutusta käytetään monipuolisesti ja vahvistetaan yhdessä työskentelyn taitoja. Ajattelun taitoja harjoitellaan ongelmanratkaisu- ja päättelytehtävin sekä uteliaisuutta, mielikuvitusta, kekseliäisyyttä ja toiminnallisuutta hyödyntävin ja edistävin työskentelytavoin. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään luoviin ratkaisuihin ja olemassa olevien rajojen ylittämiseen.

Oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa. Oppilaita ohjataan tunnistamaan itselle luontevimmat tavat oppia ja kiinnittämään huomiota omiin opiskelutapoihin. Työn suunnittelua, tavoitteiden asettamista sekä työskentelyn ja edistymisen arviointia harjoitellaan edelleen. Oppilaita opastetaan huomaamaan säännöllisesti suoritettujen tehtävien vaikutus edistymiseen sekä tunnistamaan vahvuutensa ja kehittämistarpeensa. Heitä autetaan hahmottamaan opintoihinsa liittyviä tavoitteita ja valintoja ja kannustetaan keskustelemaan niistä huoltajiensa kanssa.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Koulutyössä tutustutaan kouluyhteisön ja kotiseudun kulttuuriin ennen ja nyt sekä kulttuuriympäristöön ja sen muutokseen ja moninaisuuteen. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan kulttuuriperintöä ja osallistumaan uuden kulttuurin luomiseen. Heille avataan mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta ja kulttuuria. Mediakulttuurin analysointi ja median vaikutusten tunnistaminen ja pohdinta on näillä vuosiluokilla tärkeitä. Koulutyössä opitaan tuntemaan ihmisoikeuksia koskevien sopimusten merkitys

yhteiskunnassa ja maailmassa; erityisesti perehdytään Lapsen oikeuksien sopimukseen. Oppilaita ohjataan ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisun ilosta. Heille järjestetään mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön ja erilaisten toimintatapojen ja kulttuurien vertailuun. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Vuorovaikutusta, yhteistyötä ja hyvää käytöstä harjoitellaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita eri näkökulmista. Koulutyössä luodaan innostavia tilaisuuksia harjaannuttaa sosiaalisia taitoja, kekseliäisyyttä, suunnittelu- ja ilmaisutaitoja sekä käden taitoja. Oppilaita kannustetaan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoa ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Koulutyössä oppilailla on tilaisuuksia harjoitella ajanhallintaa, hyvää käytöstä sekä muita omaan ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta oppimisympäristön siisteydestä, viihtyisyydestä ja ilmapiiristä sekä osallistumaan koulu yhteisön yhteisten sääntöjen laadintaan ja toimintatapojen kehittämiseen. Yhteisessä työskentelyssä oppilaat voivat kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Peliin ja leikkien sekä yhteisten tehtävien yhteydessä opitaan ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitys ja harjoitellaan päätöksentekoa. Tuetaan oppilaiden itsenäisen liikkumisen taitoja aiempaa laajemmalla alueella ja joukkoliikenteessä. Kiinnitetään huomiota erityisesti pyöräilykasvatukseen sekä omasta ja toisten turvallisuudesta huolehtimiseen liikenteessä. Oppilaita ohjataan asianmukaisten turva- ja suojavälineiden käyttöön ja opetetaan tuntemaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit. Yhdessä keskustellaan yksityisyyden ja henkilökohtaisten rajojen suojaamisen merkityksestä ja opitaan siihen liittyviä toimintatapoja. Koulussa harjoitellaan tarkoituksenmukaista toimintaa erilaisissa vaaratilanteissa.

Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja merkitystä. Oppilaat hankkivat tietoa teknologian kehityksestä ja vaikutuksista eri elämänalueilla ja monenlaisissa ympäristöissä. Heitä opastetaan teknologian vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön ja tarkastellaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Oppilaat tutustuvat myös kestävän kuluttamisen käytäntöihin, tutkivat jakamisen, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden sekä talouden suunnittelun merkitystä ja harjoittelevat niitä. He saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä mainonnan ja median vaikutusten kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan pohtimaan omia valintojaan kestävän tulevaisuuden kannalta.

Monilukutaito (L4)

Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä moninaisempia tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Tähän liittyvää perustaitojen ja -tekniikoiden hallintaa syvennetään. Fiktio, faktan ja mielipiteen tarkastelua ja erottelua harjoitellaan. Oppilaita ohjataan havainnoimaan ja tulkitsemaan ympäristöön ja huomaamaan, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja että tavoitteet vaikuttavat

siihen, millaisia keinoja teksteissä käytetään. Tekstit voivat esimerkiksi välittää tietoa, luoda mielikuvia tai houkutella ostamaan.

Monilukutaitoa vahvistetaan tarkastelemalla erilaisia tekstejä tekijän, katsojan sekä käyttöyhteyksien ja -tilanteiden näkökulmista. Oppilaita kannustetaan monipuolisille tiedon lähteille kuten suullisten, audiovisuaalisten, painettujen ja sähköisten lähteiden sekä haku- ja kirjastopalveluiden käyttöön. Samalla oppilaita ohjataan vertailemaan ja arvioimaan hakemansa tiedon soveltuvuutta. Oppilaita ohjataan omakohtaiseen työskentelyyn eri medioiden parissa, jolla tehdään näkyväksi medioiden tuottamia merkityksiä ja välittämää todellisuutta. Kriittistä lukutaitoa kehitetään oppilaille merkityksellisissä kulttuurisissa yhteyksissä. Kertominen, kuvaaminen, vertailu ja selostaminen sekä erilaiset mediaesitykset ovat tässä vaiheessa ominaisia tiedon esittämisen tapoja. Erilaisten tekstien aktiivinen lukeminen ja tuottaminen koulutyössä ja vapaa-aikana sekä teksteistä nauttiminen - niin tulkitsijan kuin tuottajan roolissa – edistää monilukutaidon kehittymistä.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologiaa (tv) hyödynnetään monipuolisesti eri oppiaineissa ja muussa koulutyössä ja vahvistetaan yhteisöllistä oppimista. Samalla oppilaille luodaan mahdollisuuksia etsiä, kokeilla ja käyttää omaan oppimiseen ja työskentelyyn parhaiten sopivia työtapoja ja -välineitä. Koulussa tutkitaan tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta arkeen ja otetaan selvää sen kestävästä käyttötavoista.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaat oppivat käyttämään erilaisia laitteita, ohjelmistoja ja palveluita sekä ymmärtämään niiden käyttö- ja toimintalogiikkaa. He harjaantuvat sujuvaan tekstin tuottamiseen ja käsittelyyn eri välineillä ja oppivat myös kuvan, äänen, videon ja animaation tekemistä. Oppilaita kannustetaan toteuttamaan tv:n avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa. Ohjelmointia kokeillessaan oppilaat saavat kokemuksia siitä, miten teknologian toiminta riippuu ihmisen tekemistä ratkaisuista. *Vastuullinen ja turvallinen toiminta:* Oppilaita ohjataan tv:n vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön, hyviin käytöstapoihin sekä tekijänoikeuksien perusperiaatteiden tuntemiseen. Koulutyössä harjoitellaan eri viestintäjärjestelmien sekä opetuskäytössä olevien yhteisöllisten palvelujen käyttöä. Oppilaat saavat tietoa ja kokemusta hyvien työasentojen ja sopivan mittaisten työjaksojen merkityksestä terveydelle. *Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely:* Oppilaat harjoittelevat etsimään tietoa useammasta eri lähteestä hakupalveluiden avulla. Heitä ohjataan hyödyntämään lähteitä oman tiedon tuottamisessa ja harjoittelemaan tiedon kriittistä arviointia. Oppilaita kannustetaan etsimään itselle sopivia ilmaisutapoja ja käyttämään tv:tä työskentelyn ja tuotosten dokumentoinnissa ja arvioinnissa. *Vuorovaikutus ja verkostoituminen:* Oppilaita ohjataan toimimaan oman roolinsa ja välineen luonteen mukaisesti sekä ottamaan vastuuta viestinnästään. Heitä ohjataan tarkastelemaan ja arvioimaan tv:n roolia vaikuttamiskeinona. Oppilaat saavat kokemuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttämisestä vuorovaikutuksessa koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa myös kansainvälisissä yhteyksissä.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Oppilaita ohjataan työskentelemään järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti ja ottamaan kasvavassa määrin vastuuta tekemisestään. Heitä rohkaistaan tunnistamaan vahvuuksiaan ja kiinnostumaan erilaisista asioista. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuun saattamisessa ja työn tulosten arvostamiseen. Koulutyössä harjoitellaan projektien toteuttamista, ryhmässä toimimista sekä yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Yhteisissä työskentelytilanteissa oppilaat saavat mahdollisuuden oppia

vastavuoroisuutta, neuvottelutaitoja sekä ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Oppilaita rohkaistaan tuomaan vapaa-ajalla oppimiaan taitoja koulutyöhön ja opettamaan niitä toisille oppilaille.

Koulutyöhön sisällytetään toimintaa, jossa oppilaat saavat kokemuksia työstä, eri ammanteista ja toisten hyväksi toimimisesta. Tällaista voi olla esimerkiksi koulun sisäinen työharjoittelu, yhteistyöhankkeet lähellä toimivien yritysten ja järjestöjen kanssa, kummitoiminta sekä vertaissovittelu tai tukioppilana toimiminen. Oppilaita kannustetaan aloitteellisuuteen ja yritteliäisyyteen ja ohjataan näkemään työn ja yrittäjyyden merkitys elämässä ja yhteiskunnassa.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Opetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan kestävään kehitykseen, rauhaan, tasa-arvoon ja demokratiaan sekä ihmisoikeuksiin, erityisesti lasten oikeuksiin, liittyviä kysymyksiä ja tilanteita. Heidän kanssaan mietitään ja harjoitellaan käytännön tekoja, joilla itse voi vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta. Oppilaita ohjataan näkemään median vaikutus yhteiskunnassa ja harjoittelemaan median käyttöä vaikuttamisen välineenä.

Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella yhteistyötä, ristiriitojen käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä sekä päätöksentekoa niin omassa luokkayhteisössä ja eri opiskelutilanteissa kuin koko kouluyhteisössäkin. Vaikuttaminen ja osallistuminen sekä niistä myönteisten kokemusten saaminen lisäävät yhteisöllisyyden kokemusta koulussa. Kokemukset yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä rakentavat luottamusta. Oppilaita innostetaan oppilaskuntatoimintaan, kerhotoimintaan ja esimerkiksi ympäristötoimintaan tai muihin koulun ja lähiyhteisön tarjoamiin toimintamuotoihin, joissa voi oppia osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja ja kasvaa vähitellen vastuun kantamiseen. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle.

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS

3. luokka

Vuorovaikutustaidot		
T1 Oppilas rohkaistuu ilmaisemaan itseään ja oppii kuuntelemaan toisia.	• tehdään pieniä omia esityksiä • harjoitellaan erilaisia puhe- ja keskustelutilanteita • erilaisia draamaharjoituksia (esimerkiksi nukketeatteri, varjoteatteri)	L1 L2
Tekstin ymmärtäminen		
T2 Oppilas hallitsee sujuvan lukutaidon ja opettelee käyttämään helppoa lukustrategiaa.	• harjoitellaan ennustamisen strategiaa kuvien, otsikoiden, aikaisempien lukukokemusten avulla • opetellaan tukisanalistan ja ajatuskartan tekemistä	L1 L4
Puhe-esitysten ja kirjoitusten laatiminen		
T3 Oppilas harjoittelee itsensä ilmaisemista suullisesti ja kirjallisesti.	• Puhe-esitykset • kerrotaan tutusta asiasta • harjoitellaan pieniä puhe-esityksiä ja äänenkäyttöä • Kirjoittaminen • varmennetaan ja tuetaan kirjoituskirjainten käyttöä • suunnitellaan omaa tekstiä ajatuskartan avulla • kirjoitetaan juonellisia kertomuksia, satuja ja runoja	L1 L2

	• harjoitellaan otsikointia • kasvatetaan sanavarastoa • kirjoitetaan pieniä tietotekstejä • kirjoitetaan erilaisia viestejä (esimerkiksi oikeakielinen sähköpostiviesti) • Kielenhuolto • varmennetaan erilaisten lausetyyppien merkitsemistä • harjoitellaan vuorosanaviivan käyttöä • harjoitellaan pilkun käyttöä luetteloissa • varmennetaan yhdyssanojen merkitsemistä • harjoitellaan ison alkukirjaimen käyttöä erilaisissa nimissä • hyödynnetään tekstinkäsittelyohjelmaa edellä mainittujen asioiden opettelussa	
Tiedonhallintataidot		
T4 Oppilas oppii hankkimaan tietoa ikäkaudelleen sopivista lähteistä.	• opetellaan kirjaston käyttöä • harjoitellaan itsenäistä työskentelyä erilaisissa oppimisympäristöissä	L1 L3 L4
Kielen tehtävät ja rakenne		
T5 Oppilas opettelee sanojen ryhmittelyä ja harjoittelee lauseen muodostamista.	• tarkastellaan kielen tehtäviä • luokitellaan sanoja • tarkastellaan sanojen muotoja (yksikkö ja monikko) • tarkastellaan sanastoa (esimerkiksi synonyymi, homonyymi, yhdyssanat) • tarkastellaan lauseopin alkeita	L1

Kirjallisuus ja muu kulttuuri		
T6 Oppilas lukee erilaista lasten kirjallisuutta ja oppii käyttämään kirjastoa.	tutustutaan kirjallisuuden lajeihin (esimerkiksi satu, kertomus ja runo) tutustutaan johonkin kirjailijaan esitellään lastenkirjoja innostetaan lukemaan luetaan ja kuunnellaan kokonaisteoksia	L1 L3

4. luokka

Vuorovaikutustaidot		
T1 Oppilas oppii keskustelemaan ja ottamaan huomioon viestinsä vastaanottajan.	harjoitellaan oman mielipiteen esittämistä, kysymysten tekoa Ilmaisuharjoituksia	L1 L2
Tekstin ymmärtäminen		
T2 Oppilas kykenee erottamaan pääasiat kokonaisuudesta.	etsitään pääasioita tekstistä laajennetaan ajatuskartta käsitekartaksi	L1 L4
Puhe-esitysten ja kirjoitusten laatiminen		
T3 Oppilas kykenee ilmaisemaan itseään kirjallisesti ja rakentamaan pieniä puhetekstejä.	Puhe-esitykset suunnitellaan ja pidetään erilaisia puhe-esityksiä esityksen jaksottaminen ja havainnollistaminen	L1 L2

	• lausunta, kerronta, esitys/esitelmä Kirjoittaminen • harjoitellaan juonellisen kertomuksen rakennetta • kirjoitetaan tietotekstejä • harjoitellaan yleiskielen käyttöä • muokataan omaa tekstiä • vahvistetaan selkeää käsialaa • tehdään pieniä näytelmiä, keksitään vuorosanoja Kielenhuolto • käytetään vuorosanaviivaa omissa teksteissä • harjoitellaan pilkun käyttöä • harjoitellaan virkkeen muodostamista	
Tiedonhallintataidot		
T4 Oppilas oppii valitsemaan tarkoituksenmukaisesti tietoa eri lähteistä.	• tutustutaan erilaisiin tietoteksteihin ja opetellaan käyttämään niitä omissa töissä • etsitään tietoa eri lähteistä	L1 L5
Kielen tehtävät ja rakenne		
T5 Oppilas tutustuu sanojen semantiikkaan ja virkkeen käsitteeseen.	• laajennetaan sanojen luokittelua • opetellaan verbin persoona-, myöntö- ja kieltomuotoja • tarkastellaan verbin aikamuotoja • opetellaan adjektiivien vertailuasteet	L1

	tutustutaan pronomini-ilajeihin	
Kirjallisuus ja muu kulttuuri		
T6 Oppilas harjoittelee teoksen tarkastelua, osaa valita itselleen luettavaa ja kertoa lukemastaan.	laajennetaan kirjallisuuskäsitteitä: päähenkilöiden lisäksi tarkastellaan sivu- ja taustahenkilöitä sekä teoksen kuvaamaa miljööä syvennetään juonenkerrontataitoa käsitellään luokan yhdessä lukemia kirjoja tehdään kirjaesitelmiä käsitellään sarjakuvia	L1 L2

5.lk

Vuorovaikutustaidot		
T1 Oppilas oppii toimimaan aktiivisesti eri tekstiympäristöissä ja käyttämään sanaa, kuvaa ja ääntä vuorovaikutuksessa vastaanottajan kanssa.	tehdään haastattelu tutustutaan elokuvaan tehdään kuunnelma opetellaan videokuvauksen alkeita työskennellään tavoitteellisesti verkko-oppimisympäristössä	L1 L4 L5
Tekstin ymmärtäminen		
T2 Oppilas osaa avata tekstiä eri tapoja käyttäen.	avataan tietotekstiä erilaisin strategioin pohditaan tekstin ajatuksia ja vertaillaan tekstejä opetellaan kuvan tulkintaa	L1 L4
Puhe-esitysten ja kirjoitusten laatiminen		

T3 Oppilaan ilmaisutaito vahvistuu, hän osaa ilmaista omia mielipiteitään, hallitsee juonellisen kertomuksen ja osaa kirjoittaa pieniä tietotekstejä.	Puhe-esitykset • harjoitellaan keskustelupuheenvuoroja ja aktiivista kuuntelua • pidetään erilaisia esityksiä, esimerkiksi perusteltu puheenvuoro Kirjoittaminen • tutustaan kertomuksen lajeihin • harjoitellaan kuvauksen kirjoittamista • harjoitellaan mielipiteen ja tietotekstin kirjoittamista • viimeistellään omaa tekstiä palautteen pohjalta • harjoitellaan yleiskielen käyttöä • huolletaan tekstausta Kielenhuolto • varmennetaan virkkeenkäyttöä • harjoitellaan kappalejakoja • harjoitellaan lainausmerkkien käyttöä ja varmennetaan vuorosanaviivan käyttöä • vahvistetaan oikeinkirjoitusta	L1 L2
Tiedonhallintataidot		
T4 Oppilas oppii tarkastelemaan kriittisesti ja vertailemaan löytämäänsä tietoa.	• arvioidaan luettua ja kuultua • tiivistetään asiatekstiä • tutustutaan vuorovaikutteisiin tekstiympäristöihin	L1 L2 L4 L5
Kielen tehtävät ja rakenne		
T5 Oppilas hallitsee sanaluokat pääpiirteissään ja tutustuu lauseoppiin sekä kykenee vertailemaan puhuttua ja kirjoitettua kieltä.	• varmennetaan sanaluokkia • opetellaan sanojen eri muotoja • tarkastellaan taivutuksen tehtäviä tekstilauseissa • varmennetaan verbien käyttöä	L1 L2

	• harjoitellaan lauseenjäsennystä • vertaillaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	
Kirjallisuus ja muu kulttuuri		
T6 Oppilas syventää lukukokemuksiaan ja osaa hyödyntää lukemaansa.	• vahvistetaan lukuharrastusta ja tutustutaan erilaisiin lukutekniikoihin • syvennetään kirjallisuuden lajien tuntemusta	L1

6.lk

Vuorovaikutustaidot		
T1 Oppilas harjaantuu ilmaisemaan itseään puhujana, lukijana ja kirjoittajana.	• vahvistetaan viestintärohkeutta ja ilmaisua • harjoitellaan väittelyä • harjoitellaan kokoustekniikkaa • harjoitellaan puhetaitoa (esimerkiksi ex tempore -esitykset, esitelmät, juhlapuheet)	L1 L2
Tekstin ymmärtäminen		
T2 Oppilas oppii aktiiviseksi ja kriittiseksi lukijaksi ja kuuntelijaksi.	• harjoitellaan olennaisen asiasisällön erottamista tekstistä • harjoitellaan päätelmien tekemistä tekstistä • varmennetaan lukustrategioita • tarkastellaan eri medioiden tekstejä kriittisesti (esimerkiksi lehdistö, TV, radio, Internet)	L1 L3 L4 L5
Puhe-esitysten ja kirjoitusten laatiminen		
T3 Oppilas rohkaistuu ja osaa laatia erilaisia tekstejä	• tehdään esitelmiä • rakennetaan tekstiä: aloitus, käsittely ja lopetus	L1 L2 L4 L5

sekä suullisesti että kirjallisesti.	• kirjoitetaan erilaisia tekstejä (esimerkiksi kuunnelma, uutinen, mielipide, käsikirjoitus) Tiedonhallintataidot Oppilas oppii hyödyntämään erilaisia lähteitä tiedonhankintaprosessissa. • harjoitellaan tiedon hankkimista erilaisissa oppimisympäristöissä • tehdään muistiinpanoja • opetellaan tekemään sisällysluettelo ja merkitsemään lähteitä • tehdään oma projektityö	
Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin		
T4 Oppilas oppii ymmärtämään kieliopillisen kuvauksen perusteita, hänen lause- ja virketajunsa syvenee, hänen oikeinkirjoituksensa vakiintuu ja hän harjaantuu kohteliaaksi viestijäksi. T5 Oppilas lukee ikäkauteensa sopivia tekstejä ja kokonaisteoksia. T6 Oppilas tutustuu sanoma- ja aikakauslehtiin tiedonvälittäjinä sekä teatteriin ja elokuvaan elämysten antajina.	• tarkastellaan sanojen syntyä ja puhekielen piirteitä • tutustutaan murteisiin ja sukulaiskieliin • opetellaan lauseenjäsennyksen pääpiirteet • luetaan erilaisia tekstejä ja analysoidaan kirjallisuutta peruskäsitteiden avulla • tarkastellaan sanoma- ja aikakauslehtiä • jaetaan elokuva- ja teatterikokemuksia	L1 L2 L1 L1 L2

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 Oppilas harjaantuu ilmaisemaan itseään puhujana, lukijana ja kirjoittajana.	L1 L2	Puheviestintätilanteissa toimiminen	Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.
		Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.
		Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen-ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen-sekä osallistuu draamatoimintaan.
		Vuorovaikutustaitojen kehittyminen	Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille.
		Tekstinymmärtämisen perustrategioiden hallinta	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perustrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.
		Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman

			ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.
		Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.
		Lapsille ja nuorille tarkoitettun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä.
Tekstien tuottaminen			
T2 Oppilas oppii aktiiviseksi ja kriittiseksi lukijaksi ja kuuntelijaksi. T3 Oppilas rohkaistuu ja osaa laatia erilaisia tekstejä sekä suullisesti että kirjallisesti.	L1 L3 L4 L5 L1 L2 L4 L5	Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.
		Oman ajattelun kielentäminen ja eri tekstilajien käyttö	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa etsiä tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.
		Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.
		Tekstien rakentaminen ja eettinen viestintä	Oppilas tuntee ja osaa kuvailla tekstien tuottamisen perusvaiheita, osaa arvioida omia tekstejään ja tuottaa tekstejä vaiheittain yksin ja muiden kanssa sekä antaa ja vastaanottaa palautetta.

			Oppilas osaa merkitä lähteet tekstin loppuun, ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T4 Oppilas oppii ymmärtämään kielipillisen kuvauksen perusteita, hänen lause- ja virketajunsa syvenee, hänen oikeinkirjoituksensa vakiintuu ja hän harjaantuu kohteliaaksi viestijäksi. T5 Oppilas lukee ikäkauteensa sopivia tekstejä ja kokonaisteoksia. T6 Oppilas tutustuu sanoma- ja aikakauslehtiin tiedonvälittäjinä sekä teatteriin ja elokuvaan elämysten antajina.	L1 L2 L1 L1 L2	Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.
		Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.
		Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuväriä ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa	S1	L1, L2, L4
T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan	S1	L1; L2, L4
T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat	S1	L2
Tekstien tulkitseminen		
T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä	S2	L1, L4
T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen	S2	L2, L4
T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan	S2	L1, L2, L4
Tekstien tuottaminen		
T7 innostaa oppilasta edistämään käsikirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoittamista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä	S3	L1, L4, L5
T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita	S3	L1, L2, L4
T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta	S3	L1, L2, L4
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia	S4	L2, L4
T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4	L2
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -	S4	L2, L4

kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria		
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita	S5	L1, L2, L7
T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa	S5	L4, L7
T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä	S5	L1, L6, L7

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

S2 Tekstien tulkitseminen: Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanana ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa

sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä-palautteen perusteella.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuvaan ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osaitaitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi arviota ”hyvä” / arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa	S1	Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvaranto	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin käyttäen ilmaisuvarantoaan sekä keskustelelee ja työskentelee erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.
T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan	S1	Tekstien ymmärtäminen ja vuorovaikutuksessa toimiminen	Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa, kun tilanne tai aihe on ennestään tuttu tai ymmärtämistä tuetaan. Oppilas osaa toimia kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa.
T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen	S1	Ilmaisu vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ilmaisee itseään erilaisia ilmaisun keinoja käyttäen ja osaa ottaa huomioon puhekuppaninsa.

sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat			
Tekstien tulkitseminen			
T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä	S2	Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstin tulkinnassa	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin ja harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja arvioinnissa.
T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen	S2	Tekstien tulkinta	Oppilas osallistuu erilaisiin kielenkäyttötilanteisiin ja osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.
T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan	S2	Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättelevä tekstien tulkinta	Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon sekä tunnistaa tekstistä merkityksiä, jotka vaativat päättelyä.
Tekstien tuottaminen			
T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä	S3	Tekstilajitaidot tekstin tuottamisessa, käsinkirjoittaminen ja näppäintaidot	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kanta-aottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa kirjoittaa suomea käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.
T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kielipiillisiä rakenteita	S3	Tekstien tuottaminen	Oppilas tuottaa kokonaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.
T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä	S3	Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen	Oppilas osaa arvioida tuottamiaan tekstejä, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta			sekä osaa antaa ja vastaanottaa palautetta.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia	S4	Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu	Oppilas tunnistaa kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja kykenee kuvaamaan tavallisimpia peruskäsitteitä käyttäen, miten kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristönsä kielistä ja murteista.
T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4	Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja pystyy kertomaan ajatuksiaan lukemastaan ja muusta lasten- ja nuortenkulttuurista.
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria	S4	Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi	Oppilas osaa kuvailla omaa ja elinympäristönsä monikielisyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita	S5	Oppimistavoitteiden asettaminen	Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.
T 14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten	S5	Eri oppiaineiden kielen havainnointi	Oppilas lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kuvailla, millaisista osista tekstit rakentuvat.

kieltä käytetään eri oppiaineissa			
T 15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä	S5	Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku	Oppilas osaa tuottaa sovitusta aihepiiristä hankkimansa tiedon pohjalta jäsennellyn suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti tai ryhmässä. Oppilas osaa ohjatusti valita tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa.

RUOTSIN KIELI, B1-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä. Oripään koulussa B1-kielenä opiskellaan ruotsia.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta jäsentämään käsitystään kaikkien osaamiensa kielten keskinäisestä suhteesta	S1	L1, L2, L4
T2 tutustuttaa oppilas suomen ja ruotsin asemaan kansalliskielinä sekä ruotsin kielen vaikutukseen suomen kieleen	S1	L2
Kieltenopiskelutaidot		
T3 ohjata oppilasta harjaannuttamaan viestinnällisiä taitojaan sallivassa opiskeluilmapiirissä ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä ottamaan vastuuta opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan	S2	L1, L5, L3
T4 rohkaista oppilasta näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös koulun ulkopuolella	S2	L3, L5
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T5 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita	S3	L4
T6 rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta	S3	L4
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		

T8 rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolleen sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa hyvin pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista	S3	L4

Ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tarkastellaan ja verrataan ruotsin kielen ja entuudestaan tuttujen kielten tärkeimpiä yhtäläisyyksiä ja eroja.

S2 Kielenopiskelutaidot: Asetetaan tavoitteita ja suunnitellaan toimintaa yhdessä. Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää. Opetellaan huomaamaan, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa arkisissa yhteyksissä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Lisäksi valitaan yhdessä kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomesta poikkeavat foneettiset merkit ja niiden luonteva ääntäminen. Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota /arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 Auttaa oppilasta jäsentämään käsitystään kaikkien osaamiensa kielten keskinäisistä suhteista	S1	Kielten keskinäissuhteiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata, mihin kielikuntiin hänen osaamansa ja opiskelemansa kielet kuuluvat.
T2 tutustuttaa oppilas suomen ja ruotsin asemaan kansalliskielinä sekä ruotsin kielen vaikutukseen suomen kieleen	S1	Ruotsin kielen aseman ja merkityksen tunteminen Suomessa	Oppilas osaa nimetä syitä, joiden vuoksi Suomessa käytetään ruotsia ja mainita ruotsista suomeen lainautuneita sanoja.
Kielenopiskelutaidot			
T3 ohjata oppilasta harjaannuttamaan viestinnällisiä taitojaan sallivassa opiskeluympäristössä ja tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä ottamaan vastuuta	S2	Toiminta opiskelutilanteessa	Oppilas harjaannuttaa ruotsin taitoaan ryhmässä myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen, huolehtii kotitehtävistään sekä osallistuu ryhmän työskentelyyn myönteisellä tavalla. Oppilas osaa arvioida ruotsin taitonsa

opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan			kehittymistä suhteellisen realistisesti.
T4 rohkaista oppilaita näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös koulun ulkopuolella	S2	Ruotsin kielen käyttöalueiden ja – mahdollisuuksien tunnistaminen omassa elämässä	Oppilas osaa mainita joitakin ruotsin kielen käyttöalueita ja - mahdollisuuksia.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso: A1.2
T5 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
T6 rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja ja osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A1.2
T8 rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolle sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A1.1
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa hyvin pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.

jakamisessa eri vuosiluokille ei ole 6. vuosiluokan nivelvaihetta.

ENGLANTI, A-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 3-6

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalien viestinnän kielenä	S1	L2
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakkoletuksia	S1	L1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä	S1	L1, L2
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa	S1	L2, L3
Kielenopiskelutaidot		
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluympäristö, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	L1, L3
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2	L1, L4, L5, L6
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta	S3	L2, L4, L5, L7
T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja	S3	L4
T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita	S3	L2, L4
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T11 tarjota oppilaille mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	L3, L4, L5, L7

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

S2 Kielenopiskelutaidot: Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omilla ilmaisuihin, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättämistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen. Erityisopettajan käyttö, tavoitteiden läpikäyminen kurssien alussa

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalissa kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Englannin A-oppimäärän arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö- alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä.	S1	Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata pääpiirteissään, millaisia kieliä on hänen lähiympäristössään, mitkä ovat maailman eniten puhutut kielet ja miten laajalti levinnyt englannin kieli on.
T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennako-oletuksia	S1		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä	S1	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkielen tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa	S1	Englanninkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, millaista englanninkielistä hänen omaa oppimistaan edistävää aineistoa on saatavilla.
Kielenopiskelutaidot			
T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen	S2	Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.
T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten	S2	Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulle, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso A2.1
T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta			
T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kiellellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A2.1
T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A2.1
T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta laajenevasta aihepiiristä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

MATEMATIIKKA

Opetuksen tavoitteet, arvioinnin kohteet ja hyvän osaamisen kriteerit vuosiluokalla 3

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvän osaamisen kriteerit
Merkitys, arvot ja asenteet				
Ajattelun taidot (S1) Luvut ja laskutoimitukset (S2) Algebra (S3) Geometria ja mittaaminen (S4) Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys (S5)	Tavoitteena on pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan, sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Opettajan toiminta	Ei vaikuta arviointiin tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Työskentelyn taidot				
Ajattelun taidot (S1) Luvut ja laskutoimitukset (S2) Algebra (S3) Geometria ja mittaaminen (S4) Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys (S5)	Tavoitteena on ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä. Tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4) Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Opittujen asioiden väliset yhteydet Kysymysten esittäminen Päätelytaidot	Oppilas harjoittelee asioiden välisten yhteyksien tunnistamista. Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja harjoittelee päätelmien tekoa.
	Tavoitteena on kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas osaa kuvailla tai sanallistaa yksinkertaisten matemaattisten tehtävien ratkaisumalleja.

	Tavoitteena on ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Ongelmanratkaisutaidot	Oppilas osaa ratkaista yksinkertaisia ongelmanratkaisutehtäviä.
	Tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Taito arvioida ratkaisua	Oppilas yrittää usein oman taitotasonsa mukaisesti arvioida ratkaisujen mielekkyyttä.
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet				
Ajattelun taidot (S1) Luvut ja laskutoimitukset (S2) Algebra (S3) Geometria ja mittaaminen (S4) Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys (S5)	Tavoitteena on ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas ymmärtää erilaisia matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä.
Luvut ja laskutoimitukset (S2)	Tavoitteena on tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen pienten kokonaislukujen osalta.
	Tavoitteena on tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Lukukäsite	Oppilas osaa käyttää positiivisia kokonaislukuja (0-10 000). Oppilas tutustuu positiivisiin rationaalilukuihin.
	Tavoitteena on opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimituksien ominaisuuksia.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee yksinkertaisia matemaattisia tehtäviä melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.
Geometria ja mittaaminen (S4)	Tavoitteena on ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia, sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin.	Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Geometrian käsitteet Geometristen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita.

	Tavoitteena on ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön, sekä pohtimaan mittaustulosten järkevyyttä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Mittaaminen	Oppilas osaa valita annetuista vaihtoehdoista tehtävään sopivan mittavälineen ja mitata.
Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys (S5)	Tavoitteena on ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja, sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja, sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä.	Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas harjoittelee taulukoiden ja diagrammien tulkintaa.
Ajattelun taidot (S1)	Tavoitteena on innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa luoda vaiheittaisia toimintaohjeita.

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 3

S1 Ajattelun taidot: Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoja vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen. Syvennetään myös syy- ja seuraussuhteiden havainnointitaitoja matematiikassa. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Suunnitellaan erilaisia vaiheittaisia toimintaohjeita ja tutustutaan ohjelmoinnin perusteisiin.

S2 Luvut ja laskutoimitukset: Laskutoimituksissa käytetään positiivisia rationaalilukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Kymmenjärjestelmän hallintaa syvennetään (lukualueella 0-10 000) ja harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 1–10. Ymmärretään yhteenlaskun ja kertolaskun välinen yhteys ja harjoitellaan jakolaskuja sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Opitaan hyödyntämään kerto- ja jakolaskun välistä yhteyttä. Tutustutaan murtoluvun ja desimaaliluvun käsitteisiin ja harjoitellaan kokonaisen jakamista osiin. Opitaan laskemaan yhteen- ja vähennyslaskuja, sekä kertolaskuja allekkain.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja päässä laskuna tasakymmenillä lukualueella 0 – 200. Harjoitellaan erilaisia päässä laskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

S3 Algebra: Tutkitaan erilaisia lukujonoja ja vertaillaan lukujen suuruuksia. Harjoitellaan lukujonon säännönmukaisuuden tunnistamista ja jatkamista.

S4 Geometria ja mittaaminen: Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Tutustutaan tarkemmin kolmioon, suunnikkaaseen, neliöön ja suorakulmioon. Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä. Tutustutaan symmetrian käsitteeseen ja harjoitellaan peilikuvan piirtämistä.

Harjoitellaan mittaamista ja mittaamistuloksen arviointia. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys: Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä. Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja kiinnostavista aihepiireistä.

Vuosiluokka 4

Opetuksen tavoitteet, arvioinnin kohteet ja hyvän osaamisen kriteerit vuosiluokalla 4

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvän osaamisen kriteerit
Merkitys, arvot ja asenteet				
Ajattelun taidot (S1) Luvut ja laskutoimitukset (S2) Algebra (S3) Geometria ja mittaaminen (S4) Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys (S5)	Tavoitteena on pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan, sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Opettajan toiminta	Ei vaikuta arviointiin tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Työskentelyn taidot				
Ajattelun taidot (S1) Luvut ja laskutoimitukset (S2) Algebra (S3) Geometria ja mittaaminen (S4)	Tavoitteena on ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä. Tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4) Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Monilukutaito (L4)	Opittujen asioiden väliset yhteydet Kysymysten esittäminen Päätelytaidot	Oppilas harjoittelee asioiden välisten yhteyksien tunnistamista ja esimerkkien antamista. Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja harjoittelee päätelmien tekoa.

Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys (S5)		Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)		
	Tavoitteena on kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas osaa kuvailla tai sanallistaa matemaattisten tehtävien ratkaisumallejaan toisille.
	Tavoitteena on ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Ongelmanratkaisutaidot	Oppilas osaa ratkaista yksinkertaisia ongelmanratkaisutehtäviä eri tavoin.
	Tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Taito arvioida ratkaisua	Oppilas yrittää usein oman taitotonsa mukaisesti arvioida tuloksen järkevyyttä ja ratkaisujen mielekkyyttä.
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet				
Ajattelun taidot (S1) Luvut ja laskutoimitukset (S2) Algebra (S3) Geometria ja mittaaminen (S4) Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys (S5)	Tavoitteena on ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas ymmärtää erilaisia matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä ja osaa yleensä käyttää niitä oikein.
Luvut ja laskutoimitukset (S2)	Tavoitteena on tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen suurten kokonaislukujen osalta.
	Tavoitteena on tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Lukukäsite	Oppilas osaa käyttää suuria positiivisia (0-100 000) ja pieniä negatiivisia kokonaislukuja. Oppilas osaa laskea murtoluvuilla ja desimaaliluvuilla.

	Tavoitteena on opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimituksien ominaisuuksia.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee yksinkertaisia matemaattisia tehtäviä melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.
Geometria ja mittaaminen (S4)	Tavoitteena on ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia, sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin.	Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Geometrian käsitteet Geometristen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita.
	Tavoitteena on ohjata oppilasta arvioimaan mittaushohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön, sekä pohtimaan mittaustulosten järkevyyttä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Mittaaminen	Oppilas osaa valita annetuista vaihtoehdoista tehtävään sopivan mittavälineen ja mitata. Oppilas hallitsee muunnostaulukon käytön pituuden ja massan mittayksiköiden muunnoksissa.
Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys (S5)	Tavoitteena on ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja, sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja, sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä.	Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas harjoittelee taulukoiden ja diagrammien tulkintaa.
Ajattelun taidot (S1)	Tavoitteena on innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmoina graafisessa ohjelmointiympäristössä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa luoda vaihteittaisia toimintaohjeita ja tutustuu graafiseen ohjelmointiympäristöön.

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 4

S1 Ajattelun taidot: Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoja vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen. Syvennetään myös syy- ja seuraussuhteiden havainnointitaitoja matematiikassa. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Suunnitellaan erilaisia vaihteittaisia toimintaohjeita ja tutustutaan ohjelmoinnin perusteisiin graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S2 Luvut ja laskutoimitukset: Laskutoimituksissa käytetään positiivisia rationaalilukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Kymmenjärjestelmän hallintaa syvennetään entisestään (lukualue 0-100 000) ja vahvistetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja kerrataan kertotaulut 1–10. Ymmärretään yhteenlaskun ja kertolaskun välinen yhteys ja harjoitellaan jakolaskuja sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Opitaan hyödyntämään kerto- ja jakolaskun välistä yhteyttä. Tutustutaan murtoluvun ja desimaaliluvun käsitteisiin ja harjoitellaan kokonaisen jakamista osiin. Vahvistetaan allekkain yhteen-, vähennys- ja kertolaskun algoritmeja. Opitaan laskemaan jakolaskuja allekkain.

Kehitetään edelleen oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja päässä laskuna. Vahvistetaan erilaisia päässä laskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskuja sovelletaan erilaisissa tilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

S3 Algebra: Tutkitaan erilaisia lukujonoja ja vertaillaan lukujen suuruuksia (0-100 000). Harjoitellaan lukujonon säännönmukaisuuden tunnistamista ja jatkamista.

S4 Geometria ja mittaaminen: Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Tutustutaan tarkemmin erilaisiin moni- ja nelikulmioihin. Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Kerrataan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä. Tutustutaan symmetrian käsitteeseen ja kerrataan peilikuvan piirtäminen.

Harjoitellaan mittaamista ja mittaamistuloksen arviointia. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

Tutustutaan koko koordinaatistoon. Aloitetaan yhdestä neljänneksestä ja laajennetaan lopulta kaikkiin neljänneksiin. Käytetään koordinaatistossa sekä negatiivisia, että positiivisia lukuja esimerkiksi lämpötilaan liittyvissä laskutoimituksissa.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys: Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä. Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja kiinnostavista aihepiireistä.

Vuosiluokka 5

Opetuksen tavoitteet, arvioinnin kohteet ja hyvän osaamisen kriteerit vuosiluokalla 5

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvän osaamisen kriteerit
Merkitys, arvot ja asenteet				
Ajattelun taidot (S1) Luvut ja laskutoimitukset (S2)	Tavoitteena on pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan,	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Opettajan toiminta	Ei vaikuta arviointiin tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan

Algebra (S3) Geometria ja mittaaminen (S4) Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys (S5)	sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta.	Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)		pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Työskentelyn taidot				
Ajattelun taidot (S1) Luvut ja laskutoimitukset (S2)	Tavoitteena on ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Opittujen asioiden väliset yhteydet	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä.
Algebra (S3) Geometria ja mittaaminen (S4) Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys (S5)	Tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Kysymysten esittäminen Päätelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja harjoittelee päätelmien tekoa.
	Tavoitteena on kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas osaa esittää ratkaisuja ja päätelmiään eri tavoin.
	Tavoitteena on ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Ongelmanratkaisutaidot	Oppilas osaa ratkaista ongelmanratkaisutehtäviä eri tavoin.
	Tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa yleensä arvioida ratkaisujensa järkevyyttä.
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet				
Ajattelun taidot (S1) Luvut ja laskutoimitukset (S2) Algebra (S3)	Tavoitteena on ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.

Geometria ja mittaaminen (S4)				
Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys (S5)				
Luvut ja laskutoimitukset (S2)	Tavoitteena on tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen myös desimaalilukujen osalta.
	Tavoitteena on tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Lukukäsite	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja.
	Tavoitteena on opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimituksien ominaisuuksia.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee yleensä melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.
Geometria ja mittaaminen (S4)	Tavoitteena on ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia, sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin.	Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Geometrian käsitteet Geometristen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvia. Oppilas ymmärtää mittakaavan käsitteen. Oppilas tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvia.
	Tavoitteena on ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön, sekä pohtimaan mittaustulosten järkevyyttä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Mittaaminen	Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen ja mitata. Oppilas osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia. Oppilas hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset.
Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys (S5)	Tavoitteena on ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja, sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja, sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä.	Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas harjoittelee taulukon laatimista annetusta aineistosta. Oppilas osaa tulkita taulukoita ja diagrammeja.

				Oppilas osaa laskea keskiarvon ja tutustuu tyyppiä ja mediaanin käsitteisiin.
Ajattelun taidot (S1)	Tavoitteena on innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa ohjelmoida yksinkertaisen ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 5

S1 Ajattelun taidot: Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan yksinkertaisia ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S2 Luvut ja laskutoimitukset: Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja. Laajennetaan lukualuetta miljooniin.

Vahvistetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja suuremmilla luvuilla sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmeja ja varmistetaan sen osaaminen. Varmistetaan allekkain jakolaskun osaaminen. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Vahvistetaan murtoluvun käsitettä ja kerrataan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosenttien käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosenttien välisiä yhteyksiä.

S3 Algebra: Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelämällä ja kokeilemalla.

S4 Geometria ja mittaaminen: Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Kerrataan koordinaatiston käyttöä ja vahvistetaan jo opittuja taitoja.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä (ajan yksiköt, tilavuuden vetomitat, pituuden yksiköt ja pinta-alan yksiköt).

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys: Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo ja keskiarvo. Tutustutaan mahdollisesti myös mediaanin ja tyyppiarvon käsitteisiin.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättämällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Vuosiluokka 6

Matematiikan opetuksen tavoitteet, arvioinnin kohteet ja hyvän osaamisen kriteerit vuosiluokalla 6

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvän osaamisen kriteerit (POPS 2014)
Merkitys, arvot ja asenteet				
Ajattelun taidot (S1) Luvut ja laskutoimitukset (S2) Algebra (S3) Geometria ja mittaaminen (S4)	Tavoitteena on pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan, sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)		Ei vaikuta arviointiin tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys (S5)		Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)		
Työskentelyn taidot				
Ajattelun taidot (S1) Luvut ja laskutoimitukset (S2)	Tavoitteena on ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Opittujen asioiden väliset yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä.
Algebra (S3) Geometria ja mittaaminen (S4) Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys (S5)	Tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Kysymysten esittäminen Päätelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.
	Tavoitteena on kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.
	Tavoitteena on ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Ongelmanratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.
	Tavoitteena on ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet				
Ajattelun taidot (S1) Luvut ja laskutoimitukset (S2) Algebra (S3) Geometria ja mittaaminen (S4)	Tavoitteena on ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.

Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys (S5)				
Luvut ja laskutoimitukset (S2)	Tavoitteena on tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen myös desimaalilukujen osalta.
	Tavoitteena on tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4)	Lukukäsite	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja.
	Tavoitteena on opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimituksien ominaisuuksia.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.
Geometria ja mittaaminen (S4)	Tavoitteena on ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia, sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin.	Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Geometrian käsitteet Geometristen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas osaa käyttää mittakaavaa, sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.
	Tavoitteena on ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön, sekä pohtimaan mittaustulosten järkevyyttä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Mittaaminen	Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Oppilas osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset.
Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys (S5)	Tavoitteena on ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja, sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja, sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä.	Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta. Oppilas osaa tulkita taulukoita ja diagrammeja. Oppilas osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppiä.

Ajattelun taidot (S1)	Tavoitteena on innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Ajattelun taidot: Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S2 Luvut ja laskutoimitukset: Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Pehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Pehdytään prosenttien käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosenttien välisiä yhteyksiä.

S3 Algebra: Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelämällä ja kokeilemalla.

S4 Geometria ja mittaaminen: Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen

särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys: Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättämällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

YMPÄRISTÖOPPI

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet ja arvioinnin kohteet vuosiluokalla 3

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Merkitys, arvot ja asenteet			
Minä ihmisenä (S1)	Tavoitteena on synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan ympäristöoppi merkitykselliseksi itselleen.		Osallistuminen ja yrittäminen
Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen (S2)			Kiinnostus oppiainetta kohtaan
Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan (S3)	Tavoitteena on ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Asenne ja motivaatio
Ympäristön tutkiminen (S4)		Osallistuminen, vaikuttaminen ja	

Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut (S5)		kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	
Kestävän tulevaisuuden rakentaminen (S6)	Tavoitteena on tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisössään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan sen merkitystä itselle ja maailmalle.	Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Oman ympäristön arvostaminen
Tutkimisen ja toimimisen taidot			
Minä ihmisenä (S1)	Tavoitteena on rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä ja käyttämään niitä toiminnan lähtökohtana.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Kysymysten esittäminen
Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen (S2)			
Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan (S3)			
Ympäristön tutkiminen (S4)	Tavoitteena on ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Tutkimusten ja havaintojen toteuttaminen
Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut (S5)			
Kestävän tulevaisuuden rakentaminen (S6)			
	Tavoitteena on ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Tulosten ja tutkimusten esittäminen
	Tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita luomaan uutta yhdessä toimien.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Ryhmässä toimiminen Ja uusien menetelmien käyttö

	Tavoitteena on kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään.	Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	Oman ja lähiympäristön hyvinvoinnin arvostaminen
	Tavoitteena on ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä.	Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	Arjen taidot
	Tavoitteena on tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	Toimiminen ryhmässä ja yksin
	Tavoitteena on ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä.	Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Uusien toimintatapojen käyttö
Tiedot ja ymmärrys			
Minä ihmisenä (S1) Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen (S2) Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan (S3) Ympäristön tutkiminen (S4) Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut (S5) Kestävän tulevaisuuden rakentaminen (S6)	Tavoitteena on ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä käsitteiden täsmällistä käyttöä. Tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Havaintojen tulkinta Ohjeiden noudattaminen
	Tavoitteena on ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Tulkitsemisen taito
	Tavoitteena on ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Kiinnostuneisuus oppiaineeseen

	ihmisen kehityksen ymmärtämiseen.		
	Tavoitteena on ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Laajempien kokonaisuuksien hallinta
	Tavoitteena on ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiseksi.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Teorian ja käytännön yhtäläisyys
	Tavoitteena on ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiseksi.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Teorian ja käytännön yhtäläisyys
	Tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	Oman hyvinvoinnin arvostaminen

Ympäristöopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 3

S1 Minä ihmisenä: Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Pehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja sääätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

- *arjen terveystottumukset*

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen: Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

- *turvataidot, liikenne-, sähkö-, paloturvallisuus*

- *toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa*

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan: Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomeediaa.

- *kartan ominaisuuksiin tutustuminen, ilmansuunnat*

- *Suomen luonnonmaantieteelliset alueet ja ihmisen toiminta*

S4 Ympäristön tutkiminen: Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

- *tutkimusprojektin toteutus ja raportointi, tutkimuksen vaiheet*

- *yksinkertaisia laitteita, esim. vipu, kiila, pyörä, jousi*

- *maa- ja kallioperä*

- *tutustutaan Suomen eliöihin ja elinympäristöihin*

- *tutkitaan lähialueen eliöitä ja elinympäristöjä*

- *pihan kasveista tehdään esim. kasvio*

- *eliöiden talvehtiminen*

- *vesi kasvutekijänä - kasvatuskoe, tutkimuksen vaiheet*

- *veden olomuodot*

- *retket lähiympäristöön, jokamiehen oikeudet*

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut: Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmioita. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

- tutustutaan avaruuteen
- vuorokausi, kuukausi, vuosi planetaarisena ilmiönä
- tutustutaan yksinkertaiseen ravintoketjuun

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

- lajittelu ja kierrätys
- oman toiminnan vaikutus ympäristöön

Vuosiluokka 4

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet ja arvioinnin kohteet vuosiluokalla 4

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Merkitys, arvot ja asenteet			
Minä ihmisenä (S1) Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen (S2) Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan (S3) Ympäristön tutkiminen (S4) Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut (S5) Kestävän tulevaisuuden rakentaminen (S6)	Tavoitteena on synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan ympäristöoppi merkitykselliseksi itselleen. Tavoitteena on ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi. Tavoitteena on tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisössään kestävä kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan sen merkitystä itselle ja maailmalle.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Osallistuminen ja yrittäminen Kiinnostus oppiainetta kohtaan Asenne ja motivaatio Oman ympäristön arvostaminen
Tutkimisen ja toimimisen taidot			
Minä ihmisenä (S1) Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen (S2)	Tavoitteena on rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä ja käyttämään niitä toiminnan lähtökohtana.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Osallistuminen, vaikuttaminen ja	Kysymysten esittäminen

Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan (S3) Ympäristön tutkiminen (S4) Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut (S5) Kestävän tulevaisuuden rakentaminen (S6)	Tavoitteena on ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä.	kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7) Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Tutkimusten ja havaintojen toteuttaminen
	Tavoitteena on ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Tulosten ja tutkimusten esittäminen
	Tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita luomaan uutta yhdessä toimien.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Ryhmässä toimiminen ja uusien menetelmien käyttö
	Tavoitteena on kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään.	Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	Oman lähiympäristön hyvinvoinnin arvostaminen
	Tavoitteena on ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä.	Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	Kiinnostus ympäristöä ja luontoa kohtaan
	Tavoitteena on tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	Toimiminen ryhmässä ja yksin

	Tavoitteena on ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä.	Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Uusien toimintatapojen käyttö
Tiedot ja ymmärrys			
Minä ihmisenä (S1) Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen (S2) Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan (S3) Ympäristön tutkiminen (S4) Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut (S5) Kestävän tulevaisuuden rakentaminen (S6)	Tavoitteena on ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä käsitteiden täsmällistä käyttöä. Tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Havaintojen tulkitseminen Ohjeiden noudattaminen
	Tavoitteena on ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Tulkitsemisen taito
	Tavoitteena on ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ihmisen kehityksen ymmärtämiseen.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Kiinnostuneisuus oppiaineeseen
	Tavoitteena on ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Laajempien kokonaisuuksien hallinta
	Tavoitteena on ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Laajempien kokonaisuuksien hallinta
	Tavoitteena on ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä,	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Teorian ja käytännön yhtäläisyys

	aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle.		
	Tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	Oman hyvinvoinnin arvostaminen

Ympäristöopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 4

S1 Minä ihmisenä: Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

- arjen terveystottumukset, ravinto, lepo, liikunta, hygienia

- itsehoitotaitoja sairastumisen varalle

- kaveritaidot

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen: Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

- liikennekasvatus vuodenaikojen mukaan

- toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan: Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomedialla.

- Pohjoismaat maantieteellisenä alueena ja ihmisen toiminta eri luonnonympäristöissä

- *Golfvirta*

- *karttojen ja karttasymbolien tulkintaa*

S4 Ympäristön tutkiminen: Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeen muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

- *retket lähiympäristöön, jokamiehen oikeudet*

- *piennar ja ojanvarsi elinympäristönä*

- *jatketaan kasvion tekemistä osana opetusta (pientareen ja ojanvarsien kasvit)*

- *tutkimusprojektin toteutus ja raportointi, tutkimuksen vaiheet*

- *valo ja lämpö kasvutekijänä - kasvatuskoe*

- *lämpötilan mittaaminen*

- *ääni*

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut: Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

- *Pohjoismaiden eliöitä ja elinympäristöjä*

- *yksinkertainen ravintoketju*

- *sää*

- *lämpö, valo ja ääni fysiikan ilmiöinä*

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista

toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

- materiaalin uusiokäyttö

- oman toiminnan vaikutus ympäristöön

Vuosiluokka 5

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet ja arvioinnin kohteet vuosiluokalla 5

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Merkitys, arvot ja asenteet			
Minä ihmisenä (S1) Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen (S2) Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan (S3)	Tavoitteena on synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan ympäristöoppi merkitykselliseksi itselleen.		Osallistuminen ja yrittäminen Kiinnostus oppiainetta kohtaan
Ympäristön tutkiminen (S4) Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut (S5) Kestävän tulevaisuuden rakentaminen (S6)	Tavoitteena on ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Asenne ja motivaatio
	Tavoitteena on tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisössään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan sen merkitystä itselle ja maailmalle.	Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Oman ympäristön arvostaminen
Tutkimisen ja toimimisen taidot			
Minä ihmisenä (S1) Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen (S2) Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan (S3)	Tavoitteena on rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä ja käyttämään niitä toiminnan lähtökohtana.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Kysymysten esittäminen
Ympäristön tutkiminen (S4) Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut (S5) Kestävän tulevaisuuden rakentaminen (S6)	Tavoitteena on ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Tutkimusten ja havaintojen toteuttaminen

	Tavoitteena on ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Tulosten ja tutkimusten esittäminen
	Tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita luomaan uutta yhdessä toimien.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Ryhmässä toimiminen ja uusien menetelmien käyttö
	Tavoitteena on kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään.	Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	Oman lähiympäristön hyvinvoinnin arvostaminen
	Tavoitteena on ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä.	Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	Kiinnostus ympäristöä ja luontoa kohtaan
	Tavoitteena on tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	Toimiminen ryhmässä ja yksin
	Tavoitteena on ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä.	Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Uusien toimintatapojen käyttö
Tiedot ja ymmärrys			
Minä ihmisenä (S1)	Tavoitteena on ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä,	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Havaintojen tulkitseminen

Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen (S2) Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan (S3) Ympäristön tutkiminen (S4) Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut (S5) Kestävän tulevaisuuden rakentaminen (S6)	ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä käsitteiden täsmällistä käyttöä. Tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Ohjeiden noudattaminen
	Tavoitteena on ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Tulkittamisen taito
	Tavoitteena on ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ihmisen kehityksen ymmärtämiseen.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Kiinnostuneisuus oppiaineeseen
	Tavoitteena on ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Laajempien kokonaisuuksien hallinta
	Tavoitteena on ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiseksi.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Laajempien kokonaisuuksien hallinta
	Tavoitteena on ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiseksi.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Teorian ja käytännön yhtäläisyys
	Tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osaluja, arjen terveystottumusten	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Oman hyvinvoinnin arvostaminen

	merkitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa.	Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	

Ympäristöopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 5

S1 Minä ihmisenä: Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

- *ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot, hengitys, verenkierto, ruuansulatus*
- *ihmisen lisääntyminen*
- *murrosikä*
- *ihmisen seksuaalisuus ja seksuaalisuuden monimuotoisuus ikäkauden mukaisesti*
- *tunnetaidot, arvot ja asenteet*

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen: Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

- *turvataidot, fyysinen ja psyykinen koskemattomuus*
- *päihteet*
- *myrkytykset*
- *ensiaputaitoja*

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan: Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä

ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomeediaa.

- *Eurooppa maanosana*
- *Euroopan eliöitä ja elinympäristöjä*
- *Euroopan ilmastoalueita ja ihmisen toimintaa eri alueilla*
- *ravinnontuotanto*
- *erilaisia kartta-aineistoja ja diagrammeja*

S4 Ympäristön tutkiminen: Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeen muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

- *metsä elinympäristönä*
- *metsän kerrokset*
- *jatketaan kasvion tekemistä osana opetusta (metsän kasveja)*
- *tutkimusprojektin toteutus ja raportointi, tutkimuksen vaiheet*
- *kasvatuskoe, ravinteiden vaikutus, tutkimuksen vaiheet*
- *ilman ominaisuuksia*
- *lämpö*
- *kemiallisia reaktioita tutuilla ruoka-aineilla, esim. liukeneminen*

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut: Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

- *yhteyttäminen*
- *energian säilymisen periaate, energialajien muuntuminen*

-lämpöenergia

- palaminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista

toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

- terveyden edistäminen

- luonnonvarojen kestävä käyttö

- uusiutuvat ja uusiutumattomat energiavarat

Vuosiluokka 6

Ympäristöopin opetuksen tavoitteet ja arvioinnin kohteet vuosiluokalla 6

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Merkitys, arvot ja asenteet			
Minä ihmisenä (S1) Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen (S2) Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan (S3)	Tavoitteena on synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan ympäristöoppi merkitykselliseksi itselleen.		Osallistuminen ja yrittäminen
Ympäristön tutkiminen (S4) Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut (S5)	Tavoitteena on ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Asenne ja motivaatio
Kestävän tulevaisuuden rakentaminen (S6)	Tavoitteena on tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisössään kestävä kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan sen merkitystä itselle ja maailmalle.	Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Oman ympäristön arvostaminen
Tutkimisen ja toimimisen taidot			
Minä ihmisenä (S1) Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen (S2)	Tavoitteena on rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä ja käyttämään niitä toiminnan lähtökohtana.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Osallistuminen, vaikuttaminen ja	Kysymysten esittäminen

Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan (S3) Ympäristön tutkiminen (S4) Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut (S5) Kestävän tulevaisuuden rakentaminen (S6)	Tavoitteena on ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä.	kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7) Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Tutkimusten ja havaintojen toteuttaminen
	Tavoitteena on ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Tulosten ja tutkimusten esittäminen
	Tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita luomaan uutta yhdessä toimien.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Ryhmissä toimiminen ja uusien menetelmien käyttö
	Tavoitteena on kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään.	Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	Oman lähiympäristön hyvinvoinnin arvostaminen
	Tavoitteena on ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä.	Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	Kiinnostus ympäristöä ja luontoa kohtaan
	Tavoitteena on tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	Toimiminen ryhmässä ja yksin

	Tavoitteena on ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä.	Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Uusien toimintatapojen käyttö
Tiedot ja ymmärrys			
Minä ihmisenä (S1) Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen (S2) Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan (S3) Ympäristön tutkiminen (S4) Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut (S5) Kestävän tulevaisuuden rakentaminen (S6)	Tavoitteena on ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä käsitteiden täsmällistä käyttöä. Tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Havaintojen tulkitseminen Ohjeiden noudattaminen
	Tavoitteena on ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Tulkitsemisen taito
	Tavoitteena on ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ihmisen kehityksen ymmärtämiseen.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Kiinnostuneisuus oppiainetta kohtaan
	Tavoitteena on ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Tieto- ja viestintäteknologinen ajattelu (L5)	Laajojen kokonaisuuksien hallinta
	Tavoitteena on ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Laajojen kokonaisuuksien hallinta
	Tavoitteena on ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä,	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Teorian ja käytännön yhtäläisyys

	aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle.		
	Tavoitteena on ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)	Oman hyvinvoinnin arvostaminen

Ympäristöopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 6

S1 Minä ihmisenä: Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

- *tunnetaidot, arvot ja asenteet*

- *itsestä huolehtiminen*

- *terveystottumukset*

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen: Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

- *vesi- ja liikenneturvallisuus eri vuodenaikoina*

- *sähköturvallisuus*

- *vaaratilanteita ja ensiaputaitoja*

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan: Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomedialla.

- *maanosat, mantereet, valtameret*
- *Afrikan luonnonympäristöjä ja ihmisen toimintaa ja sen vaikutuksia*
- *erilaisia kartta-aineistoja ja diagrammeja*

S4 Ympäristön tutkiminen: Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeen muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

- *rakennettu ja sosiaalinen ympäristö ja niiden merkitys ihmisen hyvinvoinnille*
- *metsien virkistys- ja hyötykäyttö*
- *suon elinympäristönä*
- *jatketaan kasvion tekemistä osana opetusta (metsän tai suon kasveja)*
- *tutkimusprojektin toteutus ja raportointi, tutkimuksen vaiheet*
- *veden ominaisuuksia, esim. pintajännitys, noste, kapillaarisuus, vesi liuottimena*
- *sähkö, rakennetaan virtapiirejä, tutustutaan aineiden sähkönjohtavuuksiin*
- *tutustutaan voiman käsitteeseen tutkimalla kappaleiden liikkeen muutoksia*

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut: Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmioita. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

- *aineen säilymisen periaate, veden kiertokulku*
- *maa osana aurinkokuntaa*
- *vuorokauden- ja vuodenaajat*
- *pituus- ja leveyspiirit, päiväntasaaja, kääntöpiirit*
- *maapallon rakenne*

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

- ilmastonmuutos ja sen hillitseminen

- ihminen ympäristöongelmien aiheuttajana

- luonnonvarojen kestävä käyttö

- yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla

Ympäristöopin arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet ympäristöopissa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot, asenteet			
T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen	S1-S6	Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan	S1-S6	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän	S1-S6	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä.

kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävästä kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle			Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja -yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa.
Tutkimisen ja toimimisen taidot			
T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana	S1-S6	Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.
T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen	S1-S6	Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa toimia, havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.
T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin	S1-S6	Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti syy-seuraussuhteiden tunnistamista ja osaa tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas osaa esittää tuloksiaan selkeästi.
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien	S2-S6	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä. Oppilas osaa työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojelemaan	S1-S6	Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla.
T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä	S2-S6	Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan	S1-S6	Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.
T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti	S1-S6	Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tieto- viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.
Tiedot ja ymmärrys			
T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin	S1-S6	Käsitteiden käyttö	Oppilas osaa kuvata ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin

liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä			tiedonalojen keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin. Oppilas osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.
T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä	S1-S6	Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja. Oppilas harjoittelee abstraktien mallien käyttöä.
T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia	S1-S6	Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas harjoittelee erilaisten näkemysten perustelemista ja osaa nimetä eroja eri näkökulmissa.
T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen	S1, S3-S6	Biologian tiedonala: Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen, ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	Oppilas osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas laatii ohjatusti pienen kasvion, osaa tutkia kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osaa pääpiirteittäin kuvata ihmisen rakenteen, elintoiminnot ja kehityksen.
T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja	S3-S6	Maantiedon tiedonala: Maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomediataidot	Oppilas osaa tunnistaa eri aluetasot, jäsentää omaa ympäristöään, hahmottaa opiskelemiaan alueita ja koko maapallon karttakuvaa sekä osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla. Oppilas osaa käyttää karttoja ja muita geomediaalähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.

T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2, S4-S6	Fysiikan tiedonala: Fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja osaa antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.
T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle	S2, S4-S6	Kemian tiedonala: Kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätystä.
T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osaluotoja, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa.	S1-S3, S6	Terveystiedon tiedonala: Terveyden osaluotojen ja arjen terveystottumusten tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen, ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas osaa kuvata terveyden osaluotoja ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää. Oppilas osaa kuvata elämäntapaa eri vaiheita ja selittää murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

USKONTO

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO

S1 Suhde omaan uskuntoon: Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyyliä ja sen

uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki. Jatketaan tutustumista Oripään kirkkoon sekä paikallisen seurakunnan toimintaan, tapoihin ja perinteisiin yhteistyössä seurakunnan kanssa.

S2 Uskontojen maailma: Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat Oripään koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

3. luokka

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy	Arvioinnin kohteet oppiaineessa
T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin	S1-S4 Erialaisten näkökulmien arvostaminen Oman näkemyksen erittely ja perusteleminen Oikeudenmukaisuus Vapaus ja vastuu Ajattelun-, sanan- ja uskonnonvapaus	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Käsitteiden hallinta ja soveltaminen

	Arvot ja normit Yhdenvertaisuus, onnellisuus, hyvä elämä		
T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita	S1-S4 Tiedonkäsitys: ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkitysten pohtiminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Väitteiden ja perustelujen tunnistaminen ja arviointi
T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan	S1-S3 Oman näkemyksen erittely ja perusteleva	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Päätelytaidot
T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta	S1-S3 Tekojen tarkoitusten ja seurausten eettinen arviointi Luonnon tulevaisuus, kestävä kehitys	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Vastuullisen toiminnan tunteminen
T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.	S2-S4 Maailman kulttuuriperintö Suomalainen kulttuuri ja kristinuskon vaikutus tapoihin ja perinteisiin Kulttuurivähemmistöt Monikulttuurisuus	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tietojen ja käsitteiden hallinta
T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään	S1-S4 Erilaisiin aika-, luonto- ja tietokäsityksiin tutustuminen Erilaiset maailmankatsomukset; tieteellinen, uskonnollinen, ateistinen jne.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Tietojen ja käsitteiden hallinta
T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan	S1-S4 Oman identiteetin tarkastelu; minä perheenjäsenenä, oppilaana, ystävänä jne.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Oppimaan oppimisen taidot

T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja	S1-S3 Erialaisten näkökulmien arvostaminen Oman näkemyksen erittely ja perustelevminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutustaidot ja toiminta ryhmän jäsenenä
T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia	S3 YK:n ihmisoikeuksien julistus Lasten oikeudet ja niiden toteutuminen lähellä ja kaukana	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Ihmisoikeus-etiikka
T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään	S1-S4 Sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkitysten pohtiminen	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vaikuttamisen keinojen tunteminen

4. luokka

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy	Arvioinnin kohteet oppiaineessa
T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin	S1-S4 Erialaisten näkökulmien arvostaminen Oman näkemyksen erittely ja perustelevminen Oikeudenmukaisuus Vapaus ja vastuu Ajattelun-, sanan- ja uskonnonvapaus Arvot ja normit Yhdenvertaisuus, onnellisuus, hyvä elämä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Käsitteiden hallinta ja soveltaminen

T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita	S1-S4 Tiedonkäsitys: ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkitysten pohtiminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Väitteiden ja perustelujen tunnistaminen ja arviointi
T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluun	S1-S3 Oman näkemyksen erittely ja perusteleminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Päätelytaidot
T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta	S1-S3 Tekojen tarkoitusten ja seurausten eettinen arviointi Luonnon tulevaisuus, kestävä kehitys	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Vastuullisen toiminnan tunteminen
T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.	S2-S4 Maailman kulttuuriperintö Suomalainen kulttuuri ja kristinuskon vaikutus tapoihin ja perinteisiin Kulttuurivähemmistöt Monikulttuurisuus	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tietojen ja käsitteiden hallinta
T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään	S1-S4 Erilaisiin aika-, luonto- ja tietokäsityksiin tutustuminen Erilaiset maailmankatsomukset; tieteellinen, uskonnollinen, ateistinen jne.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Tietojen ja käsitteiden hallinta
T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan	S1-S4 Oman identiteetin tarkastelu; minä perheenjäsenenä, oppilaana, ystävänä jne.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Oppimaan oppimisen taidot
T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja	S1-S3 Erilaisten näkökulmien arvostaminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Vuorovaikutustaidot ja toiminta ryhmän jäsenenä

kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja	Oman näkemyksen erittely ja perustelevinen	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	
T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia	S3 YK:n ihmisoikeuksien julistus Lasten oikeudet ja niiden toteutuminen lähellä ja kaukana	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Ihmisoikeus-etiikka
T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään	S1-S4 Sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkitysten pohtiminen	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vaikuttamisen keinojen tunteminen

5. luokka

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy	Arvioinnin kohteet oppiaineessa
T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin	S1-S4 Erialaisten näkökulmien arvostaminen Oman näkemyksen erittely ja perustelevinen Oikeudenmukaisuus Vapaus ja vastuu Ajattelun-, sanan- ja uskonnonvapaus Arvot ja normit Yhdenvertaisuus, onnellisuus, hyvä elämä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Käsitteiden hallinta ja soveltaminen
T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita	S1-S4 Tiedonkäsitys: ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Väitteiden ja perustelujen tunnistaminen ja arviointi

	luulemisen merkitysten pohtiminen	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	
T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan	S1-S3 Oman näkemyksen erittely ja perusteleva	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Päätelytaidot
T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta	S1-S3 Tekojen tarkoitusten ja seurausten eettinen arviointi Luonnon tulevaisuus, kestävä kehitys	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Vastuullisen toiminnan tunteminen
T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.	S2-S4 Maailman kulttuuriperintö Suomalainen kulttuuri ja kristinuskon vaikutus tapoihin ja perinteisiin Kulttuurivähemmistöt Monikulttuurisuus	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tietojen ja käsitteiden hallinta
T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään	S1-S4 Erilaisiin aika-, luonto- ja tietokäsityksiin tutustuminen Erilaiset maailmankatsomukset; tieteellinen, uskonnollinen, ateistinen jne.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Tietojen ja käsitteiden hallinta
T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan	S1-S4 Oman identiteetin tarkastelu; minä perheenjäsenenä, oppilaana, ystävänä jne.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Oppimaan oppimisen taidot
T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja	S1-S3 Erilaisten näkökulmien arvostaminen Oman näkemyksen erittely ja perusteleva	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja	Vuorovaikutustaidot ja toiminta ryhmän jäsenenä

		kestävän tulevaisuuden rakentaminen	
T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia	S3 YK:n ihmisoikeuksien julistus Lasten oikeudet ja niiden toteutuminen lähellä ja kaukana	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Ihmisoikeus-etiikka
T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään	S1-S4 Sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkitysten pohtiminen	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vaikuttamisen keinojen tunteminen

6. luokka: opetuksen tavoitteet sekä arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin	S1-S4 Erialaisten näkökulmien arvostaminen Oman näkemyksen erittely ja perusteleminen Oikeudenmukaisuus Vapaus ja vastuu Ajattelun-, sanan- ja uskonnonvapaus Arvot ja normit Yhdenvertaisuus, onnellisuus, hyvä elämä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa selittää muutamia keskeisiä etiikan käsitteitä ja jäsentää niiden avulla joitakin elämässä kohtaamia eettisiä tilanteita.
T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja	S1-S4 Tiedonkäsitys: ymmärtämisen,	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Väitteiden ja perustelujen	Oppilas osaa löytää keskustelusta väitteitä ja niiden

arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita	tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkitysten pohtiminen	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	tunnistaminen ja arviointi	perusteluja sekä pohtia perustelujen asiaankuuluvuutta.
T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan	S1-S3 Oman näkemyksen erittely ja perusteleminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Päätelytaidot	Oppilas osaa tunnistaa virhepäätelyä ja korjata sen pohjalta omaa ajatteluaan.
T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta	S1-S3 Tekojen tarkoitusten ja seurausten eettinen arviointi Luonnon tulevaisuus, kestävä kehitys	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Vastuullisen toiminnan tunteminen	Oppilas osaa kuvata, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen sekä kertoa, mitä se tarkoittaa omassa toiminnassa.
T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.	S2-S4 Maailman kulttuuriperintö Suomalainen kulttuuri ja kristinuskon vaikutus tapoihin ja perinteisiin Kulttuurivähemmistöt Monikulttuurisuus	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta.
T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään	S1-S4 Erilaisiin aika-, luonto- ja tietokäsityksiin tutustuminen Erilaiset maailmankatsomukset ; tieteellinen, uskonnollinen, ateistinen jne.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä joitakin katsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä.
T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan	S1-S4 Oman identiteetin tarkastelu; minä perheenjäsenenä, oppilaana, ystävänä jne.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa opiskeluun liittyviä tavoitteita, pyrkii toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioi niiden toteutumista sekä yksin että ryhmässä.

T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja	S1-S3 Erialaisten näkökulmien arvostaminen Oman näkemyksen erittely ja perusteleminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus taidot ja toiminta ryhmän jäsenenä	Oppilas ilmaisee omaa katsomuksellista ajatteluaan rakentavasti ja osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja kannanottoja.
T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia	S3 YK:n ihmisoikeuksien julistus Lasten oikeudet ja niiden toteutuminen lähellä ja kaukana	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Ihmisoikeus-etiikka	Oppilas tietää YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista.
T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään	S1-S4 Sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkitysten pohtiminen	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vaikuttamisen keinojen tunteminen	Oppilas osaa etsiä ja kuvata joitakin vastuullisen vaikuttamisen keinoja.

HISTORIA

5. luokka

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet historiassa
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1-S2 Historiaa ovat kaikki menneisyyden tapahtumat. Historia on todellisuutta, mikä kerran on tapahtunut.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	

	Historia on menneisyyttä tutkiva tiede. Historia on ihmisen toimintaa ja tekoja, joista on jäänyt merkkejä ja todisteita jälkipolville, jotka tutkivat ja tulkitsevat niitä. Suomen kansan historia kertoo oman maamme menneisyydestä. Yleinen historia on Euroopan ja muiden maiden historiaa.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	
Tiedon hankkiminen menneisyydestä			
T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä	S1-S2 Historia on historiantutkimuksen lähteiden (muistelujen, kirjoitusten, esineiden, kuvien ja rakennetun ympäristön merkityksien) kriittistä tulkintaa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Historian tietolähteiden tunnistaminen
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden	S1-S2 Historia on aina tulkinnallista. Historiantutkimuksen kohteena ovat myös menneiden aikojen arvot, asenteet, aatteet ja mentaliteetit.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Historiatiedon tulkinnallisuuden havaitseminen
Historian ilmiöiden ymmärtäminen			

T4 auttaa oppilasta hahmottamaan erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä	S1-S2 Jääkausi Esihistoriallisen ajan jaksot kivikaudesta rautakauteen (sekä maailman- että Suomen historiassa) Suurten jokilaaksojen ensimmäiset korkeakulttuurit ja kaupungit: Kaksoisvirranmaa (Mesopotamia) ja Egypti Antiikin Egyptin yhteiskunta ja kulttuuri Antiikin Kreikan ja Rooman yhteiskunta ja kulttuuri	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Kronologian ymmärrys
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja	S1-S2 Ihmisen kehitys Maapallon asuttaminen Suomen asuttaminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Historiallinen empatia
T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille	S1- S2 Kivikauden ihmisten elinolot ja elintavat Pohjolassa ja niissä tapahtuneet muutokset pronssin ja raudan keksimisen seurauksena Maanviljelyn aloittamisen, pyörän ja kirjoitustaidon keksimisen vaikutukset ihmisen elämään	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen historiassa
T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä	S1-S2	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen,	Muutoksen hahmottaminen

ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille	Omat juuret, oman perheen historia sekä kotiseudun historiaan tutustuminen Oman koulun historia Paikallishistoria osana Suomen historian vaiheita	vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	
T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa	S1-S2 Antiikin yhteys ja perintö nykyajassa	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Jatkuvuuden tunnistaminen
Historiallisen tiedon käyttäminen			
T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä	S1-S2 Kivikauden ihmisten elinolot ja elintavat Pohjolassa ja niissä tapahtuneet muutokset pronssin ja raudan keksimisen seurauksena Maanviljelyn aloittamisen, pyörän ja kirjoitustaidon keksimisen vaikutukset ihmisen elämään	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Syy- ja seuraussuhteen kuvaileminen
T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä	S1-S2 Historia on historiantutkimuksen lähteiden (muistelujen, kirjoitusten, esineiden, kuvien ja rakennetun	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tulkintojen selittäminen

	ympäristön merkityksien) kriittistä tulkintaa. Tiedonhaku, tiedon luotettavuuden arviointi	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	
T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa	S1-S2 Oppilas ymmärtää paremmin ympäröivää maailmaa. Kun oppilas ymmärtää, mitä on ollut ja tapahtunut ennen häntä, hän ymmärtää nykyaikaa, kulttuuria ja itseään entistä paremmin. Historian tapahtumien valossa voi pohtia omia arvoja ja asenteitaan.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Ihmisen toiminnan selittäminen

6. luokka: opetuksen tavoitteet sekä arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet historiassa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet				
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S3-S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys		Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

		L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen		
Tiedon hankkiminen menneisyydestä				
T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä	S3-S5 Historia on historian tutkimuksen lähteiden (muistelujen, kirjoitusten, esineiden, kuvien ja rakennetun ympäristön merkityksien) kriittistä tulkintaa. Tiedonhaku, tiedon luotettavuuden arviointi	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Historian tietolähteiden tunnistaminen	Oppilas osaa ohjatusti etsiä historiatietoa erilaisista tietolähteistä.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden	S3-S5 Erilaiset tulkinnat historiallisista tapahtumista sekä niiden syistä ja seurauksista Tiedon luotettavuuden arviointi	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Historiatiedon tulkinnallisuuden havaitseminen	Oppilas osaa erottaa toisistaan faktaa ja tulkinnan.
Historian ilmiöiden ymmärtäminen				
T4 auttaa oppilasta hahmottamaan erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä	S3-S5 Keskiaika: Keskiaikainen feodaalisyhteiskunta, linnat, ritarit ja läänitykset Ristiretket, luostarit	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Kronologian ymmärrys	Oppilas tunnistaa keskeiset historiaan liittyvät ajan jäsentämis muodot ja osaa antaa esimerkkejä eri aikojen yhteiskunnille ja aikakausille

	Keskiaikainen kaupunki ja kaupankäynti Keskiaikainen elämäntapa Kirjoitetut historian lähteet Uuden ajan murrosvaihe: löytöretket ja uudet merimahdit kirjapainotaito yhteiskunnallisen muutoksen leimallisimmat piirteet 1600- ja 1700-luvuilla: Itsevaltius (Aurinkokuningas), valistus, tieteellisen maailmankuvan synty, Ranskan suuri vallankumous, ensimmäisten nykyisten valtioiden synty (Hollanti, Englanti, Venäjä, Ruotsi, Ranska), tavallisen kansan elämää uuden ajan alussa Suomi osana Ruotsia: Historiallinen aika alkaa Suomessa Kristinuskon tulo Suomeen Suomen liittäminen Ruotsin yhteyteen - Pähkinäsaaren rauhan rajan			ominaisista piirteistä.

	merkitys idän ja lännen välillä Elinkeinot, sääty-yhteiskunta Kustaa Vaasan aika ja uudistukset Veljesriitojen seuraukset, nuijasota Suomalaiset 30-vuotisessa sodassa Pietari Brahen aika Suomessa Suomen ja suomalaisten asemanousevan suurvallan, Venäjän naapurissa			
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja	S3-S5 Esim. Ristiretket Veljesriidat ja nuijasota Ranskan suuri vallankumous	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Historiallinen empatia	Oppilas pystyy eläytymään menneen ajan ihmisen asemaan ja nimeämään tämän toiminnan motiiveja.
T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille	S3-S5 Eurooppalaisen ihmisen maailmankuva ja arvojen muutokset keskiajan ja uuden ajan taiteessa: renessanssi taiteessa, reformaatio uskonnossa, maailmankuvan	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen historiassa	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteista.

	avartuminen tieteessä Uuden ajan murros Suomessa: ihmisen maailmankuvan ja arvojen muutokset keskiajan ja uuden ajan taiteessa			
T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille	S3-S5 Yleinen historia: Uskontojen vaikutukset ihmisten elämään ja ihmisten eriarvoinen yhteiskunnallinen asema keskiajan Euroopassa Löytöretkien seuraukset Suomen historia: Keskiaikainen maailmankuva ja kirkon vahva vaikutus ihmisten elämässä Elämää keskiaikaisissa kylissä ja kaupungeissa Elämää kuninkaan alamaisina ja suurvallan asukkaina 1500 - 1700-luvuilla Paikallishistoria osana Suomen historian vaiheita	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Muutoksen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata muutoksia ja kertoa, miksi muutos ei ole sama kuin edistys. Oppilas osaa kuvata joidenkin esimerkkien avulla, miten muutos ei ole merkinnyt samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmista.
T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan	S3-S5 Reformaation ja modernin tieteen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Jatkuvuuden tunnistaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä

jatkuvuuksia historiassa	syntymisen vaikutukset	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen		ilmiöiden jatkuvuudesta eri aikakaudesta toiseen.
Historiallisen tiedon käyttäminen				
T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä	S3-S5 Esim. Renessanssi Kirjapainotaito Löytöretket Maailmankuvan avartuminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Syy- ja seuraussuhteen kuvaileminen	Oppilas osaa kuvailla pääpiirteissään joidenkin historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita.
T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä	S3-S5 Historia on historiantutkimuksen lähteiden (muistelujen, kirjoitusten, esineiden, kuvien ja rakennetun ympäristön merkityksien) kriittistä tulkintaa. Tiedonhaku, tiedon luotettavuuden arviointi	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Tulkintojen selittäminen	Oppilas osaa selittää joidenkin esimerkkien avulla, miksi sama tapahtuma tai ilmiö voidaan tulkita eri tavoin.
T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa	S3-S5 Oppilas ymmärtää paremmin ympäröivää maailmaa. Kun oppilas ymmärtää, mitä on ollut ja tapahtunut ennen häntä, hän ymmärtää nykyaikaa, kulttuuria ja itseään entistä paremmin. Historian tapahtumien valossa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön eri toimijoiden kannalta.

	voi pohtia omia arvoja ja asenteitaan.			

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 5-6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Historian opiskelu on hyvä aloittaa perehtymällä historian tiedon luonteeseen oppilaan suvun tai lähiyhteisön menneisyyden avulla. Kiinnitetään huomiota Oripään ja lähiseutujen vaiheisiin soveltuvisissa kohdissa. Sisältöalueet voidaan käsitellä joko kronologisesti tai temaattisesti. Historian aikakausijaottelut menneisyyden hahmottamisen apukeinona käydään läpi alussa ja pitkin matkaa, unohtamatta jaottelujen olevan myöhempien aikojen ihmisten keksintöä.

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty: Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn. Tutustutaan jokilaaksojen korkeakulttuureihin.

S2 Vanha aika ja antiikin perintö: Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan länsimaisen kulttuurin muotoutumisen peruskivinä. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

S3 Keskiaika: Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuuriin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

S4 Uuden ajan murrosvaihe: Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin. Tuodaan esille kirjapainotaidon, löytöretkien ja tähtitieteen läpimurtojen merkitys ihmisen maailmankuvan muutoksessa ja tiedonvälityksen läpimurrossa sekä taidekäsityksen muuttuminen renessanssin myötä. Tutustutaan itsevaltiuteen yhtenä yhteiskuntakokeiluna.

S5 Suomi osana Ruotsia: Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla. Kiinnitetään huomiota suomalaisen yhteiskunnan alkujuuriin Ruotsin vallan taholta toimeenpantujen uudistusten (esim. uskonpuhdistus ja Pietari Brahen aika) kannalta.

YHTEISKUNTAOPPI

5-6. luokka: opetuksen tavoitteet sekä arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet				
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan	S1-S4			Motivaation kehittymistä ei

ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana	Mikä yhteiskunta on? Mitä yhteiskuntaoppi on? Suomalainen yhteiskunta - erilaiset yksilöt, erilaiset perheet ja eri lähiyhteisöt			käytetä arvosanan muodostamisessa. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1-S4 Kiusaamisen estäminen Vuorovaikutustaidot	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu		Eettistä arviointikykyä ei käytetä arvosanan muodostamisen periaatteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys				
T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita	S1-S3 Lähiyhteisön ja -ympäristön turvallisuus ja viihtyisyys: suvaitsevaisuus, tasa-arvo, liikenne, paloturvallisuus, kemikaalit, ensiapu, kierrätys Turvataitokasvatus	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Yhteisten sääntöjen ja tasa-arvon periaatteiden tarkastelu	Oppilas osaa selittää yhteisten sääntöjen merkityksen ja toimia niiden mukaisesti. Oppilas osaa perustella, miksi ihmisoikeudet ovat tärkeitä ja mihin oikeusjärjestelmää tarvitaan.
T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa	S1-S4 Mainonta Viihde Kuvanlukutaito	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintä- teknologinen osaaminen	Median roolin tarkastelu	Oppilas osaa kuvailla, millainen merkitys medialla on hänen omassa elämässään ja miten erilaisia medioita voidaan käyttää vaikuttamisen välineenä.

T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työntöön ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään	S1, S4 Työnteko ja erilaiset ammatit Yritykset ja työpaikat Vierailut yrityksiin ja työpaikoille Alkutuotanto, teollisuus, palvelut Lama, nousukausi Työttömyys Rahan kierto yhteiskunnassa Verot	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Työntöön ja yrittäjyyden merkityksen tarkastelu	Oppilas osaa antaa esimerkkejä työntöön ja yrittäjyyden merkityksestä perheen toimeentulon lähteenä ja yhteiskunnan toimivuuden perustana.
T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä	S1-S3 Oma mielipide ja sosiaalinen mielipide Keskustelutaidot Mielipidekirjoituksen tekeminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Erialaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoitusperien hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä.
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen				
T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä	S1, S3 Mitä demokratia on? Demokraattisen toiminnan arvot ja perusperiaatteet - ihmisoikeudet, tasa-arvo, yhdenvertaisuus, suvaitsevaisuus Pohjoismainen yhteiskunta: erilaiset yksilöt, erilaiset perheet, eri lähiyhteisöt	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Demokraattisen vaikuttamisen perustaitojen sekä yhteisössä toimimisen tietojen ja taitojen soveltaminen käytännössä	Oppilas osaa soveltaa demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja, kuten kuuntelemista, kantaa ottamista, sopeutumista enemmistö-päätöksiin sekä vaikuttamista lähiyhteisössä.

	Vähemmistöt, erilaiset kulttuurit Lapsen oikeudet ja velvollisuudet Aikuisten oikeudet ja velvollisuudet Lasten asema eri puolilla maailmaa Yhteisen päätöksenteon harjoittaminen demokratiassa: miten asioista päätetään? Meidän perhe, meidän luokka, meidän koulu, meidän kunta, Suomi, valtioiden väliset suhteet, EU, YK Mielipiteen ilmaisu rakentavasti Väittelytaidot Lyhyen puheen pitäminen Kokoustekniikka			
T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja	S1, S4 Oma rahankäyttö ja vastuullinen kuluttaminen Oman ajankäytön hallinta Rahan ansaitseminen Säästäminen Yksilön ja yhteisöjen velanotto Oma budjetti ja perheen budjetti	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	Rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteiden soveltaminen	Oppilas osaa perustella omaan rahankäyttönsä sekä kuluttamiseen liittyviä ratkaisuja sekä pystyy kertomaan, millaisia muihin ihmisiin sekä ympäristöön ulottuvia vaikutuksia hänen kuluttamis-päätöksillään on.
T9 kannustaa oppilasta erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median	S1, S3 Median vastuullinen käyttö (sanomalehdet, tv,	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Mediataidot	Oppilas osaa käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja

käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla	radio, internet, sosiaalinen media) Medialukutaito Tiedonvälitys ja tiedon eri lähteet Ikäraajat Ajankohtaisten asioiden seuraaminen	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintä- teknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen		toiminnan välineenä sekä pohtia sen käyttämiseen liittyviä turvallisuusnäkökulmia.

Yhteiskuntaopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 5-6

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta: Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa, yhteistyössä paikallisten yrittäjien ja yhteisöjen kanssa.

S2 Demokraattinen yhteiskunta: Perehdytään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, sekä harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. Oripään koulun oppilaskunta ja siihen liittyvät oppilaskuntavaalit ovat hyvä tapa tutustua demokratiaan käytännössä. Opetuksessa tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta. Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen: Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Oripään koulun oppilaskunta ja oppilaskunnan hallituksen henkilövalintoihin liittyvät oppilaskuntavaalit ovat hyvä tapa harjoitella vaikuttamista paikallistasolla. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta: Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä. Perehdytään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen, sekä säästämiseen ja kestävään kuluttamiseen. Lisäksi tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin. Ollaan mukana Yrityskylässä ja vastaavissa oppimisympäristöissä.

MUSIIKKI

Musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
Osallisuus		
T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään	S1-S4	L2, L6, L7
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä tuottaminen		
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä	S1-S4	L2
T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen	S1-S4	L1, L2
T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä	S1-S4	L2
T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä	S1-S4	L1, L2, L5, L6
Musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 5-6		
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito		
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta	S1-S4	L2
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä	S1-S4	L4
Hyvinvointi musiikissa		
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1-S4	L3
Oppimaan oppiminen musiikissa		
T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	S1-S4	L1

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälisessä työskentelyssä.

S1 Miten musiikissa toimitaan: Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyyn monipuolinen kehittäminen.

S2 Mistä musiikki muodostuu: Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa: musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4 Ohjelmisto: Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Sisältö 3.-4. lk: Pohjoismainen musiikki

- Laulaminen
osa juhlalauluista ulkoa
- Soittaminen
esim. nokkahuilu, kannel, ukulele, rummut, sähköbasso
- Kuunteleminen
äänien kuunteleminen ja luokittelu
esim. rock, pop, rap, klassinen
- Musiikillinen ilmaisu
laulaen soittaen, liikkuen, keskustelua musiikista
- Rytm
tahtilajit, rytmimerkkien toistaminen ja merkitseminen
- Sointiväri
orksesterisoittimia, äänenvärin kuvailua
- Muoto
säe, säkeistö, kysymys-vastaus, AB,ABA
- Melodia ja harmonia
G-avain, nuottinimet
- Dynamiikka
pp-p-f-ff, crescendo-diminuendo

Sisältö 5.-6. lk: Eurooppalainen musiikki

- Laulaminen
eri musiikin tyylejä ja -lajeja, osa juhlalauluista ulkoa
- Soittaminen
nokkahuilu, bändisoittimet
- Kuunteleminen
esim. rock, pop, rap, klassinen
- Musiikillinen ilmaisu
luo ryhmässä teoksen
- Rythmi
tanssirytmijä, pop- ja rockmusiikin rytmikka
- Sointiväri
sähköiset soittimet
- Muoto
teema ja muunnelmat, kysymys-vastaus -blues
- Melodia ja harmonia
duuri- ja mollisoinnut säestyksessä, sävellajeja
- Dynamiikka
pp-p-f-ff, crescendo-diminuendo

Musiikin arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/ arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö- alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvion ”hyvä” / arvosanan kahdeksan osaaminen
Osallisuus			
T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään.	S1-S4	Musiikilliset yhteistyö- taidot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.
Musiikilliset taidot ja tiedot sekä luova tuottaminen			
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä	S1-S4	Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja -soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.
T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen	S1-S4	Musiikki- liikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen			
T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä	S1-S4	Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.
T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä	S1-S4	Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito			
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta	S1-S4	Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan.
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä	S1-S4	Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa			
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta.	S1-S4	Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.
T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	S1-S4	Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

KUVATAIDE

VUOSILUOKAT 3-4

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta. Opetuksessa tutustutaan mahdollisesti museoihin (Ateljeekoti Villa Ville) ja muihin paikallisiin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia lähiympäristössä.

Vuosiluokilla 3-4 oppilaat rikastuttavat omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen. Oripään koulussa oppilaita kannustetaan erilaisten kuvailmaisun keinojen kokeiluun ja harjoitteluun sekä kuvallisten taitojen tavoitteelliseen kehittämiseen. Opetuksessa tarkastellaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin vaikutuksia mielipiteisiin ja asenteisiin. Oppilaita ohjataan tutkimaan taiteilijoiden ja muun visuaalisen kulttuurin tekijöiden tavoitteita ja rooleja. Kuvien tuottamisen ja tulkinnan taitoja harjoitellaan hyödyntämällä vastuullisesti tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä. Vuosiluokilla 1-2 tutustutaan sisältöihin ja vuosiluokilla 3-4 sisältöjä kerrataan ja harjoitellaan laajemmin sekä osaamista syvennetään ja laajennetaan. Tutuksi tulee uusia kuvataiteen käsitteitä.

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet, sisältöalueet ja hyvän osaamisen kriteerit vuosiluokilla 3-4

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvän osaamisen kriteerit
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu				
Omat kuvakulttuurit (S1)	Tavoitteena on taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Havainnoiminen moniaistisesti.	Osa käyttää kuvallisen viestinnän välineitä ja ymmärtää visuaalista

Ympäristön kuvakulttuurit (S2) Taiteen maailmat (S3)	moniaistisesti sekä erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen.	Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Monilukutaito (4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Kuvallisten välineiden käyttäminen ja niistä huolehtiminen.	kulttuuria moniaistisesti.
	Tavoitteena on rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Oman mielipiteen ilmaiseminen ja sen perusteleminen.	Osaa keskustella omista ja toisten tekemistä kuvista sekä perustella omia taidenäkemyksiään. Osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ilmaistessaan ajatuksiaan.
	Tavoitteena on innostaa havaintojen ja ajatusten ilmaisemiseen kuvallisesti sekä muita työtapoja käyttäen.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Ajatusten ilmaiseminen kuvallisesti hyödyntäen muita työtapoja.	Osaa antaa kuvallisen muodon ajatuksilleen, tunteilleen ja mielikuvilleen sekä muuntaa havaintojaan kuviksi.
Kuvallinen tuottaminen				
Omat kuvakulttuurit (S1) Ympäristön kuvakulttuurit (S2) Taiteen maailmat (S3)	Tavoitteena on erilaisten materiaalien ja tekniikoiden kokeileminen ja käyttäminen monipuolisesti sekä kuvan tekemisen taitojen harjaannuttaminen.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Osaa huolehtia työvälineistä ja materiaaleista sekä kokeilee innokkaasti uusia tekniikoita.	Osaa käyttää keskeisiä välineitä ja tekniikoita omassa kuvan tekemisessään sekä käyttää luonnostelua työskentelynsä apuna.
	Tavoitteena on ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Itsenäinen työskentely ja yhteistyö muiden kanssa.	Osaa työskennellä yksin ja vuorovaikutuksessa muiden kanssa

	kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Itsearviointi.	kehittäen kuvallisia taitojaan. Osaa arvioida omaa osaamistaan ja työskentelyään.
	Tavoitteena on tutustuminen kuvallisen viestinnän tapoihin ja kuvallisen vaikuttamisen keinojen käyttäminen.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Monilukutaito (L4) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Kuvallisen vaikuttamisen keinot ja tavat.	Oppilas osaa hyödyntää kuvissaan ja ilmaisussaan kuvallisia keinoja ja tapoja tarkoituksenmukaisesti.
Visuaalisen kulttuurin tulkinta				
Omat kuvakulttuurit (S1) Ympäristön kuvakulttuurit (S2) Taiteen maailmat (S3)	Tavoitteena on kuvien tarkastelu eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä todellisuuden ja fiktion suhteen pohtiminen.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Ajattelu ja pohtiminen Todellisuuden ja fiktion erottaminen Kuvien tarkasteleminen	Osaa havaita ja arvioida todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja ja tuo sen esille. Osaa perustella näkemyksiään.
	Tavoitteena on tarkastella taidetta teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmasta sekä historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutus kuvaan ja kuvataiteeseen.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Erilaisten näkökulmien ymmärtäminen ja hahmottaminen. Ymmärtää erilaisten tekijöiden vaikutus kuvataiteeseen.	Oppilas tarkastelee teosta eri näkökulmista ja ymmärtää historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutuksen kuvataiteeseen.

	Tavoitteena on innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Eri kuvailmaisutapojen kokeileminen.	Oppilas kokeilee innokkaasti erilaisia kuvailmaisun tapoja ja toteuttaa niitä omissa kuvissaan.
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen				
Omat kuvakulttuurit (S1) Ympäristön kuvakulttuurit (S2) Taiteen maailmat (S3)	Tavoitteena on keskustella taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.	Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Monilukutaito (L4) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Keskusteleminen arvoista. Oman mielipiteen ilmaiseminen. Tunnistaa ja arvioida esteettisiä ja eettisiä arvoja omassa lähiympäristössä ja koulussa.	Oppilas tuo esille omia näkemyksiään ja osallistuu keskusteluun aktiivisesti. Osaa kuunnella muita. Oppilas tunnistaa ja arvioi esteettisiä ja eettisiä arvoja omassa lähiympäristössä ja koulussa.
	Tavoitteena on kulttuurisen moninaisuuden huomioiminen ja kestävä kehityksen huomioiminen valittaessa kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Monilukutaito (L4) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Kestävä kehityksen toteuttaminen. Kulttuurisen moninaisuuden huomioiminen.	Oppilas toteuttaa kestävä kehityksen periaatteita toimintatavoissaan ja huomioi ne osana kuvailmaisun sisältöjä.

KUVATAITEEN SISÄLTÖALUEET

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia

kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

VUOSILUOKAT 5-6

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet, sisältöalueet ja hyvän osaamisen kriteerit vuosiluokilla 5-6

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvän osaamisen kriteerit (POPS 2014)
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu				
Omat kuvakulttuurit (S1) Ympäristön kuvakulttuurit (S2) Taiteen maailmat (S3)	Tavoitteena on taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen moniaistisesti sekä erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Monilukutaito (4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen.	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä.
	Tavoitteena on rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen.	Oppilas osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti.

		Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)		
	Tavoitteena on innostaa havaintojen ja ajatusten ilmaisemiseen kuvallisesti sekä muita työtapoja käyttäen.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen.	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja.
Kuvallinen tuottaminen				
Omat kuvakulttuurit (S1) Ympäristön kuvakulttuurit (S2) Taiteen maailmat (S3)	Tavoitteena on ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen.	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan.
	Tavoitteena on tutustuminen kuvallisen viestinnän tapoihin ja kuvallisen vaikuttamisen keinojen käyttäminen.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Monilukutaito (L4) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Kuvailmaisun taitojen kehittäminen. Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen.	Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä. Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään.
Visuaalisen kulttuurin tulkinta				
Omat kuvakulttuurit (S1)	Tavoitteena on kuvien tarkastelu eri lähtökohdista ja eri	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	Kuvien tarkastelu.	Oppilas osaa tarkastella sisällön,

Ympäristön kuvakulttuurit (S2) Taiteen maailmat (S3)	yhteyksissä sekä todellisuuden ja fiktion suhteen pohtiminen.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)		muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan.
	Tavoitteena on tarkastella taidetta teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmasta sekä historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutus kuviin ja kuvataiteeseen.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Monilukutaito (L4) Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen.	Oppilas osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa.
	Tavoitteena on innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan.		Kuvailmaisun tapojen käyttäminen.	Oppilas osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia.
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen				
Omat kuvakulttuurit (S1) Ympäristön kuvakulttuurit (S2) Taiteen maailmat (S3)	Tavoitteena on keskustella taiteesta, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.	Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Monilukutaito (L4) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Arvojen tarkasteleminen.	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteesta, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.
	Tavoitteena on kulttuurisen moninaisuuden huomioiminen ja kestävä kehityksen huomioiminen valittaessa kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Monilukutaito (L4)	Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta.	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia.

		Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)		

KUVATAITEEN SISÄLTÖALUEET

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

KÄSITYÖ

Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 3

Rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön. (T1)

Ohjata oppilasta kokonaisen käsityöprosessin toteuttamiseen. (T2)

Opastaa oppilasta esittämään omia ideoita kuvallisesti. (T2)

Ohjata oppilasta kertomaan työn tekemisestä ja valmiista tuotteesta. (T2)

Opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuote tai -teos. (T3)

Ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti. (T4)

Kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjännitteisesti ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä. (T5)

Ohjata oppilasta arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia. (T7)

Herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti. (T8)

Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 4

Vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön. (T1)

Ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi. (T2)

Opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos. (T3)

Ohjata oppilasta kokonaisen käsityöprosessin toteuttamisessa. (T3)

Ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti. (T4)

Kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjännitteisesti ja huolehtimaan turvallisesta työskentelystä. (T5)

Ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia. (T7)

Herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti. (T8)

Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 5

Vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön. (T1)

Ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja ohjata oppilasta harjoittelemaan prosessin dokumentointia. (T2)

Opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin. (T3)

Ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti. (T4)

Kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjännitteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta

työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä. (T5)

Opastaa oppilasta harjoittelemaan tieto- ja viestintäteknologiaa käyttöä käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa. (T6)

Ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia. (T7)

Herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti. (T8)

Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 6

Vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön. (T1)

Ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi. (T2)

Opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin. (T3)

Ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti. (T4)

Kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjännitteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä. (T5)

Opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa. (T6)

Ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia. (T7)

Herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti. (T8)

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia, jotka sisältävät ajankohtaisia ja monipuolisia oppimistehtäviä eri vuosiluokille. Sisällöissä toteutetaan käsityöllisin keinoin erilaisten materiaalien ja työmenetelmien tuntemista, ymmärtämistä ja ennakkoluulotonta soveltamista, muissa oppiaineissa ja oppimisympäristöissä opittua hyödyntäen.

S1 Ideointi: Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyynejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

S2 Suunnittelu: Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

S3 Kokeilu: Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

S4 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

S5 Soveltaminen: Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

S6 Dokumentointi ja arviointi: Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Käsityön tavoitteisiin liittyvät sisällöt vuosiluokalla 3

S1 Ideointi: Ideoinnissa hyödynnetään moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuvioita, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Mahdollisuuksien mukaan integroidaan muiden oppiaineiden kanssa ja hyödynnetään ajankohtaisia teemoja.

S2 Suunnittelu: Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan kuvallisen suunnitelman tekemistä.

Valmistustekniikat esimerkiksi

OMPELU

- ompelukoneen oikea ja turvallinen käyttö
- sauma, saumanvarat, päärme ja huolittelu
- kankaan koristelu ommellen ja painamalla
- napinompelu

PUU

- mittaaminen ja merkitseminen suorakulmalla
- suoraan sahaus
- viilaus ja hionta
- tutustutaan eri liittämistapoihin esim. naulaus ja liimaaminen
- tutustutaan eri pintakäsittelytapoihin esim. petsaus ja öljyminen

S3 Kokeilu: Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja.

S4 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita.

S5 Soveltaminen: Työskennellessä tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään turvalliseen työskentelykulttuuriin.

- ompelukoneen oikea ja turvallinen käyttö
- akkukäyttöisten sähkölaitteiden turvallinen käyttö

S6 Dokumentointi ja arviointi: Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta. Tuotteen valmistumisen jälkeen tuotteesta ja sen tekemisestä kerrotaan.

Käsityön tavoitteisiin liittyvät sisällöt vuosiluokalla 4

S1 Ideointi: Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä.

S2 Suunnittelu: Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman tekemistä sanallisesti ja visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä.

Valmistustekniikat esimerkiksi

- edellisten vuosien tekniikoiden varmentaminen ja vahvistaminen

OMPELU

- kaava ja kaavamerkit

NEULONTA

- neuleen alkeet
- oikea silmukka, edestakaisneule

MUU

- muita tekniikoita mahdollisuuksien mukaan esim. huovutus, tilkkutyö, virkkaus,

PUU

- hionta
- maalaus ja lakkaus

METALLI

- tutustutaan metalliin materiaalina
- pakotus, taittelu, poraaminen

ELEKTRONIIKKA

- yksinkertainen harjoitus

S3 Kokeilu: Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä

eteenpäin.

S4 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita.

S5 Soveltaminen: Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

S6 Dokumentointi ja arviointi: Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Käsityön tavoitteisiin liittyvät sisällöt vuosiluokalla 5

S1 Ideointi: Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä.

S2 Suunnittelu: Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Valmistustekniikat esimerkiksi

OMPELU

- koneompelu
- koneompelun peruskäsitteet
- yksinkertaisen kaavan piirtäminen ja käyttö sekä kaavamerkit KE, KT, LS ja taite
- nauha- tai kuminauhakujan tekeminen

NEULONTA

- neuleen silmukoiden luominen ja päättäminen
- oikea ja nurja silmukka

MUU

- virkkauksen kiinteä silmukka ja pylväs
- kone- tai käsikirjonta sekä mahdollisuuksien mukaan muita tekniikoita (huovutus, painanta)

PUU

- muotosahaus
- puukolla vuoleminen
- ruuviliitos
- pyörötappiliitos
- höylän säätö ja höyläys
- hionta
- maalaaminen

ELEKTRONIIKKA

- yleisimmät komponentit ja niiden merkitys
- juottaminen
- avoin ja suljettu virtapiiri

S3 Kokeilu: Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien

tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

S4 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

S5 Soveltaminen: Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Pehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

S6 Dokumentointi ja arviointi: Tieto- ja viestintäteknologiaa harjoitellaan käyttämään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Käsityön tavoitteisiin liittyvät sisällöt vuosiluokalla 6

S1 Ideointi: Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

S2 Suunnittelu: Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Valmistustekniikat esimerkiksi

OMPELU

- koneompelu, ompelukoneen huolto
- vaateen valmistus

NEULONTA

- suljettu neule
- nelitahokavennus

PUU

- saranointi
- tavallisimmat puun liitostavat
- hionta
- lakkaaminen ja maalaminen

ELEKTRONIIKKA

- elektroniikkarakentelu komponenteista
- kotelointi

S3 Kokeilu: Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta

kehitetään vielä eteenpäin.

S4 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

S5 Soveltaminen: Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Pehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

S6 Dokumentointi ja arviointi: Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Käsityön arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/ arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön	S1-S6		Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.
T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi	S1-S6	Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi	Oppilas osaa toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä dokumentointia prosessin eri vaiheista.
T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin	S1-S4	Tuotteen valmistaminen	Oppilas osaa valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaansa perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.
T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti	S3,S5	Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen	Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita. Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.
T5 kannustaa oppilasta toimimaan	S1-S5	Työskentelytaidot	Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti.

pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä			Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.
T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa	S1,S2,S6	Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjatusti käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.
T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia	S6	Oman ja muiden työn arviointi, vertaispalautteen antaminen	Oppilas osallistuu rakentavasti oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.
T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti	S1-S3, S5	Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta	Oppilas osaa ilmaista, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaaren.

LIIKUNTA

”Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen.”

Oppiaineen arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota/ arvosanaa kahdeksan varten

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysinen toimintakyky			
T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.	S1	Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia	S1	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.			
T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.	S1	Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.
T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.	S1	Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.	S1	Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa
T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä	S1	Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas on perusuimataitoinen (<i>Osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla</i>).
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.	S1	Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.
Sosiaalinen toimintakyky			
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.	S2	Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin	S2	Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä

periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.			vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.
Psyykinen toimintakyky			
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.	S3	Työskentelytaidot	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.	S3		Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

VUOSILUOKAT 3—4 ”LIIKUTAAN YHDESSÄ TOIMIEN JA TAITOJA HARJOITELLEN”

Opetuksen pääpaino on motoristen perustaitojen vakiinnuttamisessa ja monipuolistamisessa, sekä sosiaalisten taitojen harjoittelussa. Monipuolinen ja vuorovaikutuksellinen opetus tukee taitojen oppimista, oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen ja osallisuuteen, sekä luo valmiuksia liikunnalliseen elämäntapaan.

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvän osaamisen kriteerit
Fyysinen toimintakyky (S1)				
Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksuja ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä).	Tavoitteena on kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Osallistuminen ja yrittäminen	Oppilas osallistuu yleensä liikunnan opetukseen myönteisellä asenteella omien edellytystensä ja mahdollisuuksiensa mukaan.
Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelua ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua	Tavoitteena on ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Monilukutaito (L4)	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa. Kehotietoisuus suhteessa aikaan, tilaan ja voimaan.	Oppilas osaa hyvin suhteuttaa oman toimintansa kulloinkin käytössä olevaan tilaan, voimaan ja aikaan. Oppilas tunnistaa kehonsa eri puolet ja kehon eri osat.
	Tavoitteena on ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä eri	Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Tasapainotaidot Liikkumistaidot Välineenkäsittelytaidot	Oppilas osaa hyvin soveltaa tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikuntamuodoissa eri vuodenaikoina.

ja rytmin mukaan liikkumista.	vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.			
Tutustutaan monipuolisin ja turvallisin tehtävin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä.	Tavoitteena on ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.	Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Välineenkäsittelytaidot	Oppilas osaa hyvin käsitellä monipuolisesti erilaisia välineitä.
Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.	Tavoitteena on kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.	Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Nopeus Liikkuvuus Kestävyys Voima	Oppilas suoriutuu hyvin erilaisista fyysisiä ominaisuuksia vaativista tehtävistä.
	Tavoitteena on opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä.	Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Turvallinen toiminta vedessä Hyppääminen Uimataito	Oppilas osaa liikkua itsenäisesti vedessä monipuolisesti. Oppilas osaa hypätä jalat edellä uintisyyvyiseen veteen. Oppilas osaa uida valitsemallaan tekniikalla 25 m.
	Tavoitteena on ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.	Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas osaa toimia turvallisesti ja vastuullisesti muut oppilaat huomioiden.
Sosiaalinen toimintakyky (S2)				
Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta.	Tavoitteena on ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa, sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Pettymyksen sietokyky Joustavuus ja toiminta vuorovaikutustilanteissa Toisten huomioonottaminen	Oppilas osaa yleensä säädellä tunneilmaisuaan tilanteen vaatimalla tavalla. Oppilas huomioi hyvin kaikki ryhmänsä jäsenet ja on joustava erilaisissa tilanteissa.

	Tavoitteena on ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella, sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas on varustautunut liikuntatunnille oikein. Oppilas kannustaa kavereitaan ja kantaa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.
Psyykinen toimintakyky (S3)				
Opetukseen valitaan iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita kuten leikeissä, kisailuissa tai peleissä koetut tilanteet.	Tavoitteena on kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Työskentelytaidot	Oppilas osaa työskennellä itsenäisesti. Oppilas hoitaa hänelle osoitetut tehtävät.
	Tavoitteena on huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	Itsearviointitaidot	Oppilas osaa arvioida ja kuvailla omaa osaamistaan liikunnassa.

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–4

S1 Fyysinen toimintakyky: Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin.

S2 Sosiaalinen toimintakyky: Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

S3 Psyykinen toimintakyky: Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

VUOSILUOKAT 5—6 ”LIIKUTAAN YHDESSÄ TOIMIEN JA TAITOJA HARJOITELLEN”

Opetuksen pääpaino on edelleen motoristen perustaitojen vahvistamisessa ja monipuolistamisessa, sekä sosiaalisten taitojen vahvistamisessa. Näillä vuosiluokilla korostuu oppilaiden osallistaminen opetukseen, suunnitteluun ja toteutukseen. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun ja vastuulliseen toteuttamiseen esimerkiksi ohjaamalla omia liikuntatuokioita.

Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Opetuksen tavoitteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvän osaamisen kriteerit (POPS 2014)
Fyysinen toimintakyky (S1)				
Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksuja ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä).	Tavoitteena on kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Osallistuminen ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.
Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelun- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista.	Tavoitteena on ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Monilukutaito (L4)	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa. Kehotietoisuus suhteessa aikaan, tilaan ja voimaan.	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.
Tutustutaan monipuolisiin ja turvallisiin tehtäviin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä.	Tavoitteena on ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.	Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Tasapainotaidot Liikkumistaidot Välineenkäsittelytaidot	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.
Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.	Tavoitteena on ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.	Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Välineenkäsittelytaidot	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.

	Tavoitteena on kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.	Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Nopeus Liikkuvuus Kestävyys Voima	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.
	Tavoitteena on opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä.	Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Turvallinen toiminta vedessä Hyppääminen Uimataito	Oppilas on perusuimataitoinen. (Osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).
	Tavoitteena on ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.	Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.
Sosiaalinen toimintakyky (S2)				
Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta.	Tavoitteena on ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa, sekä säätelemään toimintaansa ja tunteilmaisuun liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Pettymyksen sietokyky Joustavuus ja toiminta vuorovaikutustilanteissa Toisten huomioonottaminen	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.
	Tavoitteena on ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella, sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6) Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.

Psyykinen toimintakyky (S3)				
Opetukseen valitaan iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita kuten leikeissä, kisailuissa tai peleissä koetut tilanteet.	Tavoitteena on kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2) Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot (L3)	Työskentelytaidot	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.
	Tavoitteena on huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä.	Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1) Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)	Itsearviointitaidot	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 5—6

S1 Fyysinen toimintakyky: Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekötaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisuuden ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. *Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!-n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.*

S2 Sosiaalinen toimintakyky: Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

S3 Psyykinen toimintakyky: Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

LIITE 3 PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄN OPPILAAN OMAN ÄIDINKIELEN OPETUKSEN TAVOITTEET, SISÄLLÖT JA OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI

Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 auttaa oppilasta kehittämään kuuntelemisen taitoja sekä rohkaista oppilasta kysymään ja esittämään ajatuksiaan ja kokemuksiaan ilman virheiden pelkoa	S1	L2
T2 virittää oppilaan uteliaisuutta ja kiinnostusta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöä kohtaan	S1	L2
T3 kannustaa oppilasta kielen ja mielikuvituksen sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen	S1	L2
Tekstien tulkitseminen		
T4 ohjata oppilasta luomaan myönteistä ja uteliasta suhtautumista lukemiseen sekä kannustaa omaehtoiseen lukemiseen kielitaidon mukaan	S2	L1, L4
T5 innostaa oppilasta peruslukutaidon sekä tekstien ymmärtämistaidon oppimiseen	S2	L1, L4
T6 ohjata oppilasta erilaisiin teksteihin tutustumisessa sekä niistä keskustelemisessä ajatusten ja kokemusten jakamiseksi	S2	L2, L4
Tekstien tuottaminen		
T7 auttaa oppilasta luomaan positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan	S3	L2
T8 ohjata oppilasta tutustumaan omakieliseen kirjoitusjärjestelmään sekä edistää kirjoittamisen perustaitoja	S3	L2, L5
T9 ohjata oppilasta harjoittelemaan tekstin tuottamista sekä rohkaista ilmaisemaan kirjallisesti ajatuksiaan ja havaintojaan kielitaidon mukaan	S3	L1, L2
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T10 rohkaista oppilasta käyttämään omaa äidinkieltään koulussa, kotona ja lähiympäristössä sekä ohjata havainnoimaan omaa kielenkäyttöään ja tutustumaan kielen perusrakenteisiin	S4	L1, L2, L3
T11 kannustaa oppilasta tutustumaan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön tapa- ja juhlaperinteisiin sekä ohjata käyttämään ja arvostamaan omakielistä kulttuuritarjontaa	S4	L2, L7
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		

T12 kannustaa oppilasta käyttämään omaa äidinkieltään erilaisissa opiskelutilanteissa	S5	L1, L2, L5
T13 rakentaa hyvä yhteistyö oman kielen opetuksen ja muun alkuopetuksen välille	S5	L1, L7

Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Oppilaan oman äidinkielen kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilaat voivat laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan kuuntelua ja suullista ilmaisua ryhmässä, kuten keskustelua, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Tutustutaan erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin ja ilmaisukeinoihin muun muassa leikkejä, pelejä ja draamaa hyödyntäen.

S2 Tekstien tulkitseminen: Tutustutaan erilaisiin teksteihin, kuten satuihin, kertomuksiin, runoihin, yksinkertaisiin tieto- ja mediateksteihin sekä kuviin. Harjoitellaan lukemista sekä kysymysten tekemistä ja niihin vastaamista erityisesti kertovien ja kuvaavien tekstien pohjalta. Keskustellaan teksteistä ja jaetaan kokemuksia niistä. Kartutetaan sana- ja ilmaisuvarantoa teksteihin tutustumalla.

S3 Tekstien tuottaminen: Tutustutaan kirjoitusjärjestelmän ominaispiirteisiin ja harjoitellaan kirjoittamista yksin ja yhdessä sekä leikitellään kielellä.

S4 Taito ymmärtää kieltä, kirjallisuutta ja kulttuuria: Havainnoidaan oman äidinkielen käyttöä kotona, koulussa ja lähiympäristössä sekä rohkaistaan käyttämään omaa äidinkieltä yhteistyössä muun alkuopetuksen kanssa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tutustutaan opiskelun kieleen ja harjoitellaan tiedonalojen kielen perusteita yhteistyössä muun alkuopetuksen kanssa.

OPPILAAN OMA ÄIDINKIELI VUOSILUOKILLA 3–6

Vuosiluokilla 3–6 erityisenä tehtävänä on oppia toimimaan aktiivisesti omalla äidinkielellä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilaat oppivat lukemaan erilaisia lukemistapoja käyttäen, jäsentämään lukemaansa ja jakamaan lukukokemuksiaan sekä kehittämään kirjoitusjärjestelmän hallintaansa. Oppilaat tutustuvat kielen keskeisiin ominaispiirteisiin. Oppilaat oppivat vertailemaan kieliä ja hyödyntämään kielitaitoa erilaisissa oppimisympäristöissä hankkimalla äidinkielen avulla tietoa eri oppiaineissa. Tavoitteena on syventää suhdetta omaan kieleen ja oppia arvostamaan eri kielten taitoa. Tavoitteena on myös oppia arvioimaan ja ohjaamaan omaa oppimista. Oppilaan opiskelumotivaatiota vahvistetaan yhteistyössä kotien ja kieliyhteisön kanssa.

Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 kannustaa oppilasta toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	L2
T2 kannustaa oppilasta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöön, myös ryhmä- ja vuorovaikutustilanteissa	S1	L2
T3 ohjata oppilasta arvioimaan omaa toimintaansa ja vastaanottamaan sekä antamaan palautetta siitä	S1	L1
Tekstien tulkitseminen		
T4 innostaa oppilasta omaehtoiseen lukemiseen ja omakielisten tekstien käyttöön kielitaidon mukaan	S2	L1, L4, L5
T5 ohjata oppilasta edistämään peruslukutaidon sujuvoitumista sekä tekstien ymmärtämisen taitoja ja lukemisen strategiataitoja	S2	L4, L5
T6 ohjata oppilaita käyttämään lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä keskustelemaan teksteistä	S2	L1, L2, L4
Tekstien tuottaminen		
T7 auttaa oppilasta kehittämään ilmaisuaan sekä positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan	S3	L2
T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan ja sujuvoittamaan kirjoittamisen perustaitoja sekä tekstien tuottamisen taitoa	S3	L1, L2, L5
T9 innostaa oppilasta edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista asiateksteissä ja kaunokirjallisissa teksteissä	S3	L1, L2
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T10 auttaa oppilasta ymmärtämään kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä pohtimaan äidinkielen merkitystä	S4	L1, L2
T11 ohjata oppilasta tutustumaan keskeisiin rakenteisiin	S4	L1, L2
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T12 ohjata oppilasta hyödyntämään oman äidinkielen taitoa kaikessa oppimisessa ja kehittämään eri tiedonalojen kieltä	S5	L1, L4
T13 tarjota oppilalle välineitä omakielisen tiedon etsimiseen, pohtimiseen ja arviointiin sekä tukea oppilasta omaksumaan itseohjautuva tapa opiskella omaa äidinkieltään	S5	L1, L4, L5

Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Oppilaan oman äidinkielen kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilaat voivat laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan yhteistyötaitoja, kuten kuuntelemista ja aloitteiden tekemistä sekä tehdä esityksiä hyödyntämällä omakielisen lähiympäristön ja median mahdollisuuksia. Harjoitellaan oman toiminnan arviointia ja palautteen vastaanottamista.

S2 Tekstien tulkitseminen: Työskennellään monipuolisesti erilaisten tekstien kanssa niin, että oppilaiden suhde omakieliseen tekstimaailmaan vahvistuu. Syvennetään lukemisen ja tekstien tulkinnan taitoa tutustumalla erilaisiin suullisiin ja kirjallisiin teksteihin, erityisesti kertoviin, kuvaaviin ja yksinkertaisiin kantaottaviin teksteihin. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, muun muassa kysymistä, silmäilyä ja tiivistämistä. Keskustellaan teksteistä, jaetaan lukukokemuksia ja syvennetään tuntemusta siitä, miten erilaiset tekstit rakentuvat. Kartutetaan sana- ja ilmaisuvaramia.

S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan kirjoittamisprosessin vaiheita sekä tekstin rakennetta. Harjoitellaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja sekä oman kielen oikeinkirjoituksen erityispiirteitä ja niiden käyttöä omassa tekstissä. Kirjoitetaan yksin ja yhdessä tekstejä sekä keskustellaan ja annetaan palautetta niistä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Ohjataan pohtimaan kulttuurisen identiteetin muodostumista sekä oman äidinkielen käyttöä kotona, koulussa ja lähiympäristössä. Tutustutaan oman äidinkielen keskeisiin rakenteisiin.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tutustutaan eri oppiaineiden käsitteisiin ja tekstikäytänteisiin sekä vertaillaan tiedonalojen tekstejä. Harjoitellaan omakielisen tiedon hakua ja median käyttöä. Esitellään ja harjoitellaan erilaisia kielenoppimisen strategioita.

Oppilaan oppimisen arviointi vuosiluokilla 3–6

Arvioinnin tehtävänä on tuottaa tietoa oppilaan oppimisen edistymisestä sekä ohjata ja kannustaa oppilasta. Oppilas saa monipuolista palautetta siitä, miten hänen taitonsa ymmärtää ja käyttää kieltä suullisesti ja kirjallisesti on sujuvoitunut ja miten hänen ilmaisuvaramionsa on monipuolistunut. Arviointipalaute tuottaa tietoa opetuksen suunnittelulle. Arvioinnin avulla oppilas saa tietoa kielitaitonsa vahvuuksista ja edistymisestä sekä itsestään oman äidinkielen oppijana ja taidostaan hyödyntää kielitaitoaan oppimisen tukena.

Oppilaan oman äidinkielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen taso 6. vuosiluokan päättyessä opettaja käyttää valtakunnallista hyvän osaamisen kuvausta. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat oppilaan oman äidinkielen eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Oppilaan oman äidinkielen hyvän osaamisen (arvosanan kahdeksan) kuvaus 6. vuosiluokan päätteeksi

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvä/arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 kannustaa oppilasta toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	Vuorovaikutustaidot	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin. Oppilas kuuntelee ryhmän jäsenten näkemyksiä, ottaa heidät huomioon ja

			tekee aloitteita vuorovaikutustilanteissa.
T2 kannustaa oppilasta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöön, myös ryhmä- ja vuorovaikutustilanteissa	S1	Erilaisten ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää erilaisia ilmaisukeinoja.
T3 ohjata oppilasta arvioimaan omaa toimintaansa ja vastaanottamaan sekä antamaan palautetta	S1	Oman toiminnan arvioiminen sekä palautteen vastaanottaminen ja antaminen	Oppilas osaa ohjatusti arvioida toimintaansa sekä ottaa vastaan ja antaa palautetta.
Tekstien tulkitseminen			
T4 innostaa oppilasta lukemiseen ja omakielisten tekstien käyttöön kielitaidon mukaan	S2	Lukeminen ja omakielisten tekstien käyttö	Oppilas lukee sovitut teokset tai tekstikatkelmat.
T5 ohjata oppilasta edistämään peruslukutaidon sujuvoitumista sekä tekstien ymmärtämisen taitoja ja lukemisen strategiataitoja	S2	Peruslukutaidon sujuvoituminen sekä tekstien ymmärtämisen ja lukemisen strategiataitojen hallinta	Oppilaan peruslukutaito on sujuvoitunut. Oppilas ymmärtää sisällön ydinasiat ja osaa käyttää joitakin ymmärtämisen perusstrategioita, esimerkiksi tehdä kysymyksiä ja johtopäätöksiä.
T6 ohjata oppilaita käyttämään lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä keskustelemaan teksteistä	S2	Lukutaidon ja tekstien käyttö	Oppilas osaa hyödyntää lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä osaa keskustella teksteistä omien kokemustensa pohjalta.
Tekstien tuottaminen			
T7 auttaa oppilasta kehittämään ilmaisuaan sekä positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan	S3	Ilmaisu tekstien tuottamisessa	Oppilas osaa käyttää teksteissään jossain määrin erilaisia ilmaisuja.
T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan ja sujuvoittamaan kirjoittamisen perustaitoja sekä tekstien tuottamisen taitoa	S3	Kirjoittamisen perustaitojen hallinta	Oppilas tuntee pääosin kielen kirjoitusjärjestelmän ja oikeinkirjoitusta sekä pystyy ohjatusti laatimaan kaunokirjallisia tekstejä ja asiatekstejä.
T9 innostaa oppilasta edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista	S3	Ajatusten ja kokemusten teksteissä	Oppilas pystyy ohjatusti teksteissään kertomaan ja selostamaan ajatuksia ja kokemuksia.

asiateksteissä ja kaunokirjallisissa teksteissä			
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T10 auttaa oppilasta ymmärtämään kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä pohtimaan äidinkielen merkitystä	S4	Kielellisen ja kulttuurisen identiteetin ymmärtäminen sekä äidinkielen merkityksen havainnointi	Oppilas osaa kuvata kielellisen ja kulttuurisen identiteetin sekä äidinkielen merkitystä.
T11 ohjata oppilasta tutustumaan oman äidinkielen keskeisiin rakenteisiin	S4	Keskeisten rakenteiden tuntemus	Oppilas tuntee oman äidinkielen keskeisimpiä rakenteita ja osaa käyttää niitä jossakin määrin.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T12 ohjata oppilasta hyödyntämään oman äidinkielen taitoa kaikessa oppimisessa ja kehittämään eri tiedonalojen kieltä	S5	Oman äidinkielen käyttö oppimisessa ja eri tiedonalojen kielen kehittyminen	Oppilas osaa käyttää ohjatusti omaa äidinkieltään opiskelun tukena ja tuntee jonkin verran eri tiedonalojen kieltä.
T13 tarjota oppilaalle välineitä omakielisen tiedon etsimiseen, pohtimiseen ja arviointiin sekä tukea oppilasta omaksumaan itseohjautuva tapa opiskella omaa äidinkieltään	S5	Omakielinen tiedonhaku	Oppilas tuntee jossakin määrin omakielisen tiedonhaun lähteitä, osaa etsiä tietoja sekä pohtia ja arvioida niitä. Oppilas osaa opiskella omaa äidinkieltään itseohjautuvasti.